

SLOVANSKA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

Č 660

1865.

K U L E D A R

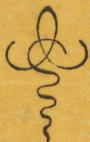
slovenski

za navadno leto

1865.

Izdala

„Slovenska Matica.“

D
314

03/1/14

490-

slovenski

in navadno leto

1865.

SLOVENSKA MATH.

KOLENDAR

slovenski

za navadno leto

1865.

Izdala

„SLOVENSKA MATICA.“

V LJUBLJANI.

Natisnil Jožef Blaznik.

K O L L O R D A B

slovenski

za najvidno leto

1865

Doba preblága
 Naródu zori,
 Leto za letom
 Naj lepše sveti!

C 3279

~~C 23536~~

~~č 660~~

№ 5. III. 195. / 1962

V LJUBLJANI

Narodna in Univerzita knjižnica

UVOD.

Koledar oznanja razne čase, svete godove in nebeške prikazni za vsako leto; rad prinaša tudi drugo potrebno in koristno znanje za vsakdanje življenje.

Koledar je uže stara naredba. V dober red je vendar koledar del še le rimski samodržec Juli Cesar 45. l. pred Kristom; Nicejski prvi zbor pa mu je uvrstil krščanske godove 325. l. po Kristu. Ta stari koledar je popravil rimski papež Gregor XIII., ter je novega vpeljal 1582. l. Stari koledar je še v navadi pri Grkih in Rusih, in je zdaj uže 12 dni zaostal za novim koledarjem.

Kako se čas deli in šteje.

Čas se sploh deli v leta in mesece, v tedne in dneve, v ure, minute in sekunde.

Leto se meri po téku zemlje okrog solnca, od zime do zime, ter na tanko znaša 365 dni 5 ur 48 minut 47 sekund. Za navadno leto se gladko šteje 365 dni; iz ostalih ur je pa v štirih letih 1 dan več, in tedaj je *prestopno leto*, katero ima 366 dni. Po višem ali nižem stanju solnca proti zemlji se ločijo štirje letni časi.

Mesec se po stari šegi meri po téku lune okrog zemlje, od mlaja do mlaja, in tedaj obseza 29 dni 12 ur 44 minut 3 sekunde. Na leto se šteje 12 mesecev; da se štetev primérja solnčnemu letu, imajo meseci po 30 ali 31 dni, le en mesec ima 28 in v prestopnem letu 29 dni.

Dan se loči po sukanji zemlje okrog svoje osi, od noči do noči; ta čas znaša 24 ur. Sedem dni se šteje za *teden*. Izhodnji narodi so dan šteli od večera do večera, navadno pa se dan jemlje od polnoči do polnoči.

Casi so se začeli šteti o stvaritvi sveta. *Po stvaritvi sveta* do Kristovega rojstva je po navadni in najbolj potrjeni štetvi minolo 4000 let, po grški štetvi pa 5508 let, in po družih še drugače. *Po Kristovem rojstvu* je po navadni štetvi do zdaj preteklo 1864 let, po tanši cenitvi je pa 1868 let.

Iz števil, ktera se v koledarji rabijo za odločitev godov, sestavljena je *Julijanska doba*, ki obseza 7980 let, in se šteje, kákor da bi se bila začela 4714 pred Kristom; z njenim začetkom se shaja začetek vseh godovnih števil.

Časovna štetev 1865. leta.

1865. leto je navadno leto, ima 52 tednov in 1 dan, ali 365 dni; začenja se v nedeljo in mine v nedeljo.

To léto je:

5865. leto po stvaritvi sveta, po navadni štetvi;

7373. " " grški štétvi;

6578. " " julijanski koledarski dobi.

Letni časi 1865. l.

Pomlad se začenja 20. marca.		Jesen se začenja 23. septmbr.
Poletje " " 21. junija.		Zima " " 21. decembr.

Štétev, po kateri se odločajo godovi.

Koledar ima tudi lastne štetve, po katerih se odločajo nebeške prikazni in posebni godovi.

Mlaje štéti pomaga *lunski krog* ali *zlato število*, to je doba 19 let, po kateri se mlaji vračajo spet na tiste dni v letu; dalje *epakta* ali *lunsko kazalo*, to je število tistih dni, ki so med zadnjim mlajem starega, in prvim dnevom novega leta.

Dnevi v tednu se od 1. dné v letu poredoma zaznamujejo s 7 črkami: A, B, C, D, E, F, G. Črka, ki v posameznem letu zadeva nedelje, je *nedeljska črka*. V prestopnem letu se nahajati dve nedeljski črki, ena pred godom, ena za godom s. Matije. Nedelje dalje naznanja *solnčni krog* ali *nedeljska doba*; to je število 28 let, po katerem se nedelje vračajo spét na tiste dni v letu. Obé števili skupaj služiti, da se najde velikonočni praznik.

Namesti letnice se je nekdam rabilo *rimsko število*: to je doba 15 let, po kateri se je v rimskem cesarstvu ves davek napovedoval iz nova.

Godovna štetev 1865. l.

Lunski krog ali zlato število . . .	4
Epakta ali lunsko kazalo . . .	III
Solnčni krog ali nedeljska doba . . .	26
Nedeljska črka	A
Rimsko število	8

Godovni in spominski koledarček.

Posebni dnevi in godovi leta.

Med dnevi leta se po cerkvenem zakonu (postavi) ločijo nedelje, prazniki, postni dnevi, po državnem pa prepovedani dnevi.

Nedelja je vsacega tedna prvi dan; vse leto jih je 52, časi pa 53. Nedelje se imenujejo in štejejo po svetih časih in godovih, v ktere padajo.

Godovi in prazniki so trojni: Gospodovi, Matere Božje in Svetnikov.

Nekteri so zapovedani prazniki, drugi niso zapovedani; pri nekterih je nehala zapoved praznovanja, ti so soprazniki. Posamezni kraji imajo deželnih priporočnikov godove. Nekteri so premični godovi, to je, ne držé se stanovitnega dnéva, drugi so nepremični. Za večimi godovi se obhaja osmina ali spomin skozi 8 dni.

Poglavitni prazniki so: Božič, Gospodovega rojstva god; Velikanoč ali Uzem, Gospodovega vstajanja god; Binkošti ali Duhovo, god prihoda sv. Duha. Božič je nepremičen god, z njim vred tudi drugi božični prazniki. Velikanoč je premična, ter je vselej tisto nedeljo po prvem pomladnjem ščipu; tedaj lahko pade na vsak dan, kar jih je od 22. marca do 25. aprila.

Postni dnevi so četveri: adventni, pred božičem; 40 danski, pred velikonočjo; kvaterni, o 4 letnih časih; predgodnice, pred večimi prazniki. Petek in sobota sta le nemesna dneva; zdaj je pri sobotah in pri postnih dneh odnehala prepoved za mesne jedi.

Začetek 1865. leta.

Občno in državno leto se začénja na novega leta dan, 1. januarja. Cerkvéno leto se začénja 1. adventno nedeljo.

Premični in drugi godovi 1865. l.

1. predpepelnična ned.	12. febr.	Binkošti ali duhovo.	4. jun.
Pepelnica	1. marca.	Sveto rešnje Telo . . .	15. jun.
Cvetna nedelja	9. aprila.	Nedelj po binkoštih . .	XXV.
Velikanoč ali uzem . .	16. aprila.	1. adventna nedelja . .	3. dec.
Nebohod Gospodov . .	25. maja.	Božič, v ponedeljek . .	25. dec.

Deželnih priporočnikov godovi.

- Sv. Ciril in Metodi, slovenska apostola, na Moravskem, tudi na Štajerskem, Ogerskem in Hrvaškem, 9. marca in 5. julija.
- Sv. Jožef, na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem, Primorskem in Tirolskem, 19. marca.
- Sv. Ruprt, na Solnograškem, 27. marca.
- Sv. Marko, na Beneškem, 25. aprila.
- Sv. Janez Nep., na Češkem, 16. maja.
- Sv. Ladislav, na Erdeljskem, 27. junija.
- Sv. Mohor in Fortunat, na Kranjskem, Štajerskem, Goriškem in Furlanskem, 12. julija.
- Sv. Elija na Hrvaškem, 20. julija.
- Sv. Štefan, kralj, na Ogerskem, 20. avgusta.
- Sv. Tilen, na Koroškem, 1. septembra.
- Sv. Venceslav, na Češkem, 28. septembra.
- Sv. Mihael, v Galiciji, 29. septembra.
- Sv. Just, na Tržaškem, 2. novembra.
- Sv. Leopold, na Avstrijskem, 15. novembra.
- Sv. Spiridijon, v Dalmaciji, 14. decembra.

Kvaterni in drugi posti 1865. l.

I. kvatri, pomladnji ali postni	8. 10. 11. marca.
II. „ poletni ali binkoštni	7. 9. 10. junija.
III. „ jesenski	20. 22. 23. septembra.
IV. „ zimski ali adventni	20. 22. 23. decembra.
- Štiridesetdanski post je od pepelnice do velike sobote, od 10. febr. do 26. marca.

Adventni in drugi posti so zaznamovani s križem †.

Cerkveni prepovedani časi.

Oženiti se ni smeti od prve adventne nedelje do razglasenja Gospodovega, od 27. novembra do 6. januarja, in od pepelnice do bele nedelje, od 1. marca do 23. aprila.

Državni prepovedani dnevi.

Igre po gledališčih so prepovedane: v pepelnico, postni šmaren, veliki teden, velikonočno in binkoštno nedeljo, potem na sv. Telesa dan, malega šmarna dan, na vseh svetnikov dan, na božičen dan in vsak dan 3 dni pred božičem.

Plesi in bali so prepovedani: adventni in božični čas do sv. 3 kraljev, postni čas, velikonočni teden, kvaterne in druge zapovedane poste, o petkih in sobotah, in o deželnih priporočnikov godovih.

Sodnja opravila praznujejo: od božiča do sv. 3 kraljev, od cvetne nedelje do velikonočnega ponedeljka, v osmini sv. Telesa, vsako nedeljo in zapovedan praznik.

Prosinec, JANUARI, ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evanġelja	Posebni spomini
<i>Jezus je obrezan. Luk. 2.</i>		
1 Ned. A	Novo leto. Obrezov. Gosp.	1. se je v Ljubljani visokih vladarjev shod začel 1821. l.
2 Poned.	Osm. s. Štefana m. Makari opat	6. je umrl Jožef Dobrovsky, prvak slovanskega jezikoslovstva v Prazi 1829. l.
3 Vtorek	Osm. s. Janeza ap. Genovefa d.	8. je umrl Valentin Vodnik, buditelj slovenskega slovstva v Ljubljani 1819. l.
4 Sreda	Osm. ned. otrok. Tit škof	8. je bil Žiga Lamberški prvi škof vpeljan v Ljubljano 1464. l.
5 Četrtek	Predgód. Razgl. Telesfor p. m.	8. je umrl Galileo Galilei, znamenit naravoslovec, v Pizi na Italijanskem 1642. l.
6 Petek	Razglaš. Gosp. III kralji	10. je umrl vojv. Bernard v Kostanjevici, svojem mestu, 1252. l.
7 Sobota	Med osm. Razgl. Lucijan m.	10. je umrl Eleazar Haquet, znamenit naravoslovec, v Levovu na Poljskem, 1815. l.
<i>Jezus 12 let star gre v tempelj. Luk. 2.</i>		
8 Ned. A	1. ned. po Razgl. Severin op.	13. je umrl Janez Mihael Leonhard, vojaški škof in pisatelj veroznanskih bukev, na Dunaji 1863. l.
9 Poned.	Med osm. Razgl. Julijan m.	17. je umrl Horac Vernet, znamenit slikar v Parizu na Francozkem 1863. l.
10 Vtorek	Med osm. Razgl. Agaton p.	18. je cesar Friderik IV. škofijo ustanovil na Dunaji 1468. l.
11 Sreda	Med osm. Razgl. Higin p. m.	18. je grad zidati dovolil vojvoda Ulrik III. v Kranji, svojem mestu 1256. l.
12 Četrtek	Med osm. Razgl. Ernest op.	18. je bil posvečen Jakob Maksimilijan Stepišnek, labodski škof 1863. l.
13 Petek	Osmina Razgl. Leonci šk.	25. je velik potres razrušil gradove in mesta po Slovanskem 1348. l.
14 Sobota	Hilari šk. uč. Peter Urs. sp.	
<i>Jezus na ženitnini v Kani. Jan. 2.</i>		
15 Ned. A	2. ned. po Razgl. S. imé Jez.	
16 Poned.	Marcel p. m. Ticijan šk.	
17 Vtorek	Anton op. Sulpici šk.	
18 Sreda	Stol Petra ap. v R. Priska d. m.	
19 Četrtek	Kanut kr. m. Mari m.	
20 Petek	Fabijan in Sebastijan muč.	
21 Sobota	Neža d. m. Majnard op.	
<i>Jezus ozdravi stotnikovega hlapca. Mat. 8.</i>		
22 Ned. A	3. ned. po Razgl. Vincenci m.	
23 Poned.	Poroka Marije D. Rajmund op.	
24 Vtorek	Timotej šk. m. Babila šk. m.	
25 Sreda	Spreob. Pavla ap. Ananija m.	
26 Četrtek	Polikarp šk. m. Pavla v.	
27 Petek	Janez Kriz. šk. uč. Vitalijan p.	
28 Sobota	Julijan šk. Marjeta Kr. dev.	
<i>Jezus pomiri vihar na morji. Mat. 8.</i>		
29 Ned. A	4. ned. po Razgl. Franc. S. šk.	
30 Poned.	Martina d. m. Feliks p.	
31 Vtorek	Peter N. sp. Prenes. Marka ev.	

Svečan, FEBRUARI, ima 28 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evangelja	Posebni spomini
1 Sreda	Ignaci šk. m. Efrem. diak. uč.	1. je umrl Jakob pl. Schellenburg, velik podpornik šolske mladine v Ljubljani 1715. l.
2 Četr.	Svečnica. Darovanje Gosp.	3. je bil rojen Valentin Vodnik, slovensk. slovstva obuditelj 1758. l.
3 Petek	Blaž šk. m. Ansgar šk.	4. je bil rojen Juri Strossmayer, dijakovski škof, podpornik južnoslovenskega slovstva 1815. l.
4 Sobota	Andrej Kors. šk. Evtihi m.	8. je umrl France Prešeren, sloveč slovensk pesnik, v Kranji 1849. l.
<i>Prilika o pšenici in ljuliki. Mat. 13.</i>		
5 Ned. A	5. n. po Razgl. Srcé Mar. D.	8. Zidani most čez Savinjo dovrši vojv. Leopold VI. 1224. l.
” ”	Agata d. m. Ingenuin in Albuin	9. Pomének v Ljubnem z vojv. Karolom je dal novi veri povspeg 1578. l.
6 Poned.	Rotija d. m. Amand šk.	15. je umrl Tomaž Dolinar, Kranjec, in sloveč pravoslovec na Dunaji, 1839. l.
7 Vtorek	Romuald op. Rihard kr.	17. je ces. M. Terezija ustanovila škofijo v Subotiči 1777. l.
8 Sreda	Janez Mat. sp. Juvenci šk.	20. je bil rojen Matija Vrtovec, znamenit slovensk pisatelj na Vipavskem 1790. l.
9 Četrtek	Pavlin šk. Apolonija d. m.	21. je Trst začel biti samosvoje mesto po odkupljenji 1236. l.
10 Petek	Skolastika d. Šilvan šk.	24. je prišla Postojina avstrijskim vojvodam v last 1371. l.
11 Sobota	VII služabnikov Marije D.	24. je umrl Janez Gutenberg, iznajditelj tiskarstva v Mogunci 1468. l.
<i>Prilika o delavcih v vinogradu. Mat. 20.</i>		
12 Ned. A	1. Predpep. ned. Valent. šk.	25. je prišla Loka v cesarsko last 1803. l.
13 Poned.	Katarina Rič. d. Evstohija d.	27. je nadškof Eberliard ustanovil škofijo v Sekovem 1219. l.
” ”	Fuska d. m. Mavra m.	
14 Vtorek	Molitev Gosp. Valentin m.	
15 Sreda	Favstin in Jovita muč.	
16 Četrtek	Julijana d. m. Onezim šk. m.	
17 Petek	Krizancijan in tov. muč.	
18 Sobota	Simeon šk. Flavijan šk.	
<i>Prilika o sejalcu in semenu. Luk. 8.</i>		
19 Ned. A	2. Predp. n. Vikt. m. Konrad	
20 Poned.	Elevteri šk. Evheri šk.	
21 Vtorek	Trpljenje Gosp. Eleonora kr.	
22 Sreda	Stol Petra ap. v Ant. Papija šk.	
23 Četrtek	Peter Dam. šk. Margarita Kort.	
” ”	Predgod. Matije ap, Romana d.	
24 Petek	Matija ap. Primitiva m.	
25 Sobota	Sigefrid šk. m. Valburga d.	
<i>Jesus ozdravi slepca poleg pota. Luk. 18.</i>		
26 Ned. A	3. Predpep. n. Aleksand. šk.	
27 Poned.	Leander škof. Baldomer sp.	
28 Vtorek	Makari m. Roman op. (Pust)	

Sušec,

MARCI,

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evangelja	Posebni spomini
1 Sreda †	Pepelnica. Albin šk.	
2 Četrtek	Jovin m. Simplici p.	3. je umrl Marko Grbec, znamenit zdravitelj v Ljubljani 1718. l.
3 Petek	Trnj. krona Gosp. Kunigunda	
4 Sobota	Kazimir sp. Luci. p.	6. je nadškof Gebhard škofijo ustanovil na Krki 1071. l.
<i>Jesus se posti 40 dni, ter je skušan. Mat. 4.</i>		
5 Ned. A	1. ned. v postu. Friderik op.	8. je pap. Pij VI. sedež krške škofije prestavil v Celovec 1787. l.
6 Poned.	Viktor m. Koleta d.	8. je pap. Pij VI. sedež sekovske škofije prestavil v Gradec 1787. l.
7 Vtorek	Tomaž Akv. uč. Perpetva m.	
8 Sreda †	Kvatri. Jan. od B. sp.	10. je umrl Blaž Kumerdaj, slovensk jezikoslovec v Ljubljani 1805. l.
9 Četrtek	Frančiška v. Pacijan šk.	
” ”	Ciril in Metodi šk.	
10 Petek †	Sulica in žebli G. 40. muč.	12. je nadv. Rudolf IV. vseučilišče ustanovil na Dunaji 1365. l.
11 Sob. †	Herakli m. Zosim muč.	12. je umrl Korneli a Lapide, znamenit tolmač s. pisma v Belgii 1637. l.
<i>Jesus se spremeni na gori. Mat. 17.</i>		
12 Ned. A	2. kvat. n. v postu. Greg. p.	22. je umrl Bogoljub pl. Ankershofen, znamenit zgodovinar v Celovcu 1860. l.
13 Poned.	Nicefor šk. Modesta d. m.	
14 Vtorek	Matilda kr. Afrodizi m.	24. je umrl Albert Thorwaldsen, sloveč podobar na Švedskem 1844. l.
15 Sreda	Zaharija p. Longin m.	25. so Turki požgali cerkev v Cerknici 1472. l.
16 Četrtek	Hilari šk. m. Tacijan m.	26. je hud potres razrušil mnogo gradov po Slovenskem 1511. l.
17 Petek	Tenčica Gosp. Jedert dev.	28. je umrl Žiga bar. Herberstein, Kranjec in pisatelj o Rusii, na Dunaji 1566. l.
18 Sobota	Edvard kr. m. Aleksander šk.	
<i>Jesus izšene hudiča iz mutca. Luka 11.</i>		
19 Ned. A	3. ned. v p. Jožef žen. M. D.	
20 Poned.	Feliks m. Arhip m.	
21 Vtorek	Benedikt op. Serapijon šk.	
22 Sreda	Epafrudit šk. (Sredpostje).	
23 Četrtek	Turibi šk. Viktorijan m.	
24 Petek	V ran Gosp. Gabrijel arh.	
25 Sobota	Oznanjenje Marije Dev.	
<i>Jesus nasiti 5000 mož. Jan. 6.</i>		
26 Ned. A	4. ned. v p. Teodor šk. m.	29. so Francozi prvič pršli v Ljubljano 1797. l.
27 Poned.	Ruprt šk. Katarina Bol. d.	
28 Vtorek	Ksist III. p. Guntram. kr.	30. je umrl Izak Newton, sloveč naravoslovec v Londonu na Angleškem 1727. l.
29 Sreda	Jona muč. Evstazi op.	
30 Četrtek	Janez Klim. op. Kvirin m.	
31 Petek	Sv. kri Gosp. Amos pr.	

Mali traven, APRIL, ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evangelja	Posebni spomini
1 Sobota	Valerik op. Hugon šk.	
<i>Judje hočejo Jezusa kamenjati. Jan. 8.</i>		
2 Ned. A	Tiha ned. Frančišek P. sp.	7. je vojv. Rudolf IV. utemeljil s. Štefana cerkev na Dunaji 1359. l.
3 Poned.	Abundi šk. Rihard šk.	10. je umrl Mihael Stojan, znamenit slovensk pisatelj na Štajerskem 1863. l.
4 Vtorek	Izidor šk. uč. Zosim sp.	11. je bil posvečen Jernej Legat, Tržaški škof 1847. l.
5 Šreda	Vincenci Fer. Irena d. m.	12. je umrl Janez Bossuet, škof in učen bogoslovec na Francozkem 1704. l.
6 Četrtek	Ksist p. m. Celestin p.	13. je vojv. Rudolf IV. ustanovil Novo mesto.
7 Petek	VII Žalosti Marije D. Epifani.	14. je nadv. Karol ustanovil vseučilišče v Gradcu 1586. l.
8 Sobota	Edezi m. Dijonizi šk.	21. je umrl Janez Racine, sloveč francozk pesnik v Parizu 1699. l.
<i>Jezus čestito jezdi v Jeruzalem. Mat. 21.</i>		23. je bil rojen Juri bar. Vega, sloveč računovalec, v Moravčah na Kranjskem 1754. l.
9 Ned. A	Cvetna ned. Marija Kleof.	23. je umrl Mihael Cervantes, sloveč španski pesnik, v Madridu 1616. l.
10 Poned.	Veliki pon. Ecehijel pr.	23. je umrl Vilhelm Shakespeare, sloveč anglešk pesnik, v Londonu 1616. l.
11 Vtorek	Veliki vtor. Leon p. uč.	24. je po darilu cesarja Maksimilijana I. Celovec začel bití Koroške dežele glavno mesto 1518. l.
12 Šreda	Velika sr. Zenon šk. m.	26. je Celje bilo prvič sedež lastnih knezov 1341. l.
13 Četrtek	Veliki čet. Hermeneg. kr. m.	28. je cesar Oton III. patr. Janezu daroval pol Gorice 1001. l.
14 Petek	Veliki pet. Lambert šk.	30. Ces. Friderik IV. je ustanovil proštno v Novem mestu 1493. l.
15 Sobota	Velika sob. Helena ces.	
<i>Jezus čestito vstane iz groba. Mark. 16.</i>		
16 Ned. A	Velika noč. Vstajanje Gosp.	
17 Pon.	Velikanočni ponedeljek.	
18 Vtorek	Velikon. vtor. Erik kr. sp.	
19 Šreda	Velikon. sr. Leon IX. p.	
20 Četrtek	Velikon. čet. Justin m.	
21 Petek	Velikon. pet. Anselm sk. uč.	
22 Sobota	Bela sob. Soter in Kaj p. m.	
<i>Jezus se prikaže zbranim učencem. Jan. 20,</i>		
23 Ned. A	Bela ned. Juri m. Adalbert	
24 Poned.	Juri m. (Kr. Og.) Ekbert sp.	
” ”	Fidel Sigm. Saba m.	
25 Vtorek	Veliko Križevo. Marka ev.	
26 Šreda	Marija d. sveta. Klet p. m.	
27 Četrtek	Peregrin L. sp. Anastazi p.	
28 Petek	Vital m. Valerija m.	
29 Sobota	Peter m. Tihik sp.	
<i>Jezus se imenuje dobrega pastirja. Jan. 10.</i>		
30 Ned. A	2. ned. po Vel. Katarina S. d.	

Véliki traven, MAJ, ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evangelja	Posebni spomini
1 Poned.	Filip in Jakob apost.	
2 Vtorek	Atanazi šk. uč. Sigismund kr.	4. je bil strašen požar v Ljubljani, ker se je bil smodnik užgal 1686. l.
3 Sreda	Najd. s. križa. Aleksand. p.	
4 Četrtek	Florijan m. Monika vd.	6. je umrl Aleksander Humbold, sloveč naravoslovec, v Berolinu, 1859. l.
5 Petek	Pij V. p. Gothard šk.	
6 Sobota	Janez ap. pred lat. vrati	8. je bila posvečena stolna cerkev v Ljubljani 1707. l.
<i>Jezus napoveduje svoj odhod. Jan. 16.</i>		
7 Ned. A	3. n. po V. Prip. Jožefa žen. M.	9. je umrl Friderik Schiller, sloveč nemšk pesnik, na Saskem 1805. l.
8 Poned.	Prikazen Mihaela arh.	10. je nadškof Eberhard ustanovil labodsko škofijo 1229. l.
9 Vtorek	Gregor Naz. šk. uč. Beat sp.	13. je umrl Ludovik Bourdaloue, sloveč govornik v Parizu, 1704. l.
10 Sreda	Antonin šk. Izidor sp. Job	16. je bil rojen Friderik Rückert, slov. nemšk pesnik 1789. l.
11 Četrtek	Mamert šk. Gandolf sp.	18. so prišli Francozi v Trst 1809. l.
12 Petek	Nerej, Ahilej in Pankraci	20. je pap. Pij IX. labodsko škofijo prestavil v Maribor 1857. l.
13 Sobota	Servaci šk. Muci m.	22. sta bila Majnard in Engelbert uže kneza v Gorici 1122. l.
<i>Jezus učencem obéta s. Duha. Jan. 16.</i>		
14 Ned. A	4. ned. po Vel. Bonifaci m.	23. se je Francozom udal Ljubljanski grad 1809. l.
15 Poned.	Torkvat in Sekund šk. m.	24. je umrl Stanko Vraz, znamenit ilirsk pesnik v Zagrebu 1848. l.
16 Vtorek	Janez Nep. m. Ubald šk.	28. je bil rojen Vajkard bar. Valvazor, slaven kranjsk zgodovinar 1641. l.
17 Sreda	Paškal sp. Maksima d.	
18 Četrtek	Venanci m. Feliks šk. m.	31. je umrl Jožef Haydn, znamenit skladatelj na Dunaji 1809. l.
19 Petek	Peter Cel. p. Pudencijana d.	
20 Sobota	Bernardin sp. Bazila d. m.	
<i>Jezus uči, kako moč ima molitev. Jan. 16.</i>		
21 Ned. A	5. n. po V. Feliks Kant. sp.	
22 Poned.	Križevo. Julija d. m. Helena	
23 Vtorek	Dezideri šk. Évzebi šk.	
24 Sreda	Marija D. Pom. Predg. Neb.	
25 Četr.	Nebohod Gospodov.	
” ”	Gregor VII. p. Urban p. m.	
26 Petek	Filip Ner. sp. Elevation p. m.	
27 Sobota	Magdalena Pac. Janez p. m.	
<i>Jezus govori o pričevanji s. Duha. Jan. 15.</i>		
28 Ned. A	6. ned. po Vel. Emili m.	
29 Poned.	Maksim šk. m. Restitut m.	
30 Vtorek	Feliks p. m. Ferdinand kr.	
31 Sreda	Kanci, Kancijan in tov. m.	

Rožnik, JUNI,

ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evangelja	Posebni spomini
1 Četrtek	Nikomed in Pamfili m.	
2 Petek	Erazem šk. m. Emilija m.	3. je bil Andrej Golmajer goriški nadškof posvečen na Dunaji, 1855. l.
3 Sob. †	Binkoštna sob. Klotilda kr.	
<i>Jesus govori o sv. Duhu in o ljubezni. Jan. 14.</i>		7. so bili Turki od Ljubljane odgnani 1472. l.
4 Ned. A	Binkošti. Prihod sv. Duha	
5 Pon.	Kvirin šk. m. Frančišek K. sp.	11. je umrl Nikolaj Kopernik, sloveč zvezdoznavec, na Pruskem 1543. l.
6 Vtorek	Binkoštni pon. Bonif. šk. m.	
7 Sreda †	Binkoštni vtor. Norbert šk.	14. je bil rojen France Palacky, sloveč zgodovinar na Češkem 1798. l.
8 Četrtek	Kvatri. Bink. sr. Robert op.	
9 Petek †	Binkoštni čet. Medard šk.	16. je bil izvoljen papež Pij IX. 1846. l.
10 Sob. †	Binkoštni pet. Primaž m.	
	Sobota po B. Marjeta kr.	17. je bil Jernej Vidmar, ljubljansk knezoškof, posvečen na Dunaji l. 1860.
<i>Jesus uči usmiljenje in dobrotljivost. Luk. 6.</i>		18. je umrl France Petrarka, sloveč italijansk pesnik, 1374. l.
11 Ned. A	1. Kvat. n. po B. Ss. Trojica	21. je bil papež Pij IX. kronan v Rimu 1846. l.
12 Poned.	Janez Fak. sp. Bazilid m.	22. je bila bogata ruda najdena v Idrii 1508. l.
13 Vtorek	Anton Pad. sp. Felikula d. m.	22. je Andrej Turjaški zmožel Turke pri Sisku 1593. l.
14 Sreda	Bazili šk. uč. Elizej pr.	26. je umrl Janez P. Šafařik, sloveč zgodovinar na Češkem 1861. l.
15 Četr.	Sv. rešnje Telo Gospodovo	28. je umrl Primož Truber, začetnik slovenskega slovstva 1586. l.
16 Petek	Vid, Modest in tov. m.	
17 Sobota	Med osm. s. T. Frančišek R. sp.	
	Med osm. s. Tel. Cirijaka d. m.	
<i>Prilika o veliki večerji. Luk. 14.</i>		
18 Ned. A	2. ned. po Bink. Marka m.	
19 Poned.	Med osm. s. Tel. Gervazi m.	
20 Vtorek	Med osm. s. Tel. Silveri p. m.	
21 Sreda	Med osm. s. Tel. Alojzi sp.	
22 Četrtek	Osm. s. Telesa. Ahaci m.	
23 Petek	S. Srcé Jezus. Predg. Jan. K.	
24 Sobota	Rojstvo Janeza K.	
<i>Prilika o izgubljeni ovci. Luk. 15.</i>		
25 Ned. A	3. ned. po B. Vilhelm op.	30. je ces. Oton II. friz. škofu daroval Loko 974. l.
26 Poned.	Janez in Pavel m.	30. je umrl kardinal Baroni, znamenit cerkven zgodovinar v Rimu 1607. l.
27 Vtorek	Vladislav kr. Hema vd.	
28 Sreda †	Leon II. p. Predgod. apost.	
29 Četr.	Peter in Pavel apost.	
30 Petek	Spomin Pavla apost.	

Mali srpan, JULI, ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evangelja	Posebni spomini
1 Sobota	Osm. Jan. k. Aron duh.	
<i>Jezus naredi velik ribji vlak. Luk. 15.</i>		
2 Ned. A	4. n. po Bink. Obisk. Mar. D.	1. se je začela ravnati deželna bramba proti Francozom 1808. l.
3 Poned.	Trifon m. Heliodor šk.	3. je bil rojen Friderik Overbeck, sloveč slikar v severni Nemčiji 1789. l.
4 Vtorek	Ulrik šk. Prokopi op.	4. je začela biti po vojv. Albertu in Leopoldu Ljubljana glavno mesto za vso Kranjsko 1374. l.
5 Sreda	Zoa muč. Filomena d.	5. so začele „Novice“ kmet., rok. in narod. v Ljubljani 1843. l.
6 Četr.	Osmina apost. Izaija pr.	6. je bil akvilejski patrijarhat razdeljen v dve nadškofiji, v Vidmu in v Gorici 1751. l.
7 Petek	Benedikt IX. p. Vilibald šk.	13. je bila posvečena patrijarhova cerkev v Akvileji 1031. l.
8 Sobota	Elizabeta kr. Kilijan šk.	14. so Turki oblegli Dunaj 1683. l.
<i>Jezus svari o farizejski pravičnosti. Mat. 5.</i>		
9 Ned. A	5. n. po B. Veronika Jul. d.	14. je bil rojen France Metelko, znamenit slovensk jezikoslovec, 1789. l.
10 Poned.	VII bratov m. Amalija d.	24. je umrl Tomaž Kempčan, dobro znan pobožen pisatelj v severni Nemčiji 1471. l.
11 Vtorek	Pij p. m. Predg. Mohorja šk.	24. je bil rojen Jakob pl. Schellenburg, velik podpornik šolske mladine, 1652. l.
12 Sreda	Mohor in Fortunat. Marjeta	27. so Francozi začeli vladati v Ljubljani po svoje vredovati 1809. l.
13 Četr.	Anaklet p. Posv. akvil. cerkve	28. se je začela kmetijska učilnica v Ljubljani 1778. l.
14 Petek	Bonaventura šk. uč. Just m.	30. je umrl Brnard Montfaucon, učen starinoslovec v Parizu 1741. l.
15 Sobota	Razdelitev apost. Henrik ces.	
<i>Jezus nasiti 4000 mož. Mark. 8.</i>		
16 Ned. A	6. n. po B. Marija D. Karm.	
17 Poned.	Aleš sp. Marina d.	
18 Vtorek	Kamil Lel. sp. Eli sp.	
19 Sreda	Osm. Mohorja šk. Vincenci P.	
20 Četrtek	Hijeronim Em. sp. Elija pr.	
21 Petek	Danijel pr. Olga vojv.	
22 Sobota	M. Magdalena. Sintiha v.	
<i>Jezus svari o ležnjivih prerokih. Mat. 7.</i>		
23 Ned. A	7. ned. po B. Apolinar šk.	
24 Poned.	Kristina d. m. Predg. Jak. ap.	
25 Vtorek	Jakob apost. Krištof m.	
26 Sreda	Ana, mati Marije D.	
27 Četrtek	Pantaleon m. VII. spéčil m.	
28 Petek	Viktor p. m. Inocenci p.	
29 Sobota	Marta d. Olav kr. sp.	
<i>Prilika o krivičnem hišniku. Luk. 16.</i>		
30 Ned. A	8. ned. po Bink. Abdon m.	
31 Poned.	Ignaci Loj. sp. Helena v.	

Véliki srpan, AVGUST, ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evangelja	Posebni spomini
1 Vtorek	Vezi Petra ap. Mak. bratje	1. je ces. Karol IV. dovolil višo šolo v Čevdatu 1353. l.
2 Sreda	Alfons Lig. šk. (Porcijunkula)	2. je bil rojen kardinal Nikolaj Wiseman, vestminst. nadškofof, 1802. l.
3 Četrtek	Najd. Štefana m. Lidija v.	3. se je Ljubljana ubranila Ulriku celjskemu knezu 1442. l.
4 Petek	Dominik sp. Aristarh šk.	5. so bili Turki pri Brežicah zmagani in odgnani 1475. l.
5 Sobota	Marija D. Snežn. Ozvald sp.	8. je ces. Lotar II. Trst podaril v last ondukdajšnjemu škofu 948. l.
<i>Jezus se joka nad Jeruzalemom. Luk. 19.</i>		
6 Ned. A	9. n. po B. Spremenitev Gosp.	11. je umrl Jernej Kopitar, slaven slovensk jezikoslovec, na Dunaji 1844. l.
7 Poned.	Kajetan sp. Donat šk. m.	16. je umrl Janez Jahn, znamenit učenik izhodnjih jezikov, na Dunaji 1816. l.
8 Vtorek	Cirijak, Larg in Smaragd m.	18. je bil rojen cesar Franc Jožef I. na Dunaji 1830. l.
9 Sreda	Roman m. Predg. Lavrenca m.	19. je umrl Andrej Palladio, slaven stavbar na Beneškem 1580. l.
10 Četrtek	Lavrenc m. Asterija d. m.	23. je bil rojen Jernej Kopitar, slaven slovansk jezikoslovec, 1780. l.
11 Petek	Tiburci m. Filomena d. m.	24. je zemljemérec Nagel prvi prišel vrh Triglava 1778. l.
12 Sobota	Klara d. Hilarija m.	24. so bili Turki pri Celji zmagani 1473. l.
<i>Prilika o farizeji in mitárji (colnarji). Luk. 18.</i>		
13 Ned. A	10. ned. po Bink. Hipolit m.	25. je umrl Fridr. Vilhelm Herschel, slaven zvezdoznanec, v Londonu 1822. l.
14 Pon. †	Predg. v. Šmarna. Evzebi m.	30. je umrl Juri Dalmatin, slov. pisatelj 1589. l.
15 Vtor.	V. Šmaren. Vnebovz. M. D.	
16 Sreda	Hijacint sp. Rok sp.	
17 Četrtek	Osm. Lavrenca m. Liberat m.	
18 Petek	Agapit m. Helena ces.	
19 Sobota	Ludovik Tol. šk. Juli m.	
<i>Jezus ozdravi gluhonémega. Mark. 7.</i>		
20 Ned. A	11. n. po B. Joahim oče M. D.	
21 „	Brnard op. uč. Štefan kr.	
22 Poned.	Joana Franc. v. Donat m.	
23 Vtorek	Osm. v. Šmarna. Timotej m.	
24 Sreda	Filip B. sp. Predg. Jern. ap.	
25 Četrtek	Jernej ap. Ptolemej šk. m.	
26 Petek	Ludovik kr. Genezi m.	
27 Sobota	Zefirin p. m. Peter Ak. sp.	
<i>Prilika ob usmiljenem Samaritanu. Luk. 10.</i>		
27 Ned. A	12. ned. po bink. Jožef K. sp.	
28 Poned.	Avgustin šk. uč. Pelagi m.	
29 Vtorek	Obgl. Janeza K. Sabina m.	
30 Sreda	Roza d. Hermet m.	
31 Četrtek	Rajmund N. sp. Amat šk.	

Kimovec, SEPTEMBER, ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evangelja	Posebni spomini
1 Petek 2 Sobota	Tilen op. XII bratov m. Štefan kr. Maksima d.	
<i>Jesus ozdravi deset gobovih. Luk. 17.</i>		
3 Ned. A " " 4 Poned. 5 Vtorek 6 Sreda 7 Četrtek 8 Petek 9 Sobota	13. n. po B. Angeli váruhi. Evfemija in toy. d. m. Rozalija d. Mojzes pr. Lávrenci J. šk. Viktorin šk. Hermogen in Fortunat m. Anastazi m. Regina d. m. M. Šmaren. Rojstvo M. D. Gorgoni in Korbinijan šk.	2. je umrl Matija Vrtovec, znamenit slovensk pisatelj na Vipavskem 1851. l. 3. je bil na akvilejskem zboru Maksim škof iz Emone 381. l. 4. je labodski škof Anton Slomšek ustanovil se v Mariboru 1859. l. 5. je umrl Marko Hansiz, znamenit zgodovinar, na Koroškem 1766. l. 9. je umrl kard. Angelo Mai, znamenit jezikoslovec, v Rimu 1854. l.
<i>Jesus razlaga Božjo previdnost. Mat. 6.</i>		
10 Ned. A " " 11 Poned. 12 Vtorek 13 Sreda 14 Četrtek 15 Petek 16 Sobota	14. ned. po B. Imé Marije D. Nikolaj T. sp. Pulherija ces. Prot. in Hijacint m. Pelagi m. Erentruda d. Filip m. Makrobi m. Povikš. s. Križa. Notburga d. Osm. m. Šmarna. Nikomed m. Korneli in Ciprijan šk. m.	12. so bili Turki zmagani in odgnani od Dunaja 1683. l. 13. se je v Ljubljani razglasilo povelje, naj se odpravi luteranstvo 1598. l. 14. je umrl Dante Alighieri, sloveč italijansk pesnik 1321. l.
<i>Jesus obudi mladenča v Najmu. Luk. 7.</i>		
17 Ned. A 18 Poned. 19 Vtorek 20 Sreda † 21 Četrtek 22 Petek † 23 Sob. †	15. n. po B. VII. žalosti M. D. Jožef Kup. sp. Metodi m. Januari šk. m. Marija Cerv. d. Kvatri. Evstahi m. Matevž ap. ev. Jona pr. Tomaž Vil. šk. Mavrici m. Lin p. m. Tekla d. m.	Krog 15. je umrl Vajkard Valvazor, sloveč kranjsk zgodovinar 1693. l. 17. je umrl kard. Robrt Belarmin, sloveč bogoslovec v Rimu, 1621. l. 22. so prišli Turki pred Dunaj 1529. l. 24. je umrl Anton Martin Slomšek, labodski škof, 1862. l.
<i>Jesus ozdravi vodeničnega. Luk. 14.</i>		
24 Ned. A 25 Poned. 26 Vtorek 27 Sreda 28 Četrtek 29 Petek 30 Sobota	16. kvat. n. po B. Marija D. r. Kleofa sp. Pacifik sp. Ciprijan m. Justina d. m. Kozma in Damijan m. Venceslav v. m. Evstahija d. Mihael arh. Tiemon šk. Hijeronim uč. Sofija v.	26. je bil Juri Vega, Kranjec in znamenit računovodja, mrtev najden v Donavi 1802. l. 28. so bili Turki odgnani od Celovca 1473. l. 30. se je Trst dal v oblast avstrijskim vojvodam 1. 1382.

Vinotok, OKTOBER, ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evangelja	Posebni spomini
<i>Jezus uči največje zapovedi. Mat. 22.</i>		
1 Ned. A	17. n. po B. Marija D. s. Rož.	4. god ces. Franc Jožefa I.
2 Poned.	Angeli v. (sploh). Leodegar šk.	5. se je Ljubljanski grad zopet udal Avstrijanom 1813. l.
3 Vtorek	Kandid m. Evald m.	9. je nadškof Eberhard proštilo ustanovil v Velkovecu 1212. l.
4 Sreda	Frančšek Ser. sp. Krisp. m.	9. so Turki prišli pred Metliko 1408. l.
5 Četrtek	Placid in tov. m. Gala v.	11. je umrl Juri Japel, znamenit slovensk jezikoslovec v Celovcu 1807. l.
6 Petek	Brunon op. Fida m.	13. so Avstrijani zopet vzeli Trst Francozom 1813. l.
7 Sobota	Marko p. Sergi in Bah m.	13. je umrl Anton Canova, sloveč podobar v Benedkah, 1822. l.
<i>Jezus ozdravi mertvoudnega. Mat. 9.</i>		
8 Ned. A	18. ned. po B. Birgita v.	14. so Turki zopet zapustili Dunaj 1529. l.
9 Poned.	Dijonizi šk. m. Abraham oč.	15. je umrl Ludovik Schönleben, znamenit kranjsk zgodovin. v Ljubljani, 1681. l.
10 Vtorek	Franc. Borg. sp. Gereon m.	16. je umrl Luka Kranach, znamenit slikar v južni Nemčiji, 1553. l.
11 Sreda	Justina d. m. Nikazi šk.	17. je umrl Krist. Bogolj. Salzman, znamenit odgojitelj mladine na Saskem 1811. l.
12 Četrtek	Maksimil. šk. m. Domnina d.	22. je Ljubljana začela biti sedež franc. poglavarstva za ilirske dežele 1809. l.
13 Petek	Edvard kr. Koloman m.	23. je umrl Nikolaj Lyran, znamenit tolmač sv. pisma na Italijanskem, 1340. l.
14 Sobota	Kalist p. m. Fortunata d. m.	23. je umrl Fridr. Vilh. Gesenius, sloveč učenik izhodnih jezikov na Pruskem 1842. l.
<i>Prilika o kraljevi ženitnini. Mat. 22.</i>		
15 Ned. A	19. n. po B. Posv. vseh cerk.	26. je umrl Leopold, ki je Gradec naredil za glavno mesto Štajerske dežele 1129. l.
16 Poned.	Gal op. Martinijan šk.	
17 Vtorek	Hedviga kr. Heron šk.	
18 Sreda	Luka ev. Asklepijad šk. m.	
19 Četrtek	Peter Alk. sp. Etbin op.	
20 Petek	Janez Kanci sp. Vital šk.	
21 Sobota	Ursula d. m. Hilarijon op.	
<i>Jezus ozdravi kraljičevega sina. Jan. 4.</i>		
22 Ned. A	20. n. po B. Osm. posv. cerkv.	
23 Poned.	Janez Kap. sp. Severin šk.	
24 Vtorek	Rafael arh. Evergist šk. m.	
25 Sreda	Krispin in Krispinijan m.	
26 Četrtek	Evarist p. m. Demetri m.	
27 Petek	Predgodnica apost. Flori šk.	
28 Sobota	Simon in Juda apost.	
<i>Prilika o kraljevem računu. Mat. 18.</i>		
29 Ned. A	21. ned. po B. Hijacint m.	
30 Poned.	Marcel m. Teonest šk. m.	
31 Vtor. †	Volfgang šk. Predg. vs. Svet.	

Listopad, NOVEMBER, ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evangelja	Posebni spomini
1 Sreda	God vseh svetnikov.	
2 Četrtek	Spomin vseh vernih mrtvih.	3. je bila gimnazija ustanovljena v Ljubljani 1595. l.
” ”	Just m. Viktorin šk. m.	
3 Petek	Malahija šk. Hubert šk.	3. je bil na graškem zboru Janežškof iz Celja 579. l.
4 Sobota	Karol Bor. šk. Vital m.	6. je bil Otokar gr. Atemski, zasekoveški škofa posvečen v Solnem gradu 1853. l.
<i>Nauk, dati cesarju, kar je cesarjevega, Bogu, kar je Božjega. Mat. 20.</i>		
5 Ned. A	22. ned. po B. Zahvalnica.	6. je umrl Bernard Jussieu, slaven rastlinoslovec na Francozkem 1770. l.
6 Poned.	Leonard op. Sever šk. m.	7. so bili Turki pred Trstom 1471. l.
7 Vtorek	Prosdocim šk. Herkulan šk. m.	10. je umrl baron Žiga Cojz, velik podpornik slov. slovstva v Ljubljani 1819. l.
8 Sreda	Osm. vseh svet. IV kron. m.	11. Kočevje se je začelo imenovati vojvodstvo 1791. l.
9 Četrtek	Posv. cerkve Zvel. Teodor m.	14. je umrl Bogom. V. Leibniz, slaven modrosl. v Gotingi v sev. Nemčii 1714. l.
10 Petek	Andrej Avel sp. Trifon m.	15. je umrl Janez Kepler, sloveč zvezdoznanec v južni Nemčii 1630. l.
11 Sobota	Martin šk. Mena m.	20. je bil rojen Fr. Miklošič, slaven slovansk jezikoslovec, na Štajerskem 1813. l.
<i>Jesus obudi Jajirovo hčer. Mat. 9.</i>		
12 Ned. A	23. ned. po B. Martin p. m.	21. je bil Valentin Wiery, krški škof posvečen v Solnem gradu 1858. l.
13 Poned.	Didak sp. Brici. Homobon	23. je bil rojen bar. Žiga Cojz 1747. l.
14 Vtorek	Serapijon m. Klementin m.	25. je bil Gruberjev vodotok odprt v Ljubljani 1780. l.
15 Sreda	Leopold vojv. Jedrt d.	25. je umrl France Hladnik, znamenit rastlinoslovec v Ljubljani 1844. l.
16 Četrtek	Rufin m. Otmar op.	
17 Petek	Gregor čud. šk. Evfemija d. m.	
18 Sobota	Posv. cerkve apost. Roman	
<i>Prilika o gorušnjem zrnu in kvasu. Mat. 13.</i>		
19 Ned. A	24. n. po B. Prip. Marije D.	
” ”	Elizabetha kr. Poncijan p. m.	
20 Poned.	Feliks Val. sp. Simplic šk.	
21 Vtorek	Darovanje Marije D.	
22 Sreda	Cecilija d. m. Mayer m.	
23 Četrtek	Klemen p. m. Felicita m.	
24 Petek	Janez od Kr. sp. Krizogon	
25 Sobota	Katarina d. m. Jukunda d.	
<i>Govor o razdevanji jeruzalemskega mesta in o sodbi. Mat. 24.</i>		
26 Ned. A	25. n. po B. Peter šk. m.	
27 Poned.	Valerijan šk. Virgili šk.	
28 Vtorek	Sosten m. Eberhard šk.	
29 Sreda	Saturnin m. Predg. Andr. ap.	
30 Četrtek	Andrej apost. Kastul m.	

Gruden, DECEMBER, ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljska evangelja	Posebni spomini
1 Petek	Eligi šk. Nahum pr.	2. je ces. Franc Jožef I. nastopil cesarst. 1848. l.
2 Sobota	Kromaci šk. Bibijana d. m.	2. je umrl Ladislav Pyrker, znamenit nemšk pesnik, nadškof v Jagru na Ogerskem 1847. l.
<i>Prerokovanje o poslednji sodbi. Luk. 21.</i>		
3 Ned. A	1. n. v adv. Frančišek Ks. sp.	5. je umrl Leopold gr. Stollberg, znamenit cerkven zgodovinar v severni Nemčiji 1819. l.
4 Poned.	Peter Kriz. šk. Barbara d. m.	6. je cesar Friderik ustanovil škofijo v Ljubljani 1461. l.
5 Vtorek	Saba op. Krispina d. m.	6. je bil rojen K. A. Menzel, znamenit nemšk zgodovinar na Pruskem 1784. l.
6 Sreda †	Nikolaj šk. Apolar m.	11. je umrl Dijonizi Petavius, učen bogoslovec in zgodovinar v Parizu 1652. l.
7 Četr. †	Ambrož šk. uč. Agaton m.	16. so bile v Ljubljani prve bukve natisnene 1575. l.
8 Pet. †	Preč. Spočetje Marije D.	18. je pap. Klemen XIII. prestavil opatijo v Celje 1761. l.
9 Sobota	Sir šk. Leokadija d. m.	22. se je začela grozovita kuga v Ljubljani 1529. l.
<i>Janez Krstnik v ječi. Mat. 11.</i>		
10 Ned. A	2. n. v adv. Melhijad p. m.	24. je bila rojena cesarica Elizabeta na Bavarskem 1837. l.
11 Poned.	Damaz p. Trazon m.	26. je bil rojen Leop. Ranke, znamenit zgodovinar na Pruskem 1795. l.
12 Vtorek	Sinezi m. Epimak m.	27. so habsburški knezi prejeli avstrijske dežele v last na Dunaji 1282. l.
13 Sreda †	Lucija d. m. Otilija. Jodok.	27. je umrl France Metelko, znamenit slovensk jezikoslovec v Ljubljani 1861. l.
14 Četrtek	Spiridijon šk. Heron m.	29. je umrl Wolfgang Mozart, slovec skladatelj v Solnem gradu 1791. l.
15 Petek †	Osm. Spoč. M. D. Kristijana	
16 Sobota	Evsebi šk. Albina d. m.	
<i>Janez Krstnik pričuje o Kristu. Jan. 1.</i>		
17 Ned. A	3. n. v adv. Lazar šk.	
18 Poned.	Pričak. por. Marije D.	
19 Vtorek	Nemezi m. Favsta m.	
20 Sreda †	Kvatri. Liberat m.	
21 Četrtek	Tomaž apost. Anastazi šk. m.	
22 Petek †	Flavijan m. Demetri m.	
23 Sob. †	Viktorija d. m. Servul sp.	
<i>Janez K. je poklican za prerokovanje. Luk. 3.</i>		
24 Ned. A	4. kv. n. v adv. Dan pred bož.	
25 Pon.	Božič. Rojstvo G. Jez. Kr.	
26 Vtor.	Štefan p. m. Med osm. B.	
27 Sreda	Janez ap. ev. Med osm. B.	
28 Četrtek	Nedolžni otroci. Med osm. B.	
29 Petek	Tomaž šk. m. David kr.	
30 Sobota	Nicefor m. Med osm. B.	
<i>Simeon in Ana oznanjata Jezusa. Luk. 2.</i>		
31 Ned. A	N. pr. N. letom. Silvester p.	

Zvezdoznanski koledarček.

Stvari in prikazni na nebu.

Na nebu se vidi solnce in luna, kažejo se planeti in kometi, gledajo se zvezde.

Solnce je velika, svetla krogla, 1,409.725krat večja od zemlje; njegov premérnik znaša 192.600 milj, in njegov pot kaže v nezmerne nebeške daljave. Okoli solca se sučejo in premikajo planeti z našo zemljo vred; krog solca tekajo tudi kometi; oni imajo bolj okrogle, ti bolj podolgate poti, in vsi dobivajo svetlobo od solca.

Zemlje in drugih planetov ték je časi nekoliko hitrejši, časi kesnejši; zatorej se dobra viséca ura ne shaja vedno s solčno uro, in prava poldnevna doba po solnci je zdaj pred, zdaj za srednjo poldnevno dobo po teku navadnih ur. Tudi je os, okoli ktere se zemlja suče, kakor pri drugih planetih, nekaj nagnena proti poti, po katerem se premika; to je krivo, da letni časi niso enako gorki, in da beli dan ni vedno enólik.

Velikih planetov je 8, ki so tako-le po vrsti čedalje od solca:

- Merkur**, z golimi očmi se malokdaj vidi; njegov premérnik je 671 milj, daljava od solca 8 mil. milj, in obhod 87 dni 23 ur.
- Venera**, znana za danico in večernico, in je najsvetlejša; njen premérnik je 1694 milj, daljava od solca 15 mil. milj, in obhod 222 dni 16 ur.
- Zemlja**, človešk začasen dom; njen premérnik je 1718 milj, daljava od solca 20 do 21 mil. milj, in pravi obhod 365 dni 6 ur 9 m.
- Mart**, sveti z rudečo lučjo; njegov premérnik je 892 milj, daljava od solca 31 mil. milj, in obhod 1 leto 321 dni.
- Jupiter**, sveti z belo lučjo; njegov premérnik je 20018 milj, daljava od solca 107 mil. milj, in obhod 11 let 314 dni.
- Saturn**, blede sije, in ima svetel kolobar ob sredi; njegov premérnik je 16200 milj, daljava od solca 197 mil. milj, in obhod 29 let 166 dni.
- Uran**, z golimi očmi se komaj vidi; njegov premérnik je 7466 milj, daljava od solca 396 mil. milj, in obhod 84 let 5 dni.
- Neptun**, z golimi očmi se ne vidi; njegov premérnik je 7830 milj, daljava od solca 621 mil. milj, in obhod 164 let 225 dni.

Malih planetov je do zdaj znanih 79; njih potje so med Martom in Jupitrom, in z golimi očmi se ne vidijo. Njih daljava od solca znaša 45 do 65 mil. milj, in obhod 3 leta 96 dni do 5 let 221 dni. Najbolj znane so med njimi: Cerera, Palada, Junona in Vesta, ki so bile najpoprej najdene; predznanja je bila ugledana Dijana.

Stranski planeti ali lune so tovarši večim planetom; sučejo se okoli njih, in z njimi vred tekajo okoli solca. Vseh tacih planetov je 23; naša zemlja ima 1 luno, Jupiter 4, Saturn 8, Uran 8 in Neptun 2 luni.

Luna naše zemlje je okrogla, 50krat manjša od zemlje, njen premernik je 468 milj, daljava od zemlje 51803 milje, in pravi obhod 27 dni 7 ur 8 m. Luna kaže spremene v svoji svetlobi; o mlaji je njena svetla stran skrita, o krajci se je vidi le nekaj, o ščipu pa vsa.

Ko luna na svojem poti stopi med sonce in zemljo, solnce mrkne; ko zemlja v svojem téku stopi med sonce in luno, luna mrkne. Mrak je ali vsóten ali nevsóten; meri se na palce; 12 jih gré na celíno.

Vseh kometov, ki so se do zdaj videli, je nad 700; kažejo se v meglení luči, dostikrat s svetlim repom. Bolj znani kometi so: Enketov, Brorsonov, Bielov, zdaj na dvoje razdeljen, in Fejev, katerih obhod je 3 leta 115 dni do 7 let 158 dni; dalje Olbersov in Halejev, golim očém viden, katerih tek je po 74 in 76 let; zadnjič Donatov komet, ki se je lepo videl 1858 l., in hodi 2500 let v okolici.

Zvezde se svetijo z lastno lučjo bolj ali menj bliščeče; njih število je nemerjeno, daljava prečudna, vsakdanje premikanje pa le videzno. Bolj znane so: Polarnica, vedno v severji stoječa; Siri, med vsemi najsvetlejši; Rimšóice, 3 svetle zvezde po vrsti; Gostosóvci, kupec malih zvezd.

Trume zvezd, ki se sestavljajo po raznih podobah, se imenujejo zvezdišča; vseh zvezdišč se zdaj šteje 108. Bolj znane so: véliki in mali Voz ali Medved proti severju; véliki in mali Pés proti jugu; in dvanajst nebeških znamenj, ki so v vélikem zverinskem krogu po vrsti. Rimska cesta so le neštévilne množice zvezd skupaj.

Vidimo, da se solnce premiče s planeti vred po okrogu dvanajst nebeških znamenj. V znamenji kozla stoji solnce po zimi najniže proti jugu, v znamenji raka po letu najviše proti severju; pri sredi, v ravniku, ostaja s pomladi v znamenji ovna, in jeseni v znamenji téhtnice.

Znamenja solnea in planetov.

☉ Solnce.	☿ Merkur.	♂ Mart.	♁ Uran.
☾ Luna.	♀ Venera.	♃ Jupiter.	♆ Neptun.
	♁ Zemlja.	♄ Saturn.	

Lunske spremembe.

☾ Mlaj.	☾ Prvi krajec.	☾ Šóip.	☾ Zadnji krajec.
---------	----------------	---------	------------------

Dvanajst nebeških znamenj.

♈ Oven.	♋ Rak.	♌ Téhtnica.	♍ Kozel.
♊ Junec.	♏ Lev.	♎ Skorpíjon.	♐ Vodár.
♋ Dvojčka.	♏ Devica.	♏ Strelec.	♑ Ribe.

Mrakovi 1865. l.

Solnce mrkne dvakrat: 25. aprila in 19. oktobra, obojič pri nas nevidno.
Luna mrkne tudi dvakrat, 11. aprila in 4. oktobra.

JANUARI.

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravem poldnevi	
	u.	m.	u.	m.	u.	m.
1	7	44	4	23	12	4
2	7	44	4	24	12	4
3	7	44	4	25	12	5
4	7	44	4	26	12	5
5	7	44	4	27	12	5
6	7	44	4	28	12	6
7	7	43	4	29	12	6
8	7	43	4	31	12	7
9	7	42	4	32	12	7
10	7	41	4	33	12	8
11	7	41	4	34	12	8
12	7	40	4	35	12	8
13	7	40	4	37	12	9
14	7	39	4	38	12	9
15	7	39	4	39	12	9
16	7	38	4	40	12	10
17	7	38	4	42	12	10
18	7	37	4	43	12	10
19	7	37	4	45	12	11
20	7	36	4	46	12	11
21	7	35	4	47	12	11
22	7	35	4	49	12	12
23	7	34	4	50	12	12
24	7	33	4	52	12	12
25	7	32	4	53	12	12
26	7	31	4	55	12	13
27	7	30	4	56	12	13
28	7	29	4	57	12	13
29	7	28	4	59	12	13
30	7	27	5	0	12	13
31	7	25	5	1	12	13

Druge prikazni na nebu

Solnčen stan.

Solnce je 1. jan. najbliže zemlje ob 10. u. 52. m. zv. Dan raste med 1. in 31. jan. od 8 u. 39 m. do 9 u. 36 m. Solnce stopi iz znamenja div. kozla 21. jan. v znamenje vodárja ob 12. u. 16. m. zjutraj.

Lunin stan.

Luna stopi 3. jan. v zn. ovna, 10. v zn. raka, 17. v zn. tehtnice, 24. v zn. kozla, 30. v zn. ovna. Luna je 1. jan. najbliže zemlje, 17. najdalje od njé, 29. najbliže njé. ☾ prvi krajec je 4. jan. ob 4. u. 40. m. zvečer. ☽ ščip je 11. jan. ob 11. u. 57. m. zvečer. ☾ zadnji krajec je 20. jan. ob 3. u. 34. m. zjutraj. ☾ mlaj je 27. jan. ob 10. u. 28. m. zjutraj.

Planeten stan.

Merkur je 1. jan. v zn. kozla, stopi 10. v zn. vodárja; 8. je pri solnci zdolaj, in se ne dá videti. Venera je 1. jan. v zn. vodárja, stopi 19. v zn. rib; sveti se po imeni večernica do 8. u. zvečer. Mart je 1. jan. v zn. junca, stopi 18. v zn. dvojčkov; vidi se po noči do 3. u. zjutraj. Jupiter je v zn. streleca; izhaja okoli 5. u. zjutraj. Saturn je v zn. tehtnice; izhaja po polnoči; 20. je solncu na četrtino. Uran je v zn. dvojčkov; kaže se vso noč na nebu. Neptun je v zn. ovna vse leto.

Dozdevno vreme.

O prvem kraji lepo, mrzlo; o ščipu tudi lepo, mrzlo; o zadnjem kraji menj mrzlo, sneg z metéžem; o mlaji mrzlo, snežno.

FEBRUARI.

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravem poldnevi	
	u.	m.	u.	m.	u.	m.
1	7	24	5	3	12	13
2	7	23	5	5	12	14
3	7	22	5	6	12	14
4	7	21	5	8	12	14
5	7	19	5	9	12	14
6	7	18	5	11	12	14
7	7	16	5	12	12	14
8	7	15	5	14	12	14
9	7	13	5	15	12	14
10	7	12	5	17	12	14
11	7	10	5	18	12	14
12	7	9	5	20	12	14
13	7	7	5	21	12	14
14	7	6	5	23	12	14
15	7	4	5	24	12	14
16	7	3	5	26	12	14
17	7	1	5	27	12	14
18	7	0	5	29	12	14
19	6	58	5	30	12	14
20	6	56	5	31	12	13
21	6	54	5	32	12	13
22	6	53	5	34	12	13
23	6	51	5	35	12	13
24	6	50	5	37	12	13
25	6	48	5	38	12	13
26	6	46	5	40	12	13
27	6	44	5	41	12	12
28	6	42	5	42	12	12

Druge prikazni na nebu

Solnčen stan.

Dan raste med 1. in 29. febr. od 9 u. 39 m. do 11 u. 0 m.

Solnce stopi 18. febr. v znamenje rib ob 3. u. 16. m. zvečer.

Lunin stan.

Luna stopi 6. febr. v zn. raka, 13. v zn. tehtnice, 21. v zn. kozla, 27. v zn. ovna.

Luna je 13. febr. najdalje od zemlje, 26. najbliže njé.

☾ prvi krajec je 3. febr. ob 2. u. 6. m. zjutraj.

☾ ščip je 10. febr. ob 5. u. 24. m. zvečer.

☾ zadnji krajec je 18. febr. ob 10. u. 35. m. zveč.

☾ mlaj je 25. febr. ob 9. u. 0 m. zvečer.

Planeten stan.

Merkur je 1. febr. v zn. kozla, stopi 10. v zn. vodárja, ne dá se videti, ker izhaja pred solncem.

Venera je 1. v zn. rib, stopi 4. v zn. ovna; sveti se do 9. u. zvečer na nebu.

Mart je v zn. dvojčkov; kaže se po noči do 3. u. zjutraj.

Jupiter je v zn. strelca; izhaja proti 4. u. zjutraj.

Saturn je v zn. tehtnice; izhaja proti 11. u. zveč.

Uran je v zn. dvojčkov; vidi se po noči do 4. u. zjutraj.

Dozdevno vreme.

O prvem krajci lepo, bolj mrzlo; o ščipu bolj voljno, sneg z metéžem; o zadnjem krajci lepo, voljno; o mlaji snežno.

MARCI.

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravom poldnevi		Druge prikazni na nebu
	u.	m.	u.	m.	u.	m.	
1	6	41	5	44	12	12	<p>Solnčen stan.</p> <p>Dan raste med 1. in 31. marcem od 11 u. 3 m. do 12 u. 41 m.</p> <p>Noč in dan sta 19. marca enólíka, po 12 ur dolga. Solnce stopi 20. marca v znamenje ovna ob 2. u. 55. m. zvečer.</p> <p>Pomlad se je začela.</p> <p>Lunin stan.</p> <p>Luna stopi 5. marca v zn. raka, 13. v zn. tehtnice, 20. v zn. kozla, 26. v zn. ovna.</p> <p>Luna je 13. marca najdalje od zemlje, 26. najbliže njé.</p> <p>☾ prvi krajec je 4. marca ob 1. u. 16. m. zvečer.</p> <p>☽ ščip je 12. marca ob 11. u. 39. m. zjutraj.</p> <p>☾ zadnji krajec je 20. marca ob 1. u. 34. m. zveč.</p> <p>☾ mlaj je 27. marca ob 6. u. 25. m. zjutraj.</p> <p>Planeten stan.</p> <p>Merkur je 1. marca v zn. rib, stopi 19. v zn. ovna; 18. je pri solnci zgoraj, ter se ne vidi.</p> <p>Venera je 1. marca v zn. ovna, stopi 8. v zn. junca; kaže se do 11. u. zvečer; 8. je najbliže solнца, in 18. v največi svetlobi.</p> <p>Mart je v zn. dvojčkov; vidi se do 2. u. zjutraj na nebu; 10. je solncu na četrtno.</p> <p>Jupiter je v zn. streleca; izhaja proti 3. u. zjutraj; 18. je solncu na četrtno.</p> <p>Saturn je v zn. tehtnice; izhaja proti 10. u. zveč.</p> <p>Uran je v zn. dvojčkov; zahaja proti 2. u. zjutraj; 16. je solncu na četrtno.</p> <p>Dozdevno vreme.</p> <p>O prvem kraji dež in sneg; o ščipu mrzlo z vetrom; o zadnjem kraji dež in sneg; o mlaji veterno, snežno.</p>
2	6	39	5	45	12	12	
3	6	37	5	47	12	12	
4	6	35	5	48	12	11	
5	6	33	5	49	12	11	
6	6	31	5	51	12	11	
7	6	30	5	53	12	11	
8	6	28	5	54	12	11	
9	6	26	5	55	12	10	
10	6	24	5	56	12	10	
11	6	23	5	58	12	10	
12	6	21	6	0	12	10	
13	6	19	6	1	12	9	
14	6	17	6	2	12	9	
15	6	15	6	3	12	9	
16	6	13	6	4	12	8	
17	6	11	6	6	12	8	
18	6	9	6	7	12	8	
19	6	7	6	8	12	7	
20	6	5	6	10	12	7	
21	6	3	6	12	12	7	
22	6	1	6	13	12	7	
23	5	59	6	14	12	6	
24	5	57	6	16	12	6	
25	5	55	6	17	12	6	
26	5	53	6	18	12	5	
27	5	51	6	19	12	5	
28	5	49	6	21	12	5	
29	5	47	6	22	12	4	
30	5	45	6	23	12	4	
31	5	43	6	24	12	4	

APRIL.

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravem poldnevi	
	u.	m.	u.	m.	u.	m.
1	5	42	6	26	12	3
2	5	40	6	27	12	3
3	5	38	6	28	12	3
4	5	36	6	29	12	3
5	5	34	6	30	12	2
6	5	33	6	32	12	2
7	5	31	6	33	12	2
8	5	29	6	34	12	1
9	5	28	6	35	12	1
10	5	26	6	37	12	1
11	5	24	6	38	12	1
12	5	22	6	39	12	0
13	5	20	6	40	12	0
14	5	19	6	42	12	0
15	5	17	6	43	12	0
16	5	16	6	45	12	0
17	5	14	6	46	12	0
18	5	12	6	47	12	0
19	5	10	6	49	11	59
20	5	9	6	50	11	59
21	5	7	6	51	11	59
22	5	6	6	53	11	59
23	5	4	6	54	11	59
24	5	2	6	55	11	58
25	5	0	6	56	11	58
26	4	59	6	58	11	58
27	4	57	6	59	11	58
28	4	56	7	1	11	58
29	4	54	7	2	11	58
30	4	52	7	3	11	57

Druge prikazni na nebu

Solnčen stan.

Dan raste med 1. in 30. aprilom od 12 u. 44 m. do 14 u. 12 m.

Solnce stopi 20. apr. v zn. junca ob 3. u. 16. m. zjutraj.

Solnce mrakne 25. apr. vse, med 12. u. 35. m. do 5. u. 37. m. zvečer, vidoma samo v južni Afriki in Ameriki.

Lunin stan.

Luna stopi 2. apr. v zn. raka, 9. v zn. tehtnice, 16. v zn. kozla, 23. v zn. ovna, 29. v zn. raka.

Luna je 9. apr. od zemlje najdalje, 24. najbliže njé.

☾ prvi krajec je 3. apr. ob 2. u. 16. m. zjutraj.

☾ ščip je 11. apr. ob 5. u. 25. m. zjutraj.

☾ zadnji krajec je 19. apr. ob 12. u. 17. m. zjutraj.

☾ mlaj je 25. apr. ob 3. u. 11. m. zvečer.

Luna mrkne 11. apr., pa ne vsa (2·3 pale. v severji), med 4. u. 43. m. in 6. u. 29. m. zjutraj, vidoma v Azii in Ameriki, v Evropi pa le za en del; pri nas luna zajde pred sredo mraka.

Planeten stan.

Merkur je 1. apr. v zn. ovna, stopi 5. v zn. junca; 12. je najdalje od solnea proti izhodu in se zvečer vidi.

Venera je v zn. junca; sveti se po imeni večernica do 9. u. na nebu.

Mart je v zn. raka; vidi se do 1. u. po polnoči.

Jupiter je v zn. strelca; izhaja po 12. u. o polnoči.

Saturn je v zn. tehtnice; vidi se vso noč na nebu; 17. je nasproti solnea.

Uran je v zn. dvojčkov; zahaja proti 1. u. zjutraj.

Dozdevno vreme.

O prvem kraji mrzlo, deževno; o ščipu lepo, voljno; o zadnjem kraji nestanovitno; o mlaji premenljivo.

MAJ.

Druge prikazni na nebu

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravem poldnevi	
	u.	m.	u.	m.	u.	m.
1	4	50	7	4	11	57
2	4	49	7	6	11	57
3	4	47	7	7	11	57
4	4	46	7	9	11	57
5	4	44	7	10	11	57
6	4	43	7	12	11	57
7	4	41	7	13	11	57
8	4	40	7	14	11	57
9	4	39	7	15	11	57
10	4	38	7	17	11	57
11	4	37	7	18	11	57
12	4	36	7	19	11	57
13	4	34	7	20	11	56
14	4	33	7	21	11	56
15	4	32	7	22	11	56
16	4	31	7	24	11	57
17	4	30	7	25	11	57
18	4	29	7	26	11	57
19	4	27	7	27	11	57
20	4	26	7	28	11	57
21	4	25	7	29	11	57
22	4	24	7	30	11	57
23	4	23	7	31	11	57
24	4	22	7	32	11	57
25	4	21	7	33	11	57
26	4	20	7	34	11	57
27	4	19	7	35	11	57
28	4	18	7	36	11	57
29	4	17	7	37	11	57
30	4	17	7	39	11	58
31	4	16	7	40	11	58

Solnčen stan.

Dan raste med 1. in 31. majem od 14 u. 14 m. do 15 u. 24 m.

Solnce stopi 21. maj. v zn. dvojčkov ob 3. u. 40. m. zjutraj.

Lunin stan.

Luna stopi 7. maj. v zn. tehtnice, 14. v zn. kozla, 20. v zn. ovna, 26. v zn. raka.

Luna je 6. maj. najdalje od zemlje, 22. najbliže njé.

☾ prvi krajec je 2. maj. ob 5. u. 1. m. zvečer.

☽ ščip je 10. maj. ob 9. u. 10. m. zvečer.

☾ zadnji krajec je 18. maj. ob 7. u. 37. m. zjutraj.

☾ mlaj je 24. maj. ob 11. u. 46. m. zvečer.

Planeten stan.

Merkur je v zn. junca; 3. maja je pri solnci zdolaj, ter se ne vidi.

Venera je v zn. dvojčkov; 8. maja je pri solnci zdolaj, kaže se za 15. po imeni danica.

Mart je 1. maja v zn. raka, stopi 20. v zn. leva; zahaja proti 4. u. zjutraj, 31. je od solnea najdalje.

Jupiter je v zn. strelca; izhaja proti 11. u. zvečer.

Saturn je v zn. tehtnice; zahaja proti 3. u. zjutraj.

Uran je v zn. dvojčkov; izhaja ob 3. u. zjutraj.

Dozdevno vreme.

O prvem kraji lepo, dobro toplo; o ščipu deževno; o zadnjem kraji lepo, dobro toplo; o mlaji tudi tako.

JUNI.

Druge prikazni na nebu

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravem poldnevi	
	u.	m.	u.	m.	u.	m.
1	4	15	7	40	11	58
2	4	15	7	41	11	58
3	4	14	7	42	11	58
4	4	14	7	43	11	58
5	4	14	7	44	11	59
6	4	14	7	45	11	59
7	4	13	7	45	11	59
8	4	13	7	46	11	59
9	4	12	7	46	11	59
10	4	12	7	47	11	59
11	4	11	7	47	12	0
12	4	11	7	48	12	0
13	4	11	7	49	12	0
14	4	10	7	49	12	0
15	4	10	7	49	12	0
16	4	10	7	50	12	0
17	4	10	7	50	12	0
18	4	10	7	51	12	0
19	4	10	7	51	12	1
20	4	10	7	51	12	1
21	4	10	7	52	12	1
22	4	11	7	52	12	1
23	4	11	7	52	12	1
24	4	12	7	52	12	2
25	4	12	7	52	12	2
26	4	13	7	52	12	2
27	4	13	7	52	12	2
28	4	14	7	52	12	2
29	4	14	7	52	12	3
30	4	15	7	52	12	3

Solnčen stan.

Dan raste med 1. in 21. jun. od 15 u. 25 m. do 15 u. 42 m., potem se do 30. krajša do 15 u. 37 m.

Dan je 21. jun. najdaljši, 15 u. 42 m. dolg. Solnce stopi 21. jun. v znamenje raka ob 11. u. 35. m. zjutraj.

Poletje se je začelo.

Lunin stan.

Luna stopi 3. jun. v zn. tehtnice, 10. v zn. kozla, 16. v zn. ovna, 23. v zn. raka.

Luna je 3. jun. najdalje od zemlje, 18. najbliže njé.

☾ prvi krajec je 1. jun. ob 9. u. 19. m. zjutraj.

☽ ščip je 9. jun. ob 10. u. 38. m. zjutraj.

☾ zadnji kraj. je 16. jun. ob 12. u. 50. m. o poldne.

☾ mlaj je 23. jun. ob 8. u. 54. m. zjutraj.

Planeten stan.

Merkur je 1. jun. v zn. junca, stopi 12. v zn. dvojčkov, 27. v zn. raka; 1. je najdalje od solnea proti izhodu, in se dá videti.

Venera je v zn. junca; izhaja proti 3. u. zjutraj po imeni danica; 27. jun. je v največi svetlobi, in 28. najdalje od solnea.

Mart je v zn. leva; zahaja po 10. u. zvečer.

Jupiter je v zn. strelca; zahaja proti 3 u. zjutraj; 15. jun. je nasproti solnea.

Saturn je v zn. tehtnice; zahaja po 1. u. zjutraj. Uran je 1. jun. v zn. dvojčkov; stopi 29. v zn. raka, 20. je pri solnci ter se ne vidi.

Dozdevno vreme.

O prvem krajci deževno, veterno; o ščipu megla, mnogo dežja; o zadnjem krajci deževno, vendar bolj toplo; o mlaji premenljivo.

JULI.

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravem poldnevi		Druge prikazni na nebu
	u.	m.	u.	m.	u.	m.	
1	4	15	7	51	12	3	Solnčen stan.
2	4	16	7	51	12	3	Solnce je 1. jul. najdalje od zemlje ob 3. u.
3	4	17	7	51	12	4	35. m. zjutraj.
4	4	18	7	51	12	4	Dan se krajša med 1. in 31. jul. od 15 u. 36
5	4	18	7	50	12	4	m. do 14 u. 44 m.
6	4	19	7	49	12	4	Solnce stopi 22. jul. v znamenje leva ob 10. u.
7	4	19	7	48	12	4	4. m. zvečer.
8	4	20	7	48	12	4	Solnce 24. jul. izhaja s Sirijem vred v zn. Vel.
9	4	21	7	48	12	5	psa; začeli so se pasji dnevi.
10	4	22	7	48	12	5	Lunin stan.
11	4	23	7	47	12	5	Luna stopi 1. jul. v zn. tehtnice, 7. v zn. kozla,
12	4	24	7	47	12	5	14. v zn. ovna, 20. v zn. raka, 27. v zn. tehtnice.
13	4	24	7	46	12	5	Luna je 1. jul. najdalje od zemlje, 13. najbliže
14	4	25	7	45	12	5	njé, 28. najdalje od njé.
15	4	26	7	44	12	5	☾ prvi krajec je 1. jul. ob 2. u. 38. m. zjutraj.
16	4	27	7	43	12	5	☾ ščip je 8. jul. ob 9. u. 24. m. zvečer.
17	4	28	7	42	12	5	☾ zadnji krajec je 15. jul. ob 5. u. 24. m. zvečer.
18	4	29	7	41	12	5	☾ mlaj je 22. jul. ob 7. u. 26. m. zvečer.
19	4	30	7	40	12	6	☾ prvi krajec je 30. jul. ob 8. u. 6. m. zvečer.
20	4	31	7	39	12	6	Planeten stan.
21	4	32	7	38	12	6	Merkur je 1. jul. v zn. raka, stopi 10. v zn.
22	4	33	7	37	12	6	leva, 27. v zn. device; 1. je pri solnci zgoraj
23	4	34	7	36	12	6	ter se ne vidi.
24	4	35	7	35	12	6	Venera je 1. jul. v zn. junca, stopi 9. v zn.
25	4	36	7	34	12	6	dvojčkov; izhaja po 2. u. zjutraj, in sije po
26	4	38	7	33	12	6	imeni danica; 19. je tik lune.
27	4	39	7	32	12	6	Mart je 1. jul. v zn. leva, stopi 9. v zn. de-
28	4	40	7	31	12	6	vice; zahaja proti 10. u. zvečer.
29	4	42	7	30	12	6	Jupiter je v zn. strelca; zahaja po 2. u. zjutraj.
30	4	43	7	29	12	6	Saturn je v zn. tehtnice; zahaja proti 12. u. o
31	4	44	7	28	12	6	polnoči; 16. jul. je solncu na četrtno.
							Uran je v zn. raka; izhaja ob 2. u. zjutraj.
							Dozdevno vreme.
							O prvem krajeci deževno; o ščipu megléno,
							deževno; o zadnjem krajeci lepo toplo; o mlaji lepo,
							prav toplo; o prvem krajeci deževno, vendar toplo.

AVGUST.

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravem poldnevi	
	u.	m.	u.	m.	u.	m.
1	4	46	7	27	12	6
2	4	47	7	26	12	6
3	4	48	7	25	12	6
4	4	49	7	23	12	5
5	4	50	7	22	12	5
6	4	51	7	21	12	5
7	4	52	7	19	12	5
8	4	53	7	17	12	5
9	4	54	7	16	12	5
10	4	56	7	15	12	5
11	4	57	7	13	12	5
12	4	58	7	11	12	4
13	4	59	7	10	12	4
14	5	0	7	8	12	4
15	5	2	7	7	12	4
16	5	3	7	5	12	4
17	5	4	7	3	12	3
18	5	5	7	1	12	3
19	5	7	7	0	12	3
20	5	8	6	58	12	3
21	5	10	6	57	12	3
22	5	11	6	55	12	2
23	5	12	6	53	12	2
24	5	13	6	51	12	2
25	5	15	6	49	12	2
26	5	16	6	47	12	1
27	5	17	6	45	12	1
28	5	19	6	44	12	1
29	5	20	6	42	12	0
30	5	21	6	40	12	0
31	5	22	6	38	12	0

Druge prikazni na nebu

Solnčen stan.

Dan se krajša med 1. in 31. avgustom od 14 u. 41 m. do 13 u. 16 m.

Solnce stopi 23. avg. v znamenje device ob 5. u. 16. m. zjutraj.

Lunin stan.

Luna stopi 4. v zn. kozla, 10. v zn. ovna, 16. v zn. raka, 23. v zn. tehtnice, 31. v zn. kozla. Luna je 9. avg. najbliže zemlje, 25. najdalje od njé.

☾ ščip je 7. avg. ob 6. u. 26. m. zjutraj.

☾ zadnji krajec je 13. avg. ob 10. u. 39. m. zvečer.

☾ mlaj je 21. avg. ob 8. u. 13. m. zjutraj.

☾ prvi krajec je 29. avg. ob 12. u. 44. m. o poldne.

Planeten stan.

Merkur je v zn. device; 10. avg. je najdalje od solnea proti izhodu, in se dá videti, 23. je tik lune.

Venera je 1. avg. v zn. dvojčkov, stopi 7. v zn. raka; izhaja po 2. u. zjutraj po imeni danica; 9. je tik Urana.

Mart je v zn. device; zahaja po 8. u. zvečer.

Jupiter je v zn. strelca; zahaja ob 12. u. po noči.

Saturn je v zn. tehtnice; zahaja proti 10. u. zveč.

Uran je v zn. raka; izhaja ob 12. u. po noči.

Dozdevno vreme.

O ščipu deževno, vetro; o zadnjem kraji lepo, prv toplo; o mlaji premenljivo; o prvem kraji prav deževno.

SEPTEMBER.

Druge prikazni na nebu

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravem poldnevi	
	u.	m.	u.	m.	u.	m.
1	5	23	6	36	12	0
2	5	24	6	34	12	0
3	5	26	6	33	12	0
4	5	27	6	31	11	59
5	5	28	6	29	11	59
6	5	29	6	27	11	59
7	5	31	6	25	11	58
8	5	32	6	23	11	58
9	5	34	6	22	11	58
10	5	35	6	20	11	57
11	5	36	6	18	11	57
12	5	37	6	16	11	56
13	5	38	6	14	11	56
14	5	40	6	13	11	56
15	5	41	6	11	11	56
16	5	42	6	9	11	55
17	5	43	6	7	11	55
18	5	44	6	5	11	55
19	5	45	6	3	11	54
20	5	47	6	1	11	54
21	5	48	5	59	11	53
22	5	49	5	57	11	53
23	5	51	5	55	11	53
24	5	52	5	53	11	52
25	5	53	5	51	11	52
26	5	54	5	49	11	52
27	5	55	5	47	11	51
28	5	57	5	45	11	51
29	5	59	5	43	11	51
30	6	0	5	41	11	50

Solnčen stan.

Dan se krajša med 1. in 30. sept. od 13 u. 13 m. do 11 u. 41 m.

Noč in dan sta 24. sept. enólíka, po 12 ur. dolga. Solnce stopi 21. sept. v znamenje tehtnice ob 11. u. 53. m. o poldne.

Jesen se je začéla.

Lunin stan.

Luna stopi 6. sept. v zn. ovna, 13. v zn. raka, 21. v zn. tehtnice, 28. v zn. kozla.

Luna je 6. sept. najbliže zemlje, 22. najdalje od njé.

☾ ščip je 5. sept. ob 2. u. 49. m. zvečer.

☾ zadnji krajec je 12. sept. ob 5. u. 55. m. zjutraj.

☾ mlaj je 19. sept. ob 11. u. 43. m. zvečer.

☾ prvi krajec je 28. sept. ob 3. u. 44. m. zjutraj.

Planeten stan.

Merkur je v zn. device; 7. sept. je pri solnci zdolaj, 23. najdalje od solnca v zahodu, in se dá zopet videti.

Venera je 1. sept. v zn. leva, stopi 26. v zn. device; izhaja po 2. u. zjutraj, in sije po imeni danica.

Mart je v zn. tehtnice; zahaja po 7. u. zvečer.; 21. sept. je tik lune.

Jupiter je v zn. strelca; zahaja po 10. u. zvečer; 13. sept. je solncu na četrtno.

Saturnje v zn. tehtnice; zahaja po 8. u. zvečer. Uran je v zn. raka; izhaja po 12. u. po noči; 17. sept. je solncu na četrtno.

Dozdevno vreme.

O ščipu premenljivo; o zadnjem krajei deževno, hladno; o mlaji lepo, prijetno; o prvem krajei megléno, deževno.

OKTOBER.

Druge prikazni na nebu

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravem poldnevi	
	u.	m.	u.	m.	u.	m.
1	6	1	5	39	11	50
2	6	2	5	37	11	50
3	6	3	5	35	11	49
4	6	5	5	34	11	49
5	6	6	5	32	11	49
6	6	7	5	30	11	49
7	6	8	5	28	11	48
8	6	10	5	26	11	48
9	6	11	5	24	11	48
10	6	12	5	22	11	47
11	6	13	5	20	11	47
12	6	15	5	18	11	47
13	6	16	5	16	11	47
14	6	17	5	14	11	46
15	6	18	5	12	11	46
16	6	20	5	10	11	46
17	6	21	5	9	11	46
18	6	23	5	8	11	46
19	6	24	5	6	11	45
20	6	26	5	4	11	45
21	6	27	5	2	11	45
22	6	28	5	0	11	45
23	6	29	4	58	11	45
24	6	30	4	56	11	45
25	6	31	4	55	11	45
26	6	33	4	53	11	44
27	6	35	4	52	11	44
28	6	37	4	51	11	44
29	6	39	4	50	11	44
30	6	40	4	48	11	44
31	6	42	4	47	11	44

Solnčen stan.

Dan se krajša med 1. in 31. okt. od 11 u. 38 m. do 10 u. 5 m.

Solnce stopi 23. okt. v znamenje skorpijona ob 10. u. 4. m. zjutraj.

Solnce mrkne 19. okt. vse, med 2. u. 22. m. in 8. u. 15. m. zvečer, vidoma le v zahodnji Evropi in Afriki, v severni in srednji Ameriki.

Lunin stan.

Luna stopi 4. okt. v zn. ovna, 10. v zn. raka, 17. v zn. tehtnice, 25. v zn. kozla.

Luna je 5. okt. najbliže zemlje, 19. najdalje od nje.

☾ ščip je 4. okt. ob 11. u. 29. m. zvečer.

☾ zadnji krajec je 11. okt. ob 4. u. 19. m. zvečer.

☾ mlaj je 19. okt. ob 5. u. 25. m. zvečer.

☾ prvi krajec je 27. okt. ob 4. u. 47. m. zvečer.

Luna mrkne 4. okt., pa ne vsa, (4.1 palc. v jugu), med 10. u. 37. m. in 12. u. 39. m. o polnoči, vidoma v Evropi in Afriki ves čas, v Azii iz začetka, v Ameriki s koncem.

Planeten stan.

Merkur je 1. okt. v zn. device, stopi 4. v zn. tehtnice, 24. v zn. skorpijona; 21. je pri solnci zgoraj, ter se ne dá videti.

Venera je 1. okt. v zn. device, stopi 22. v zn. tehtnice; izhaja proti 4. u. zjutraj; 19. je najbliže solncea.

Mart je 1. okt. v zn. tehtnice, stopi 17. v zn. skorpijona; ne dá se videti med solnčnimi žarki.

Jupiter je v zn. streleca; zahaja ob 8. u. zvečer.

Saturn je 1. okt. v zn. tehtnice, stopi 11. v zn. skorpijona; 26. je pri solnci, ter se ne dá videti.

Uran je v zn. raka; izhaja po 9. u. zvečer.

Dozdevno vreme.

O ščipu mnogo dežja; o zadnjem krajci deževno, hladno; o mlaji megléno, deževno; o prvem krajci tudi takisto.

NOVEMBER.

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravem poldnevi		Druge prikazni na nebu
	u.	m.	u.	m.	u.	m.	
1	6	43	4	45	11	44	Solnčen stan.
2	6	45	4	44	11	44	Dan se krajša med 1. in 30. nov. od 10 u. 2 m. do 8 u. 53 m.
3	6	46	4	42	11	44	Solnce stopi 22 nov. v znamenje strelca ob 6. u. 52. m. zjutraj.
4	6	47	4	40	11	44	
5	6	49	4	39	11	44	
6	6	50	4	37	11	44	
7	6	52	4	36	11	44	Lunin stan.
8	6	53	4	35	11	44	Luna stopi 6. v zn. raka, 13. v zn. tehtnice, 21. v zn. kozla, 28. v zn. ovna.
9	6	54	4	33	11	44	Luna je 2. nov. najbliže zemlje, 15. najdalje od nje.
10	6	56	4	34	11	45	☿ ščip je 3. nov. ob 9. u. 0 m. zjutraj.
11	6	58	4	32	11	45	♁ zadnji krajec je 10. nov. ob 6. u. 43. m. zjutraj.
12	6	59	4	31	11	45	♂ mlaj je 18. nov. ob 11. u. 57. m. o poldne.
13	7	0	4	29	11	45	☾ prvi krajec je 26. nov. ob 3. u. 56. m. zjutraj.
14	7	1	4	28	11	45	
15	7	3	4	27	11	45	Planeten stan.
16	7	4	4	26	11	45	Merkur je 1. nov. v zn. skorpijona, stopi 12. v zn. strelca; med solnčnimi žarki se ne dá videti.
17	7	6	4	27	11	46	Venera je 1. nov. v zn. tehtnice, stopi 18. v zn. skorpijona; kaže se po 4. u. zjutraj po imeni danica; 16. je tik lune, 21. tik Saturna.
18	7	8	4	25	11	46	Mart je v zn. skorpijona; 11. nov. je pri solnci, ter se ne dá videti.
19	7	9	4	24	11	46	Jupiter je 1. nov. v zn. strelca, stopi 15. v zn. kozla; zahaja ob 7. u. zvečer.
20	7	10	4	23	11	46	Saturn je v zn. skorpijona; izhaja proti 6. u. zjutraj; 16. nov. je tik lune.
21	7	11	4	22	11	47	Uran je v zn. raka; izhaja ob 7. u. zvečer.
22	7	12	4	21	11	47	
23	7	13	4	20	11	47	
24	7	14	4	19	11	47	
25	7	15	4	18	11	48	
26	7	16	4	17	11	48	
27	7	17	4	16	11	48	
28	7	19	4	17	11	49	Dozdevno vreme.
29	7	21	4	16	11	49	O ščipu hladno, premenljivo; o zadnjem krajei mrzlo, vetrojno; o mlaji megléno, snežno, o prvem krajei sneg z metéžem.
30	7	22	4	15	11	49	

DECEMBER.

Druge prikazni na nebu

Dan	Solnce izhaja ob		Solnce zahaja ob		Ura je o pravem poldnevi	
	u.	m.	u.	m.	u.	m.
1	7	23	4	15	11	50
2	7	24	4	14	11	50
3	7	25	4	14	11	50
4	7	27	4	13	11	51
5	7	29	4	13	11	51
6	7	30	4	13	11	52
7	7	31	4	13	11	52
8	7	32	4	13	11	53
9	7	33	4	13	11	53
10	7	34	4	13	11	54
11	7	35	4	13	11	54
12	7	35	4	13	11	54
13	7	36	4	13	11	55
14	7	37	4	13	11	55
15	7	37	4	13	11	56
16	7	38	4	14	11	56
17	7	39	4	14	11	57
18	7	39	4	14	11	57
19	7	40	4	15	11	58
20	7	41	4	15	11	58
21	7	42	4	16	11	59
22	7	42	4	16	11	59
23	7	43	4	17	12	0
24	7	43	4	18	12	0
25	7	43	4	18	12	0
26	7	43	4	19	12	1
27	7	43	4	19	12	1
28	7	43	4	19	12	1
29	7	44	4	20	12	2
30	7	44	4	21	12	2
31	7	44	4	22	12	3

Solnčen stan.

Solnce je po 31. dec. najbliže zemlje ob 2. u. 25 m. po polnoči.

Dan se krajša med 1. in 21. dec. od 8. u. 52. m. do 8 u. 34 m., potem do 31. raste do 8 u. 38 m.

Dan je 21. in 22. dec. najkrajši, 8 u. 34 m. dolg. Solnce stopi 21. dec. v znamenje div. kozla ob 7. u. 39. m. zvečer.

Zima se je začela.

Lunin stan.

Luna stopi 4. dec. v zn. raka, 11. v zn. tehtnice, 18. v zn. kozla, 25. v zn. ovna.

Luna je 13. dec. najdalje od zemlje, 29. najbliže njé.

☾ ščip je 2. dec. ob 7. u. 42. m. zvečer.

☾ zadnji krajec je 10. dec. ob 1. u. 10. m. zjutr.

☾ mlaj je 18. dec. ob 5. u. 42. m. zjutraj.

☾ prvi krajec je 25. dec. ob 1. u. 28. m. zvečer.

Planeten stan.

Merkur je 1. dec. v zn. kozla, stopi 24. v zn. strelca; 5. je najdalje od solnea proti izhodu, ter se dá zopet videti; 23. je pri solnci zdolaj.

Venera je 1. dec. v zn. skorpionja, stopi 12. v zn. strelca; izhaja proti 6. u. zjutraj; 29. je tik Marta.

Mart je v zn. strelca; zaradi solnčnega svita se ne vidi.

Jupiter je v zn. kozla; 31. je pri solnci, ter se ne vidi.

Saturn je v zn. skorpionja; izhaja ob 4. u. zjutraj; 14. je tik lune.

Uran je v zn. raka; vso noč je na nebu, in 23. dec. nasproti solnea.

Dozdevno vreme.

O ščipu mrzlo, snežno; o zadnjem krajci lepo, voljno; o mlaji snežno, vetro; o prvem krajci dež in sneg.

Zgodovinski in zemljepisni koledarček.

Štétev posvetnih in cerkvenih zgodeb.

V 1865. letu se šteje:

5865.	leto,	kar je Bog svet ustvaril	4000 l.	pr. Kr.
4209.	„	kar je bil vesoljni potop	1656	„ po stv.
3782.	„	kar je bil Abraham poklican	2083	„ „
2865.	„	kar je Salomon sezidal jeruzalemski tempelj	3000	„ „
2618.	„	kar je bilo sezidano Rimsko mesto . .	753	„ pr. Kr.
2471.	„	kar so šli Judje v babilonsko sužnjest .	606	„ „
2401.	„	kar je Cir povzdignil perzijansko kraljestvo	636	„ „
2196.	„	kar je Aleksander povzdignil macedonsko kraljestvo	331	„ „
2046.	„	kar je Akvileja začela biti rimsko selišče	181	„ „
1910.	„	kar je Juli Cesar poravnal koledar . .	45	„ „
1895.	„	kar je Avgust postal rimsk cesar . .	30	„ „
1882.	„	kar je vsa slovenska zemlja prišla v rimsko oblast	13	„ „
1865.	„	kar je bil rojen Jezus Krist	1	„ po Kr.
1832.	„	kar je Krist umrl	33	„ „
1802.	„	kar je sv. Marko krščansko vero oznanjeval v Akvileji	63	„ „
1794.	„	kar je bil Jeruzalem razdel cesar Tit .	71	„ „
1552.	„	kar je krščanska cerkev mir dobila po cesarji Konštantinu	313	„ „
1470.	„	kar je bilo rimsko cesarstvo razdeljeno v dvoje	395	„ „
1413.	„	kar je grozovitni Atila razdel Akvilejo .	452	„ „
1389.	„	kar je razpadlo zahod. rimsko cesarstvo	476	„ „
1273.	„	kar so novi rodovi prišli v slovensko zemljo	592	„ „
1077.	„	kar je slovenska zemlja prišla Frankom v oblast	788	„ „
1066.	„	kar sta sv. Pavlin, akvilejsk patrijarh in Arn, Solnograšk nadškof, Slovence vere učila	798	„ „
1065.	„	kar je Karol véliki postal rimsk cesar .	800	„ „

1002. leto,	kar sta ss. Ciril in Metod prišla, Slovence vere učiti	863 l. po Kr.
903. „	kar je rimska cesarska krona prišla na Nemce	962 „ „
811. „	kar se je grška ali izhodnja cerkev odcepila od rimske	1054 „ „
769. „	kar so se začele križanske vojne	1096 „ „
625. „	kar je bil iznajden papir iz cunj	1240 „ „
583. „	kar so habsburški knezi prejeli Avstrijo s Slovenskim vred	1282 „ „
523. „	kar se smodnik rabi v Evropi	1342 „ „
500. „	kar je na Dunaji vseučilišče ustanovljeno	1365 „ „
425. „	kar je bilo tiskanje bukev iznajdeno	1440 „ „
418. „	kar je bil prvi koledar natisnen	1447 „ „
411. „	kar so si Turki prisvojili Carjigrad	1454 „ „
373. „	kar je Krištof Kolumb našel Ameriko	1492 „ „
348. „	kar je Martin Luter začel vero preinarejati	1517 „ „
306. „	kar je bil tabak prinesen v Evropo	1659 „ „
302. „	kar je bil končan tridentski zbor	1563 „ „
283. „	kar je papež Gregor XIII. koledar popravil	1582 „ „
281. „	kar je bil korún prinesen v Evropo	1584 „ „
250. „	kar je bila kava prinesena v Evropo	1615 „ „
166. „	kar je bila prva mašina na sopari narejena	1699 „ „
125. „	kar vlada habsburško-lotarinska hiša v Avstrii	1740 „ „
83. „	kar je cesar Jožef II. kmetijski stan zljajšal	1782 „ „
76. „	kar se je začela francozka prekucija	1789 „ „
61. „	kar je Franc I. avstrijske dežele povzdignil za cesarstvo	1804 „ „
56. do 51. l.,	kar je bil del slovenske zemlje v francozki oblasti	1809 l. do 1813 „ „
50. leto,	kar je bil konec francozke vojne	1815 „ „
32. „	kar je bil narejen prvi električni telegraf	1833 „ „
21. „	kar so začele „Novice“ izhajati	1843 „ „
19. „	kar je prišel papež Pij IX. na sv. Petra stol	1846 „ „
17. „	kar je Franc Jožef I. prevzel avstrijsko cesarstvo	1848 „ „

Pregled vse zemlje.

Površje vse zemlje meri 9,280.000, suhi svet samo 2,434.000 zemljepisnih □ milj; vseh ljudi na zemlji je do 1288 milijonov.

Pet delov sveta.

<i>Evropa</i> z Uralskim in Kavkazkim	183.500	□m.	275	mil. ljudi.
<i>Azija</i> z indijskimi otoki	793.900	„	720	„ „
<i>Afrika</i> z otoki vred	543.500	„	200	„ „
<i>Amerika</i> severna in južna	751.100	„	89	„ „
<i>Avstralija</i> z oceanskimi otoki	162.600	„	4	„ „

Evropske države.

Avstrija, z 11.733 □ m. 36,965.000 lj., in 20 kronovinami; cesar **Franc Jožef I.**, stolno mesto Dunaj s 489.095 ljudmi.

Prusija, s 5.103 □ m. 16,940.000 lj. in 8 krajinami; kralj Vilhelm I., stl. mesto Berlin s 468,958 lj.

Nemške države, skupaj z 11.654 □ m. 43,690.000 lj., in 35 zveznimi državami; osrednje mesto Frankobrod z 62.511 lj.; brez avstrijskega in pruskega s 5.502 □ m. s 17,416.000 lj.

a) *Bavarsko*, z 1387 □ m. 4,560.000 lj., in 8 okrogi; kralj Ludovik II., stl. mesto Monakovo s 127.385 lj.

b) *Virtembersko*, s 354 □ m. 2,230.000 lj.; kralj Vilhelm I., stl. mesto Štutgard s 50.000 lj.

c) *Sasko*, z 271 □ m. 1,990.000 lj.; kralj Janez Nep., stl. mesto Draždane s 104.500 lj.

č) *Hanoversko*, s 700 □ m. 1,820.000 lj.; kralj Juri Friderik V., stl. mesto Hanover s 43.000 lj.

d) 7 vélicih vojvodstev: Badensko, Hesén-Kaselsko, Hesén-Darmštatsko, Oldenburško, dve Meklenburški, Vajmarsko.

e) 9 vojvodstev, 9 kneževin, in 4 svobodna mesta.

Švajcarsko, s 730 □ m. 2,390.000 lj. in 22 kantoni; zvezna država z zveznim zborom, prvosednik J. Dubs, stl. mesto Bern z 28.000 lj.

Italija, vsa skupaj s 5590 □ m. 27,000.000 lj. brez avstrijskega in francozkega s 4704 □ m. 23,111.200 lj.

a) *Sardinsko* brez Savoje in Nize, s 1097 □ m. 4,083.000 lj. in 9 krajinami; kralj Viktor Emanuel II., stl. mesto Turin s 205.000 lj.; privzeto:

Lombardsko, s 338 □ m. 2,720.000 lj. in 7 krajinami;

Parnsko, s 122 □ m. 508.000 ljudmi, prejšnja vojvodica Lujiza;

Modensko, s 109 □ m. 606.000 lj., prejšnji vojvoda Franc V.;

Romansko in *Marke*, s 605 □ m. 2.679.000 lj., pravi lastnik papež Pij IX.;

Toškansko, s 397 □ m. 1,820.000 lj., prejšnji véliki vojvoda Ferdinand II.;

Neapoljsko, s 1535 □ m. 6,843.000 lj. s 17 krajinami; prejšnji kralj Franc II., stl. mesto Neapolj s 447.824 lj.;

Sicilija, s 497 □ m. 2,208.000 lj. in 7 krajinami.

- b) *Rimsko*, sama rimska okolica s 197 □ m. 628.000 lj. in 5 delegacijami; papež Pij IX., stl. mesto Rim s 191.078 lj.
- Francozsko*, s 9894 □ m. 36,616.000 lj., in 89 oddelki; cesar Napoleon III., stolno mesto Pariz z 1,960.000 lj.
- Špansko*, z 9064 □ m. 13,960.000 lj., in 49 krajinami; kraljica Izabela II., stolno mesto Madrid s 166.950 lj.
- Portugalsko*, z 1739 □ m. 3,470.000 lj., in 17 krajinami; kralj Lujiz I., stl. mesto Lisabon z 260.000 lj.
- Angleško*, s Škotskim in Irskim, s 5740 □ m. 28,926.000 lj., in 117 kneževinami; kraljica Viktorija, stl. mesto London z 2,803.000 lj.
- Nizozemsko*, s 671 □ m. 3,240.000 lj. in 11 krajinami; kralj Vilhelm III., stolno mesto Amsterdam z 225.000 lj.
- Belgija*, s 536 □ m. 4,550.000 lj., in 9 krajinami; kralj Leopold I., stl. mesto Brusel z 246.410 lj.
- Dansko*, z 2606 □ m. 1,600.000 lj.; kralj Kristijan IX, stl. mesto Kodanj z 143.590 lj.
- Švedsko* z Norveškim, s 14.154 □ m. 4,810.000 lj. in 41 krajinami; kralj Karol XV., stl. mesto Štokholm s 93.070 lj.
- Rusija*, s 97.869 □ m. 58.470.000 lj. in 49 gubernijami, car Aleksander II., stl. mesti Petrov grad s 532.240 lj. in Moskva z 373.800 lj.; zraven
- Poljsko*, s 2331 □ m. 4,812.000 lj., in 5 gubernijami; poglavar vel. knez Konstantin, gl. mesto Varšava s 157.871 lj.
- Turčija*, z 9980 □ m. 16,100.000 lj., 12 krajinami in 4 posebnimi kneževinami: Srbsko, Vlaško, Moldavsko in Črno goro; sultan Abdul Aziz, stl. mesto Carigrad z 900.000 lj.
- Grško* z *Jonskimi otoki*, z 945 □ m. 1,640.000 lj.; kralj Juri I., stl. mesto Atene z 31.100 lj.

Druge večje države.

- Azijska Rusija*, z 275.500 □ m. 5,330.000 lj., 4 gubernijami in 4 posebnimi krajinami.
- Azijska Turčija*, z 31.600 □ m. 16,000.000 lj., in 18 krajinami; vmes sv. dežela, in mesto Jeruzalem s 30.000 lj.
- Perzija*, s 26.500 □ m. 11,500.000 lj.; šah Naseredin, stl. mesto Teheran s 130.000 lj.
- Afgansko* kraljestvo; *Birmansko* in *Anamsko*, cesarstvi.
- Angleška Indija*, s 67.200 □ m. 163,400.000 lj., in 5 prvosedstvi; poglavar K. Elgin, gl. mesto Kalkuta s 600.000 lj.
- Nizozemska Indija*, z 28.920 □ m. 16,500.000 lj., gl. mesto Batavija z 118.000 lj.
- Kina* ali *Kitaj*, z 210.600 □ m. 375,000.000 lj., 18 krajinami in 5 podložnimi deželami; cesar Ki-tsi-ang, stolno mesto Pekin z 1,300.000 lj.

Japansko, s 7.500 □ m. 37,000.000 lj., in 10 krajinami; cesar Tikun, stolno mesto Jedo z 1,300.000 lj.

Afriskanska Turčija, s 44.500 □ m. 4,800.000 lj. in 5 krajinami; vmes Egipt, kralj. namestnik Abbas paša, stolno mesto Kahira z 250.000 lj.

Marokansko, z 10.500 □ m. 6,500.000 lj., cesar Sidi Muhamed, stl. mesto Maroko s 70.000 lj.

Angleška Amerika, s 158.370 □ m. 3,760.000 ljudmi, in 20 krajinami.

Severnoamerikanske zedinjene države, s 156.000 □ m. 27,100.000 lj. 31 državami in 11 okraji; prvosednik A. Lincoln; središče je mesto Vašington s 40.000 lj.

Mejikanske države, s 40.300 □ m. 7,500.000 lj. in 24 oddelki; cesar Maksimilijan I., stl. mesto Mejiko s 170.000 lj.

Brazilija, s 147.000 □ m. 6,100.000 lj., in 20 krajinami; cesar Pedro II., stl. mesto Rio Janeiro z 266.460 lj.

Srednjeamerikanske, Kolumbske, Peruanske in Argentinske države, zgol ljudovlade.

Število raznih vernikov na zemlji.

Katoličanov	173 mil.	Judov	5 mil.
Izhodnjih kristjanov	80 „	Muhamedanov	160 „
Protestantov	83 „	Raznih malikovalcev	787 „

Katoliške cerkve pregled.

Njihova svetost rimski papež.

Pij IX. (Janez Marija grof Mastai-Feretti), rojen 13. maja 1792. l. v Sinigalii na Rimskem, za papeža izvoljen 16. jun. 1846. l.; po vrsti od sv. Petra je 258. papež.

Kardinali in viši papeževi opravniki.

Sveti kardinalski zbor, 70 kardinalov; vmes 6 škofov, 50 mašnikov, 14 dijakonov.

Kardinal dekan: kard. Mari Mattei.

Kardinal vikar, papežev namestnik: kard. Konstantin Patrici.

Prvi državni minister: kard. Jakop Antonelli.

Subdatar, sprednjik v podelitvah: prelat Francesco Vici.

Véliki penitencijar, vél. izpovednik: kard. A. Marija de Azevedo.

Papeževi poslanci, v Avstrii Marijan Falcinelli, Atenski nadškof.

Vse cerkve nadškofje in škofje.

Vsa katoliška cerkev ima 157 patrijarhov in nadškofov, 789 škofov in apostoljskih vikarjev, in nad 173 milijonov duš; in sicer ima:

Evropa . . .	106 nadšk.,	522 škof. in ap. vikarj.,	147,000.000 duš.
Azija . . .	15 „	106 „	7,000.000 „
Afrika . . .	— „	26 „	2,200.000 „
Amerika . . .	20 „	112 „	42,000.000 „
Avstralija . . .	1 „	21 „	350.000 „

V Avstrii je 16 nadškofov, 58 škofov in 28,325.000 katoličanov.

Avstrijskega cesarstva pregled.

Njihovo cesarsko kraljevo apostoljsko Veličanstvo

Franc Jožef Prvi,

cesar avstrijsk, kralj ogersk in češk, benešk, dalmatinsk, hrvašk, slavonsk, gališk, vladimirsk in ilirsk; nadvojvoda avstrijsk; vojvoda štajersk, korošk, krajsk, friulsk; poknežen grof gorišk in gradiškansk, mejen grof istrijsk; Tržaškega mesta in Slovenske meje gospod i. t. d.

Avstrijske cesarske hiše rodopis.

Cesar **FRANC JOŽEF PRVI** (Karol), rojen na Dunaji 18. avg. 1830. l., prevzel cesarstvo 2. decembra 1848. l.

Cesarica **ELIZABETA** (Evgenija Amalija), Maksimilijana Jožefa, vojvode bavarskega hči, rojena v Posenhofenu 24. decembra 1837. l., poročena 24. aprila 1854. l. na Dunaji.

Cesarjevič naslednik: *Rudolf* (Franc Karol Jožef), rojen 21. avg. 1858. l.

Cesaričini: 1. *Softja*, (Friderika Doroteja), rojena 5. marca 1855. l., umrla 29. maja 1857. l.

2. *Gizela* (Lujiza Marija), rojena 12. julija 1856. l.

Njih cesarskega Veličanstva bratje.

Nadvojvode: 1. *Ferdinand Maksimilijan* (Jožef), rojen 6. jul. 1832. l., zdaj cesar mejikansk, poročen 27. julija 1857. l. s *Šarlotto* (Amalijo Avgusto), kraljičino belžko, rojeno 7. jun. 1840. l.

2. *Karol Ludovik*, (Jožef Marija), tirolsk poglavar, rojen 30. jul. 1833. l., poročen 4. maja 1857. l. z *Margareto* (Karolino Frideriko), sasko kraljičino, rojeno 24. marca 1840. l., umrlo 15. sept. 1858. l.

3. *Ludovik Viktor* (Jožef Anton), rojen 15. maja 1842. l.

Njih cesarskega Veličanstva roditelja.

Franc Karol, avstrijsk nadvojvoda, rojen 7. dec. 1802. l., in *Zofija* (Friderika Doroteja), bavarska kraljičina, rojena 27. jan. 1805. l., poročena 4. nov. 1824. l.

Očetovi bratje in sestre.

1. *Ferdinand Prvi* (Karol Leopold), rojen 19. apr. 1793. l., poročen 12. febr. 1831 l. z *Marijo Ano* (Karolino Pijo), sardinsko kraljičino, rojeno 19. sept. 1803. l.; cesarstvo prevzel 2. marca 1835. l., odpovedal se mu 2. dec. 1848. l.
2. *Marija Klementina*, rojena 1. marca 1798. l., poročena 28. jul. 1816. l. z *Leopoldom*, sicilijanskim ali neapoljskim kraljičem, rojenim 2. jul. 1790. l., vdova od 10. marca 1851. l.

Njih cesarskega Veličanstva praroditelji.

Franc Prvi, (Jožef Karol), cesarja Leopolda II., sin, rojen 12. febr. 1768. l., cesar 1. marca 1792. l., umrl 2. marca 1835. l.; in *Marija Terezija* (Karolina Jožefa), sicilijanska kraljičina, rojena 6. jun. 1772. l., druga soproga, poročena 15. avg. 1790. l., umrla 13. apr. 1807. l.

Cesarica vdova: *Karolina Augusta*, bavarska kraljičina, rojena 8. febr. 1792. l., poroč. 29. okt. 1816. l., vdova od 2. marca 1835. l.

Praočetovi bratje in sestre.

I. *Ferdinand* (Jožef Janez K.), toškansk véliki vojvoda, rojen 9. maja 1769. l., umrl 18. jun. 1824. l.; poročen 19. sept. 1790. l. z *Ludoviko*, sicilijansko kraljičino, rojeno 27. jul. 1773. l., umrlo 19. sept. 1802. l.; drugič 6. maja 1821. l. z *Marijo Ano*, sasko kraljičino, rojeno 27. apr. 1796. l. — Sin: *Leopold II.* (Janez Jožef), toškansk véliki vojvoda, rojen 3. okt. 1797. l., poročen 28. okt. 1817. l. z *Marijo Ano*, sasko kraljičino, rojeno 15. nov. 1799. l., umrlo 24. marca 1832. l.; drugič 7. jun. 1833. l. z *Marijo Antonijo*, sicilijansko kraljičino, rojeno 19. dec. 1814. l. — Otroci: a) *Augusta*, rojena 1. apr. 1825. l., poročena 15. apr. 1844. l. z *Leopoldom*, bavarskim kraljičem, rojenim 12. marca 1821. l. b) *Marija Isabela*, rojena 21. maja 1834. l., poročena 10. aprila 1850. l. s *Franciškom di Paolo*, sicilijanskem kraljičem, rojenim 13. avg. 1827. l. c) *Ferdinand IV.*, toškansk nadvojvoda, rojen 10. jun. 1835. l., poročen 24. nov. 1856. l. z *Marijo Ano*, sasko kraljičino, rojeno 4. jan. 1836. l. č) *Karol*, rojen 30. apr. 1839. l. d) *Marija Lujiza*, rojena 31. okt. 1845. l. e) *Ludovik*, rojen 4. avg. 1847. l. f) *Janez Nepomučan*, rojen 25. nov. 1852. l.

II. *Karol* (Ludovik Janez), viši vojašk poveljnik, rojen 3. sept. 1771. l., umrl 30. apr. 1847. l.; poročen 17. sept. 1815. l. s *Henrieto*, nasavsko knežinjno, rojeno 30. okt. 1797. l., umrlo 29. dec. 1829. l. — Otroci: 1. *Marija Terezija*, rojena 31. jul. 1816. l., poročena 9. jan. 1837. l. s *Ferdinandom II.*, neapoljskim kraljem, rojenim 12. jan. 1810. l. — 2. *Albert*, poveljnik vojski, rojen 3. avg. 1817. l., poročen 1. maja 1844. l. s *Hildegardo*, bavarsko kraljičino, rojeno 10. jun. 1825. l. — Otroci: a) *Marija Terezija*, rojena 15. jul. 1845. l. b) *Matilda*, rojena 25. jan. 1849. l. — 3. *Karol Ferdinand*, rojen 20. jul. 1818 l. poročen 18. apr. 1854. l. z *Elizabeto* nadvojvodico, rojeno 17. jan. 1831. l. — Otroci: a) *Friderik*, rojen 4. jun. 1856. l. b) *Marija*, rojena 21. jul. 1858. l. c) *Karol*, rojen 5. sept. 1860. l. — 4. *Marija Karolina*, rojeno 10. sept. 1825. l., poročeno z *Rajnerjem*, nadvojvodom, rojenim 11. jan. 1827. l., 5. *Vilhelm*, viši poveljnik vojski, rojen 21. apr. 1827. l.

III. *Jožef* (Anton Janez), ogersk poglavar, rojen 9. marca 1776. l., umrl 13. jan. 1847. l.; poročen drugič 30. avg. 1815. l. s *Hermينو*, anhaltsko vojvodičino, rojeno 2. dec. 1797. l., umrlo 14. sept. 1817. l.; tretjič 24. avg. 1819. l. z *Marijo Dorotejo*, virtemberško vojvodičino, rojeno 1. nov. 1797. l., umrlo 30. marca 1855. l. — Otroci: 1. *Stefan*, rojen 14. sept. 1817. l. — 2. *Elizabeta*, rojena 17. jan. 1831. l., drugič poročena 18. apr. 1854. l. s *Karolom Ferdinandom*, nadvojvodom, rojenim 20. jul. 1818. l. — 3. *Jožef*, rojen 2. marca 1833. l. — 4. *Marija*, rojena 23. avg. 1836. l., poročena 22. avg. 1853. l. z *Leopoldom*, belžkim kraljičem, rojenim 9. apr. 1835. l.

IV. *Janez Krstnik* (Jožef Fabijan), rojen 20. jan. 1782. l., umrl 11. maja 1859. l.; poročen 3. sept. 1823. l. z *Ano*, Meransko grofinjo, rojeno 26. jul. 1803. l. Sin: *Franc Janex*, rojen 11. marca 1839. l., poročen z *Terezijo*, Lambergovo grofinjo, 8. jul. 1862. l.

V. *Rajner* (Jožef Janez), lombardsko-benešk poglavar, rojen 30. sept. 1783. l., umrl 16. jan. 1853. l.; poročen 28. maja 1820. l. z *Marijo Elizabeto*, sardinsko kraljičino, rojeno 13. apr. 1800. l., umrlo 25. dec. 1856. l. — Otroci: 1. *Leopold*, rojen 6. jul. 1823. l. — 2. *Ernest*, rojen 8. avg. 1824. l. — 3. *Sigmund*, rojen 7. jan. 1826. l. — 4. *Rajner*, rojen 11. jan. 1827. l., poročen 21. febr. 1852. l. z *Marijo Karolino*, nadvojvodic, rojeno 10. sept. 1825. l. — 5. *Henrik*, rojen 9. maja 1828. l.

VI. *Ludovik* (Jožef Anton), rojen 13. dec. 1784. l., vojašk viši poveljnik.

Viša vladna opravništva.

Sedež na Dunaji.

Državni zbor; zgornja zbornica: prvosednik K. V. kn. Auersperg.

„ „ *spodnja* „ prvosednik dr. L. Hasner.

Državno svetovalstvo: prvosednik bar. Lichtenfels.

Ministerski posvet: prvosednik nadvojvoda Rajner.

Minister vnénjih oprav in cesarske hiše: B. gr. Rechberg.

Minister državnih zadev: A. vitez Šmerling.

Minister notranjih zadev: J. žl. Lasser.

Minister pravosodja: dr. Fr. Hein.

Minister denarstva: J. pl. Plener.

Minister trgovstva: A. gr. Wickenburg.

Minister vojaških zadev: J. vit. Frank.

Minister pomorstva: F. bar. Burger.

Minister policije: A. gr. Meczery.

Minister brez izročila: M. grof Esterhazy.

Dvoren kancelir ogersk: A. grof Zichy.

Dvoren kancelir erdeljsk: Fr. gr. Nadazdy.

Dvoren kancelir hrvaško-slav.: J. Mažuranič.

Vsega cesarstva deželna razdelitev.

Deželna poglavarstva in kronovine.

Dolénja Avstrija, s 344 □ m. 1,697.130 lj.; poglavar G. grof Chorinsky, gl. mesto Dunaj s 489.095 lj.

Gorénja Avstrija, z 208 □ m. 716.904 lj.; poglavar Fr. bar. Spiegelfeld, gl. mesto Linc s 28.896 lj.

Solnograško, s 124 □ m. 148.025 lj. poglavar E. gr. Taafe, glavno mesto Solni grad s 17.239 lj.

Štajersko, s 390 □ m. 1,070.747 lj.; poglavar M. grof Strassoldo, glavno mesto Gradec s 66.022 lj.

- Koroško*, s 180 □ m. 332.593 lj.; poglavar bar. Schluga, glavno mesto Celovec s 13.478 lj.
- Primorje*, s 138 □ m. 539.423 lj.; poglavar A. bar. Kellersberg, gl. mesto Trst s 64.096 lj.
- Kranjsko*, s 173 □ m. 457.328 lj.; poglavar J. baron Schloissnigg, gl. mesto Ljubljana z 20.958 lj.
- Tirolsko*, s 500 □ m. 876.263 lj.; poglavar J. kn. Lobkowitz, gl. mesto Insbruk s 14.266 lj.
- Češko*, z 902 □ m. 4,720.313 lj. in 13 okrogi; pogl. namestnik R. gr. Beleredi, gl. mesto Praga s 142.811 lj.
- Moravsko*, s 386 □ m. 1,878.806 lj.; poglavar A. gr. Poche, glavno mesto Brno z 59.906 lj.
- Šlezko*, z 89 □ m. 478.497 lj.; pogl. H. bar. Pillersdorf, gl. mesto Opava s 13.883 lj.
- Galicija, Vladimirska in Krakov*, s 1350 □ m. 4,612.116 lj. in 17 okrogi; poglavar A. gr. Mensdorf, gl. mesti Léвов s 70.384 lj., in Krakov s 40.086 lj.
- Bukovina*, s 181 □ m. 462.242 lj.; pogl. R. gr. Amadei, glavno mesto Črnovice s 26.345 lj.
- Ogersko*, s 3120 □ m. 7,146.982 lj., 42 županijami in 1 okrajem; viši pogl. F. gr. Pálfy, gl. mesti Buda 55.240 lj., in Pešt s 131.705 lj.
- Erdeljsko*, s 1054 □ m. 2,180.982 lj., in 10 okrogi; pogl. A. gr. Creneville, gl. mesto Sibirj z 18.588 lj.
- Srbsko in Banat*, s 521 □ m. 1,532.251 lj., in 5 okrogi; pogl. — gl. mesto Temešvar z 22.507 lj.
- Hrvaško in Slavonsko*, s 307 □ m. 865.403 lj., in 7 županijami; pogl. J. pl. Sokčević, gl. mesto Zagreb s 16.657 lj.
- Dalmacija*, z 222 □ m. 415.632 lj. in 4 okrogi; pogl. L. baron Mamula, gl. mesto Zader s 7797 lj.
- Vojaška meja*, z dvema poveljstvoma:
- Hrvaško-slavonsko*, s 339 □ m. 695.104 lj., in 10 regimentnimi okraji; poveljnik J. pl. Sokčević.
  - Srbsko-banaško*, z 244 □ m. 371.168 lj., 4 regimentnimi okraji; poveljnik Fr. kn. Lichtenstein.
- Beneško*, s 437 □ m. 2,484.248 lj., in 9 krajinami; pogl. vit. Toggenburg; gl. mesto Benedke s 119.895 lj.

Število stanovalecev po narodih.

Vseh stanovalecev brez vojaštva je skupaj 34,653.000, in sicer:

Nemcev	8,044.000	Italijanov	2,905.000
Slovanov	15,177.000	Rumunov	2,339.000
Madžarov	4,989,000	Druzih narodov	1,199.000

Slovencev je 1,211.290 in sicer:

- Na Kranjskem 432.890, v 30 okrajih z Ljubljano vred;
 „ Štajerskem 380.200, v 23 okrajih;
 „ Koroškem 120.000, v 11 okrajih;
 „ Primorskem 226.100, v 13 okrajih, in v Tržaškem obmestji;
 „ Ogerskem 49.350, v 2 okrajih Železne, in v 1 okraji Zaladske županije;
 „ Beneškem 30.450, v 4 okrajih Videmske krajine.

Vojaštvo vsega cesarstva.

Vojna in krdelna poveljstva.

1. *Vojno poveljstvo* s 3 vojnimi oddelki; za Avstrijo, Solno-graško in Štajersko, poveljnik A. bar. Herders na Dunaji, za Češko E. gr. Clam-Gallas v Prazi; za Moravsko nadv. Karol Ferdininand v Brni.

2. *Vojno poveljstvo*, za Beneško, Tirolsko, Kranjsko, Koroško in Primorje, s 4 vojnimi oddelki; poveljnik L. vitez Benedek, gl. stan v Veroni.

3. *Vojno poveljstvo*, za Ogersko in Erdeljsko, s 4 vojnimi oddelki; poveljnik J. gr. Coronini, glavni stan v Budi.

4. *Vojno poveljstvo*, za Galicijo in Bukovino, z 2 vojnima oddelkoma; poveljnik A. gr. Mensdorf, glavni stan v Levovu.

Posebna deželna poveljstva: 1. za Hrvaško in Slavonijo v Zagrebu, 2. za Srbsko in Banat v Temešvaru, 3. za Dalmacijo v Zadru.

Vojaške čete.

Pehota: rednih pešcev 80 regimentov; graničarjev 14 regimentov in 1 batalijon, lovcev 1 regiment in 32 batalijonov.

Konjica: kirasirjev 12, dragoncev 2, huzarjev 14, ulancev 13 regimentov.

Topništvo: topnikov 10 poljnih, 2 rezervina in 1 primorsk regiment, raketnikov 1 regiment.

Posebne čete: ženijcev 2 regimenta, pjonirjev 6 batalijonov, vozniška četa, zdravilska četa, umetniška krdela, žrebčarstvo, žandarmov 10 regimentov.

Pomorstvo.

Više pomorsko poveljstvo: poveljnik Alf. Wissiak, gl. sedež v Trstu.

Pomorske čete: pomorskih pešcev 1 regiment; topniki, brodarji, mašinarji.

Vojne ladije na morji: 1 linijna ladija, Cesar; 5 oklopnih fregat, 5 parnih in 2 jadrovni fregati; 2 parni in 3 jadrovne korvete;

plavna baterija: ognjebljučec; 27 družih parnih in 11 jadrovnih ladij.

Vojne ladije na rekah: 26 parnih in 35 brodovnih ladij.

Število vojakov.

Nemcev	183.500	Italijanov	49.700
Slovanov	277.800	Rumunov	40.500
Madjarov	87.700	Druzih	20.800

Slovenski vojaki so: v 7., 17., 22., 26., 47. in 48. regimentu pešcev; v 7., 8., 9., 19. in 20. batalijonu lovcev; v 5. in 10. regimentu kirazirjev, v 5. in 7. huzarjev, in v 6. ulancev; v 6. poljnem in v primorskem regimentu topnikov, v 1. in 2. regimentu ženijcev; v 2. in 10. regimentu žandarmov, v pomorskih in drugih četah.

Cerkvena razdelitev in učilne naprave.

Katoliške cerkvene okrajine.

- Dunajska*, za dolénjo in gorénjo Avstrijo; nadškof kardinal Jožef Otmar pl. Rauscher na Dunaji, 2 škofa.
- Solnograška*, za Solnograško, Štajersko, Koroško in Tirolsko; nadškof pl. Tarnoczi v Solnem gradu, 5 škofov.
- Goriška*, za Primorje in Kranjsko; nadškof Andrej Gollmair v Gorici, 4 škofje.
- Praška*, za Češko; nadškof kardinal Friderik knez Schwarzenberg v Prazi, 3 škofje.
- Olomuška*, za Moravsko in Šlezko; nadškof Friderik grof Fürstenberg, 1 škof.
- Levovska*, za Galicijo in Bukovino; nadškof Franc Virhlejski v Levovu, 3 škofje.
- Ostrogonska*, za zahodnjo Ogrsko; nadškof kardinal Janez Seitovski v Ostrogonu, 8 škofov.
- Jagerska*, za severoizhodnjo Ogersko; nadškof Adalbert Bartakovič v Jagru, 5 škofov.
- Koločka*, za južnoizhodnjo Ogersko, Erdeljsko, Srbsko in Banat; nadškof Jožef Kunszt v Koloči, 2 škofa.
- Zagrebska*, za Hrvaško, Slavonsko in Vojaško mejo; nadškof kardinal Juri Havlik v Zagrebu, 2 škofa.
- Zaderska*, za Dalmacijo; nadšk. Aleks. Peter Maupas v Zadru, 5 škofov.
- Beneška*, za Beneško; patrijarh kardinal Jožef Trevisanato v Benedkah. 10 škofov in titularni Videmski nadškof.
- Levovska*, za katoliške Grke v Galiciji in na severnem Ogerskem; nadškof Spiridijon Litvinovič v Levovu, 5 škofov.
- Fogaraška*, za katoliške Grke na Erdeljskem, južnem Ogerskem in v Banatu; nadškof Aleksander Sterka pl. Kerpenyes v Blaši, 2 škofa.
- Levovska*, za katoliške Armence v Galiciji in na Ogerskem; nadškof Samuel Štefanovič v Levovu.
- Apostolska vojna vikarija* za avstrijsko vojaštvo; škof Janez D. Maier.

Nekatoliška duhovstva.

Karlovska nadškofija, za odepljene Grke; patrijarh Samuel Maširevič v Karlovcu na Srbskem, 10 škofov.

Evangeljske konzistorije, za evangeljce trojnih ločin so: na Dunaji, v Peštu in Sibiriji; pod njimi je 19 nadzornikov.

Število raznih vernikov.

Katolič. latinskih	23,792.000	Grkov odepljenih	2,839.300
„ grških	3,690.900	Protestantov	2,929.100
„ armenskih	4.600	Judov	668.800

Učilne naprave v cesarstvu.

Vseučilišč 8: na Dunaji, v Gradci, Insbrodu, Prazi, Levovu, Krakovu, Peštu in Padovi.

Posebnih viših šol: bogoslovskih 38, zdravniških 9, pravoslovskih 5.

Gimnazij 209, tehnik in realk 132, vojaških učilnic 24.

Ljudskih šol, glavnih in družih nad 24.000.

Slovenci so po veri sploh katoličani, razun Nagoriške vasi na Koroškem, in 5 far v Železni in Zaladski županiji na Ogorskem.

Po teh škofijah so tako razdeljeni:

V Ljubljanski, v 20 dekanijah; škof Jernej Vidmar v Ljubljani.

„ Labodski, v 24 dekanijah; škof Jak. Maks. Stepišnek v Mariboru.

„ Sekovski, v 2 dekanijah; škof Otokar Marija gr. Attems v Gradci.

„ Krški, v 10 dekanijah; škof Valentin Wieri v Celovei.

„ Goriški, v 10 dekanijah; nadškof Andrej Gollmair v Gorici.

„ Tržaški, v 7 dekanijah; škof Jernej Legat v Trstu.

„ Videmski, v 4 vikarijah; nadškof Andrej Casosola v Vidnu.

„ V Sobotiški, v 3 dijakonijah; škof Franc Szenczi v Sobotišči.

Šol je med Slovenci: bogoslovskih učilnic 5, gimnazij 9, tehnik in realk 8; ljudskih šol: na Kranjskem 202, na Štajerskem 224, na Koroškem 94, v Primorji 136, na Beneškem 24, na Ogorskem 27, zraven mnogo začasnih šol.

Gospodarski, opravljeni in potni koledarček.

Štempeljski in percentni davek.

I. Štempelj po znesku, ki raste z vrednostjo reči.

Pri pismih, ki zadevajo denarne zneske, ali sploh denarja vredne reči, štempeljski davek se plačuje po meri večje ali manjše vrednosti, in sicer poleg ces. zakona 16. dec. 1862. l. po 3 stopinjah. Najmanjši štempeljski davek je pri menicah, ki ne sezajo dalje kakor na 6 mesecev; večji davek je pri navadnih dolžnih, prejemnih, pobotnih, najemnih, darilnih in enacih pismih, razun pisem zastran prenesbe nepremičnih reči; največji davek je pri služabnih, družabnih in srečkinih pogodbah, tudi pri kupnih, menilnih in oskrbilnih pogodbah za premične reči. Zarad vojske so od 1. jun. 1859. l. k postavljenemu znesku štempelja še prikladi pridevni.

I. Štempelj za menice.

	do	100 gld.	— gl.	5 kr.
nad 100	200	200	—	10
200	300	300	—	15
300	500	500	—	25
500	1000	1000	—	50
1000	1500	1500	—	75
1500	2000	2000	1	—
2000	4000	4000	2	—
4000	6000	6000	3	—
6000	8000	8000	4	—
8000	10000	10000	5	—
10000	12000	12000	6	—
12000	16000	16000	8	—
16000	20000	20000	10	—
20000	24000	24000	12	—
24000	28000	28000	14	—
28000	32000	32000	16	—
32000	36000	36000	18	—
36000	40000	40000	20	—

II. Štempelj za pisma.

	do	20 gld.	— gld.	5 kr.
nad 20	40	40	—	10
40	60	60	—	15
60	100	100	—	25
100	200	200	—	50
200	300	300	—	75
300	400	400	1	—
400	800	800	2	—
800	1200	1200	3	—
1200	1600	1600	4	—
1600	2000	2000	5	—
2000	2400	2400	6	—
2400	3200	3200	8	—
3200	4000	4000	10	—
4000	4800	4800	12	—
4800	5600	5600	14	—
5600	6400	6400	16	—
6400	7200	7200	18	—
7200	8000	8000	20	—

dalje za vsakih 2000 gld. po 1 gld. več.

dalje za vsakih 400 gld. po 1 gld. več.

III. Štempelj za pogodbe.

Priklad k štemplju.

		do	10 gld.—gld.	5 kr.	Pri — gl.	5 kr.	prikl.	— gld.	2 kr.
nad	10	20	—	10	—	10	—	3	3
„	20	30	—	15	—	15	—	4	4
„	30	50	—	25	—	25	—	7	7
„	50	100	—	50	—	50	—	13	13
„	100	150	—	75	—	75	—	19	19
„	150	200	1	—	1	—	—	25	25
„	200	400	2	—	2	—	—	50	50
„	400	600	3	—	3	—	—	75	75
„	600	800	4	—	4	—	1	—	—
„	800	1000	5	—	5	—	1	25	25
„	1000	1200	6	—	6	—	1	50	50
„	1200	1600	8	—	8	—	2	—	—
„	1600	2000	10	—	10	—	2	50	50
„	2000	2400	12	—	12	—	3	—	—
„	2400	2800	14	—	14	—	3	50	50
„	2800	3200	16	—	16	—	4	—	—
„	3200	3600	18	—	18	—	4	50	50
„	3600	4000	20	—	20	—	5	—	—

dalje za vsacih 200 gld. po 1 gld. več.   dalje pri vsacem 1 gld. prkl. 25 kr.

II. Štempelj po stanovitnem znesku.

Poleg ces. zakona, danega 16. dec. 1862 l. pri pismih, ki zadevajo posebna pravila, plačuje se tako:

Pri vlogah do Njih Veličanstva, in pri vlogah do vseh oblasti sploh	— gld.	50 kr.
„ prošnjah za podelitev posebne pravice, javne službe	1	—
„ zapisnikih, ki veljajo za vloge, ali drugače	—	50
„ vlogah do sodstev za manjše tožbe . . . . . 15 kr. ali	—	36
„ v vlogah za prepis ali vpis	1	50
„ oglasih za pritožbo k višemu sodstvu, enako kakor pri razsodbi . . . . . 5 gld., 10 gld., ali	1	—
„ pri dokladah in spisih rubrik	—	15
„ prepisih, ki niso vidimirani, ali jih kdo sam napravi	—	50
„ prepisih, ki so pri uradu narejeni in vidimirani	1	—
„ izpisih, ki so vzeti iz javnih bukev	1	—
„ krstnih, oklicnih, poročnih in smrtnih listih	—	50
„ posih in legitimacijskih kartah	1	—
„ posih in potnih bukvicah za posle, delavce	—	15
„ spričbah zarad osebnih lastnosti stanú kake reči	—	50
„ šolskih, učilnih, služabnih spričbah	—	15
„ o splošni pogodbi, pismih o pooblaščenji	—	50

Pri vožnjih listih	— gld. 5 kr.
„ pismih o pridobitvi nepremične reči, zemljišča, po- hištva, razun percentnega davka sploh	— „ 50 „
„ vélicih bukvah trgovcev in obrtnikov, vsaka pola	— „ 25 „
„ pri družih zapisnih bukvah, vsaka pola	— „ 5 „

III. Percentni ali odstotni davek.

Za prenesbo imetka na otroke, roditelje, moža, ženo	1	peret
„ „ „ „ daljnješe sorodnike	4	„
„ „ „ „ zgolj tuje	8	„
„ „ nepremičnega posestva na otroke, roditelje, moža, ženo	1 1/2	„
„ „ nepremičnega posestva na tuje po kupčii	3 1/2	„
„ vmeščenje percentnega davka pri soseskah, cerkvah na vsakih 10 let	2	„
„ vpis kake pravice v javne bukve ali intabulacijo	1/2	„

Kadar se je zadnja prenesba zgodila pred 4 ali 8 leti, percentni davek je za pol ali za del manjši.

Zarad vojske je od 1. jun. 1859 l. pri davku za 3 1/2, 1 1/2 in 1 percent priklada po 15 od 100, pri družih tacihi plačilih je priklada po 25 od 100 postavljenega davka.

Vožnja po železnici.

I. Odhod in prihod.

Po odločbi od 1. maja 1862 velja ta vožnji red za ljudi:

a) na Dunajsko-tržaški železnici.

Poštni voz št. 4. gré:			Poštni voz št. 6. gré:		
z Dunaja	ob 9. u.	30. m. zjutr.	z Dunaja	ob 9. u.	30. m. zveč.
iz Gradca	„ 6. „	43. „ zveč.	iz Gradca	„ 5. „	50. „ zjutr.
„ Maribora	„ 9. „	2. „ „	„ Maribora	„ 8. „	15. „ „
„ Celja	„ 11. „	23. „ „	„ Celja	„ 10. „	38. „ „
od Zid. mosta	„ 12. „	15. „ „	od Zid. mosta	„ 11. „	54. „ „
iz Ljubljane	„ 2. „	31. „ zjutr.	iz Ljubljane	„ 2. „	14. „ zveč.
„ Postojne	„ 4. „	54. „ „	„ Postojne	„ 4. „	39. „ „
v Trstu je	„ 8. „	24. „ „	v Trstu je	„ 8. „	15. „ „

Poštni voz št. 3. gré:

iz Trsta	ob	6. u.	45. m.	zjutr.
„ Postojne	„	10. „	19. „	„
„ Ljubljane	„	12. „	51. „	zveč.
od Zid. mosta	„	3. „	27. „	„
iz Celja	„	4. „	22. „	„
„ Maribora	„	6. „	43. „	„
„ Gradca	„	9. „	8. „	„
na Dunaji je	„	5. „	27. „	zjutr.

Poštni voz št. 5. gré:

iz Trsta	ob	6. u.	45. m.	zveč.
„ Postojne	„	10. „	17. „	„
„ Ljubljane	„	12. „	49. „	zjutr.
od Zid. mosta	„	2. „	59. „	„
iz Celja	„	3. „	54. „	„
„ Maribora	„	6. „	19. „	„
„ Gradca	„	8. „	43. „	„
na Dunaji je	„	5. „	24. „	zveč.

Hitri voz gre vsak vtorek, četrtek in soboto.

z Dunaja	ob	6. u.	45. m.	zjutr.
iz Gradca	„	12. „	28. „	zveč.
„ Maribora	„	1. „	52. „	„
„ Celja	„	3. „	30. „	„
„ Ljubljane	„	5. „	49. „	„
v Trstu je	„	9. „	56. „	„

iz Trsta	ob	6. u.	30. m.	zjutr.
„ Ljubljane	„	10. „	41. „	„
„ Celja	„	1. „	2. „	zveč.
„ Maribora	„	2. „	36. „	„
„ Gradca	„	4. „	8. „	„
na Dunaji je	„	9. „	32. „	„

b) na Pragarsko-budimski železnici.

Poštni voz št. 1. gré:

z Pragarskega ob	9. u.	30. m.	zjutr.
iz Ptujega	„	10. „	9. „
„ Ormuža	„	10. „	49. „
„ Kaniže	„	1. „	22. „
„ St. Belgrada	„	5. „	45. „
v Budimu je	„	7. „	58. „

Poštni voz št. 2. gré:

iz Budima	ob	6. u.	35. m.	zjutr.
„ St. Belgrada	„	8. „	50. „	„
„ Kaniže	„	1. „	50. „	zveč.
„ Ormuža	„	3. „	45. „	„
„ Ptujega	„	4. „	43. „	„
na Pragarskem je	„	5. „	12. „	„

c) na Tržaško-veronski železnici.

Poštni voz št. 3. gré:

z Nabežine	ob	8. u.	8. m.	zjutr.
iz Gorice	„	9. „	22. „	„
„ Vidma	„	10. „	47. „	„
v Benedkah je	„	3. „	6. „	zveč.
v Veroni je	„	7. „	56. „	„

Poštni voz št. 5. gré:

z Nabežine	ob	11. u.	47. m.	zveč.
iz Gorice	„	12. „	58. „	„
„ Vidma	„	2. „	4. „	zjutr.
v Benedkah je	„	6. „	0. „	„
v Veroni je	„	9. „	34. „	„

Poštni voz št. 14. gré:

iz Verone	ob	7. u.	24. m.	zjutr.
„ Benedek	„	11. „	0. „	„
„ Vidma	„	3. „	50. „	zveč.
„ Gorice	„	5. „	18. „	„
v Nabežini je	„	6. „	56. „	„

Poštni voz št. 33. gré:

iz Verone	ob	6. u.	39. m.	zveč.
„ Benedek	„	10. „	26. „	„
„ Vidma	„	3. „	3. „	zjutr.
„ Gorice	„	4. „	29. „	„
v Nabežini je	„	6. „	5. „	„

č) na Zidanomostno-siščanski železnici.

Poštni voz št. 1. gré:		Poštni voz št. 2. gré:	
od Zid. mosta	ob 4. u. 30. m. zveč.	iz Siska	ob 6. u. 30. m. zjutr.
iz Vidma	„ 5. „ 46. „ „	„ Zagreba	„ 8. „ 16. „ „
„ Zagreba	„ 7. „ 19. „ „	„ Vidma	„ 9. „ 37. „ „
v Sisku je	„ 8. „ 50. „ „	na Zid. mostu je	„ 10. „ 50. „ „

d) na Mariborski-beljaški železnici.

Zmesni voz št. 1. gré:		Zmesni voz št. 2. gré:	
iz Maribora	ob 9. u. 0. m. zjutr.	iz Beljaka	ob 11. u. 15. m. zjutr.
„ Vuherja	„ 10. „ 30. „ „	od sv. Marije	„ 12. „ 15. „ zveč.
„ Sp. Dravberga	„ 11. „ 12. „ „	iz Celovca	„ 1. „ 10. „ „
„ Pliberka	„ 12. „ 30. „ zveč.	„ Pliberka	„ 2. „ 41. „ „
„ Celovca	„ 2. „ 25. „ „	„ Sp. Dravberga	„ 3. „ 58. „ „
od sv. Marije	„ 2. „ 52. „ „	„ Vuherja	„ 4. „ 33. „ „
v Beljaku je	„ 3. „ 41. „ „	v Mariboru je	„ 6. „ 1. „ „

II. Voznina po železnici.

Pri *ljudeh* je od 1 osebe plačila za 1 miljo voznje: na vozu v I. razredu 36 kr., v II. razredu 27 kr., v III. razredu 18 kr. Zarad nadavka (ažije) se večkrat prištevajo posebni prikladi.

Pri *blagu* je od 1 colnega centa plačila za 1 miljo voznje: pri blagu I. razreda 2 kr., II. razreda 3 kr., III. razreda 4 kr.; k temu se prištevajo posebna plačila za nakladanje, zavarovanje in spisovanje voznjih listov.

III. Daljava krajev.

a) na Dunajsko-tržaški železnici.

Narazen so:		Narazen so:	
Dunaj in D. n. mesto	6 $\frac{1}{2}$ m.	Pešnica in Maribor	1 „
D. n. mesto in Glognic	3 $\frac{1}{2}$ „	Maribor „ Rače	1 $\frac{1}{2}$ „
Glognic in Bruk	13 „	Rače „ Pragarsko	1 „
Bruk „ Gradec	7 „	Pragarsko „ Poličáne	2 „
Gradec „ Kalsdorf	1 $\frac{1}{2}$ „	Poličáne „ Pónikva	2 „
Kalsdorf „ Vildon	1 $\frac{1}{2}$ „	Pónikva „ Št. Juri	1 „
Vildon „ Lebering	1 $\frac{1}{2}$ „	Št. Juri „ Štore	1 „
Lebering „ Lipnica	1 „	Štore „ Celje	1 „
Lipnica „ Arnož	1 „	Celje „ Laški trg	1 $\frac{1}{2}$ „
Arnož „ Špílfeld	1 $\frac{1}{2}$ „	Laški trg „ Laške toplice	1 „
Špílfeld „ Pešnica	1 $\frac{1}{2}$ „	Laške toplice in Zidan most	1 „

Narazen so :			Narazen so :		
Zidan most in Hrastnik	1	m.	Logatec in Rakek	1 1/2	m.
Hrastnik in Trebovlje	1	"	Rakek „ Postójina	2	"
Trebovlje „ Zagorje	1	"	Postójina „ Prestranek	1 1/2	"
Zagorje „ Sava	1	"	Prestranek „ Št. Peter	1	"
Sava „ Litija	1	"	Št. Peter „ G. Ležéče	1 1/2	"
Litija „ Kresnice	1	"	G. Ležéče „ Divača	2	"
Kresnice „ Laze	1	"	Divača „ Sežana	1	"
Laze „ Zalog	1	"	Sežana „ Prosek	1 1/2	"
Zalog „ Ljubljana	1	"	Prosek „ Nabrežina	1	"
Ljubljana „ Borovnica	3	"	Nabrežina „ Grinjana	1	"
Borovnica „ Logatec	2	"	Grinjana „ Trst	1 1/2	"

b) na Pragarsko-budimski železnici.

Narazen so :			Narazen so :		
Pragersko in Ptuj	2 1/2	m.	Čakovec in Kaniža	6 1/2	m.
Ptuj „ Ormuž	3	"	Kaniža „ St. Belgrad	19	"
Ormuž „ Čakovec	3 1/2	"	St. Belgrad in Budim	9	"

c) na Tržaško-veronski železnici.

Narazen so :			Narazen so :		
Nabrežina in Tržič (Monfalk.)	2	m.	Kormin in Manzano	1/2	m.
Tržič (Monfalkon) in Zagrad	1 1/2	"	Manzano „ Butrio	1	"
Zagrad in Rubija	1/2	"	Butrio „ Videm	1	"
Rubija „ Gorica	1	"	Videm „ Benedke	18	"
Gorica „ Kormin	2	"	Benedke „ Verona	18	"

č) na Zidanomostno-siščanski železnici.

Narazen so :			Narazen so :		
Zidan most in Sevnica	2	m.	Zaprešec in Zagreb	2	m.
Sevnica in Videm	2	"	Zagreb „ Vél. gorica	2	"
Videm „ Brežice	1 1/2	"	Vél. gorica „ Lekenek	2	"
Brežice „ Zaprešec	2 1/2	"	Lekenek „ Sisek	2 1/2	"

d) na Mariborsko-beljaški železnici.

Narazen so :			Narazen so :		
Maribor in Bistrica	1 1/2	m.	Prevalje in Pliberk	3	m.
Bistrica „ Rušenje	1	"	Pliberk „ Sinča vas	2	"
Rušenje „ S. Lorenc	2	"	Sinča vas „ Grabstajn	3	"
S. Lorenc „ Brezje	2	"	Grabstajn „ Celovec	2	"
Brezje „ Vuherje	2	"	Celovec „ kr. Vrba	1	"
Vuherje „ Vuzenica	1 1/2	"	Kr. Vrba „ S. Marija	1	"
Vuzenica „ Sp. Dravberg	2 1/2	"	S. Marija „ Vrba	1 1/2	"
Sp. Dravberg in Prevalje	3	"	Vrba „ Beljak	2 1/2	"

Vožnja po pošti.

Odhod in prihod.

Iz Ljubljane gré na Celovec . . . . . ob 3. u. 30. m. zjutraj.
„ „ „ „ Beljak . . . . . „ 4. „ 0. „ zvečer.
„ „ „ „ Novo mesto . . . . . „ 8. „ 0. „ „
„ „ „ „ Celje . . . . . „ 5. „ 0. „ zjutraj.
„ „ „ „ Kočevje . . . . . „ 4. „ 0. „ „
„ Postójine „ „ Gorico . . . . . „ 6. „ 0. „ „
„ Št. Petra „ „ Reko . . . . . „ 5. „ 0. „ „
„ Celoveca pride v Ljubljano . . . . . „ 9. „ 30. „ zvečer.
„ Beljaka „ „ „ . . . . . „ 7. „ 30. „ „
„ Nov. mesta „ „ „ . . . . . „ 6. „ 0. „ „
„ Celja „ „ „ . . . . . „ 2. „ 30. „ „
„ Kočevja „ „ „ . . . . . „ 11. „ 30. „ zjutraj.
„ Gorice „ „ Postójino . . . . . „ 7. „ 30. „ zvečer.
„ Reke „ „ Št. Peter . . . . . „ 7. „ 30. „ „

Odhod in prihod Lojdovega parobroda.

Iz Trsta gré . ob 12. u. opold.   v Benedke pride ob 6. u. zjutr.
„ Benédek „ . „ 6. „ zjutr.   „ Trst „ „ 12. „ opold.

Voznina po pošti in parobrodi.

Iz Ljubljane v Celovec 6 gld. 16 kr.   Iz Št. Petra v Reko 4 gld. 6 kr.
„ „ v Beljak 7 „ 98 „   „ Trsta v Benedke 6 „ 65 „
„ „ v Novo mesto 5 „ 60 „

Pošiljanje pisem po pošti.

Poštnina za pisma.

Za pismo, ki ni nad 1 lot težko, za daljavo do 10 milj . . . . . 5 kr.
za daljavo nad 10 do 20 milj . . . . . 10 „
za daljavo nad 20 milj in dalje . . . . . 15 „
Za pismo, ki je 2, 3, 4 lote in več težko, plača se 2krat, 3krat, 4krat in večkrat toliko; tedaj 10, 15, 20 kr.; 20, 30, 40 kr.; 30, 45, 60 kr. i. t. d.
Za priporočbo ali rekomandacijo, in za povraten (returen) recepis je 10 kr.
Za stvari, ki razun napisa nimajo nič pisanega, in so v križnem zavitku, za en lot teže . . . . . 2 „

- Za pismo, ki je oddati v domače pošte okolici . . . . . 2 kr.
 Za priporočbo v domače pošte okolici . . . . . 5 „
 Za pisma, ki gredo v vnénje države, prihaja za ondod še posebno
 plačilo; drugače je pri pismih na Prusko, in sploh v nemške
 države, s katerimi je Avstrija v poštni zvezi.
 Za pisma, ki niso nič, ali ki niso zadosti frankirana, je več 5 kr.

Poštnina za denarna pisma in zvezke.

- Za vsako reč, ki se da na vozno pošto, je stalnega plačila . . 15 kr.
 Dalje je za vsakih 100 gld. vrednosti, za 1 funt teže in za
 daljavo do 5 milj, posebne voznine . . . . . 2 „
 Za 2krat, 3krat, 4krat večo vrednost, za 2, 3, 4 funte teže, za 2krat,
 3krat, 4krat 5 milj daljave, je tudi 2krat, 3krat, 4krat večo
 plačilo; tedaj 4, 6, 8 kr.; 8, 12, 16 kr.; 16, 24, 32 kr. i. t. d.

Pošte, ki so od Ljubljane do 10 in 20 milj daleč.

Na Kranjskem.		Otok . . . . . 6 m.	Na Štajarskem.	
Bistrica . . . . . 8 m.	Planina . . . . . 4 „	Podkóren . . . . . 11 „	Arnož . . . . . 15 m.	
Bled . . . . . 7 „	Pódpeč . . . . . 2 „	Pódjina . . . . . 5 „	Arvež . . . . . 13 „	
Borovnica . . . . . 3 „	Postójina . . . . . 5 „	Prestranek . . . . . 6 „	Bistrica . . . . . 14 „	
Črnomelj . . . . . 10 „	Prestranek . . . . . 6 „	Radolica . . . . . 6 „	Bistrica slov. 11 ¹ / ₂ „	
Idrija . . . . . 5 ¹ / ₂ „	Radolica . . . . . 6 „	Rakek . . . . . 4 „	Brezje . . . . . 11 „	
Jesenice . . . . . 8 „	Rakek . . . . . 4 „	Rateče . . . . . 6 „	Brežice . . . . . 11 ¹ / ₂ „	
Kamnik . . . . . 3 „	Rateče . . . . . 6 „	Razdrto . . . . . 7 „	Celje . . . . . 8 „	
Krška vas . . . . . 11 „	Razdrto . . . . . 7 „	Ribnica . . . . . 5 „	Cmurek . . . . . 16 „	
Krško . . . . . 9 ¹ / ₂ „	Ribnica . . . . . 5 „	Sava . . . . . 4 „	Fehring . . . . . 20 „	
Kočevje . . . . . 7 „	Sava . . . . . 4 „	Senožéce . . . . . 7 ¹ / ₂ „	Frohnleiten . . . . . 20 „	
Kostanjevica . . . . . 9 ¹ / ₂ „	Senožéce . . . . . 7 ¹ / ₂ „	Šmarija . . . . . 1 ¹ / ₂ „	Gleichenberg 18 ¹ / ₂ „	
Kranj . . . . . 4 „	Šmarija . . . . . 1 ¹ / ₂ „	Št. Ožvald . . . . . 3 ¹ / ₂ „	Gornji grad . . . . . 5 „	
Kresnice . . . . . 2 ¹ / ₂ „	Št. Ožvald . . . . . 3 ¹ / ₂ „	Št. Peter . . . . . 6 „	Gradec nemšk 18 „	
Kropa . . . . . 4 ¹ / ₂ „	Št. Peter . . . . . 6 „	Terična vas . . . . . 8 „	Gradec slov. 8 ¹ / ₂ „	
Lašče . . . . . 3 ¹ / ₂ „	Terična vas . . . . . 8 „	Tržič . . . . . 5 ¹ / ₂ „	Hrastnik . . . . . 6 „	
Laze . . . . . 2 „	Tržič . . . . . 5 ¹ / ₂ „	Trebnje . . . . . 5 „	Ivnica . . . . . 12 „	
Ležéce gornj. 7 „	Trebnje . . . . . 5 „	Vipava . . . . . 7 „	Judenburg . . . . . 18 „	
Litija . . . . . 3 ¹ / ₂ „	Vipava . . . . . 7 „	Višnja gora . . . . . 3 „	Konjice . . . . . 11 „	
Logatec . . . . . 3 ¹ / ₂ „	Višnja gora . . . . . 3 „	Zagor . . . . . 5 „	Kozje . . . . . 11 „	
Loka . . . . . 3 ¹ / ₂ „	Zagor . . . . . 5 „	Zagorje . . . . . 7 ¹ / ₂ „	Labodovec . . . . . 12 ¹ / ₂ „	
Lož . . . . . 5 „	Zagorje . . . . . 7 ¹ / ₂ „	Zalog . . . . . 1 „	Laško . . . . . 7 „	
Metlika . . . . . 10 „	Zalog . . . . . 1 „	Železnike . . . . . 4 „	Laške toplice 7 „	
Mokronog . . . . . 7 „	Železnike . . . . . 4 „	Žužemberk . . . . . 4 ¹ / ₂ „	Lipnica . . . . . 15 ¹ / ₂ „	
Novo mesto . . . . . 6 ¹ / ₂ „	Žužemberk . . . . . 4 ¹ / ₂ „		Ljutomer . . . . . 19 ¹ / ₂ „	

Marenberg . . . 11 m.	Labod . . . 10 1/2 m.	Matavun . . . 13 m.
Maribor . . . 14 1/2 "	Led . . . 10 "	Tržič(Monfalk.) 11 1/2 "
Murau . . . 16 1/2 "	Naborjet . . . 13 "	Moščenice . . . 13 "
Ornuž . . . 17 1/2 "	Pliberg . . . 8 1/2 "	Nabrežina . . . 10 1/2 "
Pešnica . . . 15 "	Podgora . . . 7 1/2 "	Osor . . . 20 "
Podčetrtek . . . 10 1/2 "	Podklošter . . . 12 "	Pazen . . . 13 1/2 "
Poličane . . . 12 "	Pontabel . . . 15 "	Piran . . . 13 "
Pónikva . . . 10 "	Prevalje . . . 9 "	Pulj . . . 19 "
Pragarsko . . . 12 1/2 "	Rožek . . . 9 "	Poreč . . . 16 "
Ptuj . . . 16 "	Sinča vas . . . 9 "	Romans . . . 12 "
Rače . . . 12 1/2 "	Št. Andrej . . . 11 "	Rovinj . . . 17 "
Radgona . . . 17 1/2 "	Št. Lenart . . . 14 "	Rubija . . . 11 "
Rogatec . . . 13 "	Št. Mihor . . . 15 "	Sežana . . . 8 1/4 "
Rušenje . . . 14 "	Št. Vid . . . 11 "	Trst . . . 10 "
Sevnica . . . 8 "	Špital . . . 16 "	Tomin . . . 9 "
Šoštanj . . . 7 "	Trebiž . . . 12 1/2 "	Vodnjan . . . 17 1/2 "
Špilfeld . . . 16 "	Vélkovec . . . 9 1/2 "	Volovsko . . . 10 1/2 "
Št. Juri . . . 10 "	Vrba . . . 10 1/2 "	Zagrad . . . 11 1/2 "
Št. Lenart . . . 16 "	Volfsberg . . . 12 1/2 "	Žimin . . . 15 "

Na Primorskem.

Štore . . . 8 1/2 "	Ajdovščina . . . 7 m.
Trebovlje . . . 5 1/2 "	Akvileja . . . 13 "
Velenje . . . 7 1/2 "	Bolec . . . 11 1/2 "
Videm . . . 10 "	Bulje . . . 13 1/2 "
Vildon . . . 16 "	Buzet . . . 11 "
Voitsberg . . . 16 "	Cerkna . . . 6 "
Vransko . . . 5 "	Cervinjan . . . 13 "
Vuherje . . . 11 "	Certanova . . . 15 "
Vuzenica . . . 11 "	Črnica . . . 8 1/2 "
Zidan most . . . 6 "	Čres . . . 16 "
	Divača . . . 7 1/2 "
	Gorica . . . 10 "
	Gradiška . . . 11 1/2 "
	Kanal . . . 10 "
	Novi grad . . . 9 "
	Krk . . . 15 "
	Koborid . . . 10 "
	Komen . . . 8 "
	Koper . . . 11 "
	Kormin . . . 11 1/2 "
	Labin . . . 15 "
	Lipa . . . 9 1/2 "
	Lovrana . . . 11 1/2 "
	Materija . . . 9 "

Na Beneškem.

Bela . . . 15 1/2 m.
Bustrio . . . 13 "
Čevdat . . . 12 "
Gemona . . . 15 1/2 "
Kasarsa . . . 18 "
Latisana . . . 17 "
Manzano . . . 12 "
Palmanova . . . 13 "
Pordenone . . . 20 "
Portogruaro . . . 18 1/2 "
Št. Daniel . . . 16 1/2 "
Tarčet . . . 14 "
Venec . . . 15 1/2 "
Videm . . . 14 "

Na Hrvaškem.

Bistra . . . 14 1/2 m.
Crkvenica . . . 13 "
Čakovec . . . 20 "
Dugo selo . . . 18 1/2 "
Glina . . . 20 "
Ivanič . . . 19 1/2 "
Jastrebarsko . . . 13 1/2 "
Karlovec . . . 14 "

Krapina . . . 15 m.	Reka . . . 10 1/2 m.	Zaprešec . . . 14 m.
Lekenek . . . 19 1/2 „	Samobor . . . 13 „	Zagreb . . . 16 „
Lokve . . . 10 1/2 „	Senj . . . 16 1/2 „	
Netratič . . . 12 1/2 „	Severin . . . 11 1/2 „	Na Ogerskem.
Ogulin . . . 14 „	Varaždin . . . 20 „	Belatinci . . . 20 m.
Otočac . . . 16 1/2 „	Vél. gorica . . . 17 1/2 „	Lendava gor. 19 1/2 „
Popovec . . . 17 1/2 „		Sobota . . . 19 1/2 „

Naznanila po telegrafu.

V nemško-avstrijski telegrafni zvezi se za naznanilo ceni 1 do 20 besed, in plačuje se po razni daljavi po najnovejši pogodbi od 23. jun. 1863 tako

od 1 do 10 milj	— gl. 40 kr.	za vsakih 10 besed več	— gl. 20 kr.
„ 10 „ 45 „	— „ 80 „	„ „ „ „ „	— „ 40 „
„ 45 „ 100 „	1 „ 20 „	„ „ „ „ „	— „ 60 „
nad 100 dalje . . .	1 „ 60 „	„ „ „ „ „	— „ 80 „

Pri telegrafnih napravah družih dežel se za naznanilo ceni 1 do 25 besed razun napisa, in plačilo gre tako:

	do 10 milj	1 gld.	nad 100	do 135 milj	6 gld.
nad 10 „	25 „	2 „	„ 135 „	175 „	7 „
„ 25 „	45 „	3 „	„ 175 „	220 „	8 „
„ 45 „	70 „	4 „	„ 220 „	270 „	9 „
„ 70 „	100 „	5 „	„ 270 „	325 „	10 „

Za več ko 25 do 50 besed se plačuje 2krat toliko, za več ko 50 do 100 besed pa 3krat toliko.

Colnina za uvožnjo in izvožnjo.

Od blaga, ki se vozi v cesarstvo ali iz cesarstva, plačuje se na meji col v večem ali manjšem znesku, in sicer največ po meri colnega centa, kakor posebej odločuje zakon.

Trst in reka, svobodni loki, nista pod colnim zakonom; Istra in Dalmacija sta tudi izjeti iz colne zveze, in posebni zakoni veljajo, ker ima tudi njun stan svoje posebnosti.

Avstrijska colna tarifa.

	gld.	kr.		gld.	kr.
Baker ali kuper, sirov	—	80	Dlake, ščetine, žime pri-		
„ v pločah ali drogih	8	—	pravljene	—	80
Bakreno in médeno blago	15	75	Glinéna posoda, groba	—	42
Barve, lesne in navadne, ...	—	—	„ navadna bela	5	25
v celem	—	—	„ srednje lepa	10	50
„ lesne zdrobljene	—	53	„ posoda, lepa, ...	15	75
„ drage: kočeniła, in-	—	80	porcelan	42	—
dika, zaflor	1	58	„ najlepša	2	63
„ v izlečkih narejene	—	—	Hmelj, suh	—	80
Bombaž (pavola) sirov	—	53	Jedila: kruh, prikuha	2	63
„ predelan	5	25	„ testena ne pečena	8	—
Bombaževa preja, vata	10	50	„ ženof, kapare	15	75
„ ubeljena ali se-	13	15	draga in posebno	—	—
sukana	42	—	pripravljena	8	—
„ barvana	78	75	Kakao, v bobu, sirovo	10	50
Bombažovo blago, na-	105	—	semléto	15	75
vadno, sirovo	262	50	Kameni, dragi, biseri	—	80
srednje	3	15	„ navadni, obdelani	1	58
lepo	—	42	brusi, skrlí	15	75
prav lepo	4	20	Kaméno blago, navadno	15	75
Bukve, mape, muzikalije	—	42	„ „ lepo	8	—
Cinj in cink, sirov	15	75	Kava (kafé), sirova	10	50
„ „ v pločah	13	15	„ sežgana	8	—
Cinjasto in cinkasto blago	9	45	Kavčuk in gutaperča	15	75
Cuker ali sladkor očiščen	6	30	„ izdelki iz obojega	—	—
Cukrena moka	3	15	Kemične tvarine: žveplo, ...	—	—
„ za cukrarnice	—	—	potašelj, vinski	—	—
Cukren sirup	4	20	kamen	—	—
Cunje pri uvožnji	15	75	druge: solitar, vi-	—	42
„ pri izvožnji	—	42	trijol, boraks	15	75
Čaj ali té, kinešk	—	42	Kemični izdelki: mazila, ...	—	—
Čreslo, ježice, pri iz-	15	75	duhovi	15	75
vožnji	—	42	„ barve, črníla, ...	15	75
Dišave, drage: kadilo, ...	5	25	laki	5	25
mira, kafra, ambra	8	—	„ žleze, droží, pe-	2	63
„ srednje: poper, in-	—	—	čatni vosek	—	80
gebar, piment	13	15	„ menj drage barve	8	—
„ draže: balzam, bi-	15	75	Kis (jesih), v sodih	—	—
zam, diš. olja	—	—	„ v sklenicah, vrčih	—	—
„ najdraže: cimét, ...	15	75	Klej, lim, močič (štírka), ...	—	—
klinčki, žafran			črnine	—	80

	gld.	kr.		gld.	kr.
Kosti, rogovi, mezdra . . .	—	—	Medica, v sodih . . .	—	80
„ pri izvožnji . . .	—	80	Meso, sirovo	—	80
Kost, ribja pripravljena . . .	5	25	„ suho, pripravljeno . . .	2	63
„ slonova, koralde . . .	—	80	„ v klobasah . . .	8	—
Kosténi, roženi izdelki . . .	15	75	Moka, gris, kaša . . .	—	80
Kože, živalske, sirove . . .	—	—	„ v Istro z morja . . .	—	40
„ pri izvožnji . . .	2	63	„ na Hrvašk. iz Bosne . . .	—	27
Kožúhovina, pol izdelana . . .	2	63	Oblačila, navadna . . .	78	75
Kratko ali drobno blago, . . .			„ iz kožúhovine . . .	105	—
„ najdraže . . .	262	50	„ lepe . . .	157	50
„ drago . . .	105	—	„ najlepše . . .	262	50
„ menj vredno . . .	52	50	Oglje, šota, premog . . .	—	—
Ladije, leséne, za tunjo . . .	—	—	Ol (pir), v sklenic., vrčih . . .	8	—
„ železne „ „ . . .	5	25	„ v sodih . . .	—	80
Lan, konopnina . . .	—	6	(Razun colnine se mora . . .		
Lanena preja, sirova . . .	2	63	pri olu tudi užitúina . . .		
„ ubeljena, barvana . . .	8	—	plačati).		
„ sesukana . . .	13	15	Olje, laško, v vrčih, skle-		
Laneno blago: vrvi . . .	1	58	nicah	13	15
„ platno, hodník . . .	5	25	„ v sodih	3	15
„ navadno, sirovo . . .	15	75	„ dalmatinsko, v sodih . . .	1	58
„ ubeljeno, barva-			„ lanéno, repično . . .	1	58
no, pleteno . . .	42	—	Papir, grob	—	80
„ srednje, tiskano . . .	78	75	„ navaden ne liman, . . .	3	15
„ lepo, tančica . . .	105	—	„ lep, liman, barvan . . .	8	—
„ najlepše, všito, . . .			„ najlepší, pozlačen, . . .		
zobci (špice) . . .	262	50	stiskan	15	75
Les za kurjavo, 100 kub. . .			Papirnati izdelki	15	75
čevljev	—	42	Pletenina, iz bičja, ličja, . . .		
„ pri izvožnji	—	42	trstja, slame, ...	—	27
„ za stavbe in dela . . .			groba	—	27
100 kub. čevljev	—	80	„ navadna	2	63
„ „ pri izvožnji	—	80	„ srednje lepa	10	50
Leséno blago, grobo	—	42	„ lepa z drugimi		
„ navadno, furnirji, . . .			prepletki	78	75
parkete	2	10	„ najlepša, slam-		
„ lepo za hišno			njaki	262	50
pripravo	5	25	Podobe, tiskane	8	—
„ najlepše, izreza-			Rajš ali laško pšeno	—	80
no, pozlačeno	15	75	Ribe, sirove, slaniki, po-		
Mašine železne	4	20	lénovke	1	58
„ drugačne	15	75	„ druge, slane, suhe	2	63
Med, sam in v satovji	1	5	„ jegulje, tunice v olji	5	25

	gld.	kr.		gld.	kr.
Sadje, suho, orchi . . .	—	80	Tolšče: maslo, salo, boh		
„ južno, navadno . . .	—	80	ali špeh	2	63
„ srednje, pomeranče,			„ stearin	4	20
limone, smokve . . .	2	63	„ ribja mast	—	53
„ drage, mandelji,			„ druge masti	—	80
palčki	5	25	Usnje, navadno	8	—
Semena, lanéno, repično	—	6	„ lepo, tiskano, po-		
„ deteljno, povrtno	—	27	zlačeno	13	15
„ ženof, janež, ku-			Usnjato blago	15	75
min	—	80	Vino, mošt, v sklenicah,		
Sita in ščeti, navadne .	4	20	vrčih	13	15
„ lepše	15	75	„ v sodih in mehovich	10	50
Smole, navadne	—	—	„ mošt iz colne iz-		
„ trpentin, kaméno			íme dalmatinske . . .	—	95
olje	—	42	„ iz Bosne na Hrva-		
„ gume, trpentino-			ško	2	63
vo olje	—	80	„ v sklenicah ko šam-		
Sočivje, bob, grah, fižol	—	26	panjec zamašenih . . .	15	75
Sol, kaména, kuhana .	—	42	Netila: žveplenke, klinčki	5	25
(Sol za kuho se ne smé			„ smodnik (pulfer)	26	25
uvaževati).			„ strelne kapice . . .	52	50
Srebro, izdelano v blago	262	50	Volna, sirova	—	—
Steklo (glaž), grobo . .	1	58	„ ubeljena, barvana	—	80
„ navadno, belo	5	25	Volnéna preja, sirova . .	5	—
„ srednje, brušeno,			„ ubeljena, barvana	13	15
rezano	10	50	Volnéno blago, grobo . .	8	—
„ lepo, barvano, zr-			„ navadno, suknéno	52	50
kala	15	75	„ srednje, žametovo	78	75
Svila (žida), sirova . . .	—	80	„ lepo, tenko, ti-		
„ pri izvožnji	31	50	skano	105	—
„ sesukana	8	—	„ najlepše, všito, šali	262	50
„ pri izvožnji	10	50	Vosek, bel in rumen . . .	4	20
„ ubeljena, barvana	15	75	Vozovi, težki, od enega po	2	63
Svilnato blago, navadno	157	50	„ lehkí, za ljudi	15	75
„ lepo, gladko in			„ lepi, kočije	105	—
pretkano	262	50	„ za železnico	262	50
Svinec, sirov	1	5	Zlato, izdelano v blago	262	50
„ vlit, v pločah,			Železo, sirovo	—	42
kroglah	4	20	„ vlitó	1	5
Svinčena beljava, menik	1	58	„ skovano, zvaljano		
Svinčeno blago	15	75	jeklo	2	63
Tabak, sirov, v listih . .	10	50	„ na pol izdelano,		
„ pripravljen	47	25	lemeži, mački, drat	5	25

	gld.	kr.		gld.	kr.
Železna lama (pleh), črna	4	20	Žival, divja, majhna	—	—
„ izlikana, pofirna- žena, pocinjana	5	25	„ večja	1	58
Železnina, groba	5	25	Živalski pridelki: mleko	—	—
„ navadna, orodje	10	50	jajca	—	—
„ lepo, tenko iz- delano	15	75	„ čreva, mehurji	—	80
Žganina, vinski cvet, arak rum	8	—	„ sir v hlebih	5	25
„ likér, punšev iz- leček, močne sladčine	13	15	Živina: voli, 1 rep	4	20
(Razun colnine se mora pri žganini tudi užit- nina plačati).			„ krave, junčki	2	10
Žito, pšenica	—	35	„ teleta	—	42
„ v Istro z morja	—	18	„ ovce in kože	—	27
„ na Hrvaško iz Bosne	—	12	„ prašiči	1	5
„ soržica, rž, turšica, proso, ajda	—	26	„ jagnjeta, kozlički prasci	—	18
„ ječmen, oves	—	18	„ konji in žrebeta, 1 rep	2	10
			„ osli in mezgi	1	5
			„ iz Bosne na Hrva- ško: voli 1 rep	1	40
			ovce in kože	—	9
			„ prašiči	—	34
			Živo srebro	8	—
			Živosrebrne priprave, ci- nobar	15	75

Razun odločene colnine so še posebna plačila za tehtanje, peča-
tenje in pisanje listkov.

Colnina pri uvožnji in izvožnji je proti državam nemške zveze
obilo zmanjšana, ali za en del, ali za polovico, ali je celó nič ni.

Užitnina za užitke.

Za porabo nekterih užitkov so zdaj po vsem cesarstvu pri prodaji
posebna plačila, ki so odločena po meri, tehti ali številu.

Klalna živina: voli in krave

1 rep	2 gl.	10 kr.
„ teleta	— „	35 „
„ ovce in kože	— „	14 „
„ jagnjeta in ko- zlički	— „	9 „
„ prašiči	— „	52 $\frac{1}{2}$ „
„ prasci	— „	26 $\frac{1}{2}$ „

Meso presno, pri

prodaji, 1 cent	— gl.	44 kr.
Vino, 1 vedro	1 „	40 „
Mošt, vinsk 1 v.	1 „	5 „
Mošt, sadoven 1 v.	— „	35 „
Ol (pir), 1 vedro	— „	70 „
Žganje, 1 vedro in 1 stopinja duhove mere	— „	6 „

Pri nekterih večih mestih, ki se štejejo za zaprta mesta, je za
imenovane stvari večja užitnina odločena, tudi je za vsaktere druge
užitke posebno plačilo naloženo.

Mere in tehte.

Po novejših cesarskih zakonih se mora vse prodati po avstrijski ali dunajski meri in tehti.

Mere na dolgost.

<i>Avstrijske zakonite mere.</i>			
Milja, avstrijska	4000 sežnjev.	Meter francozk	3.161 d. čev.
Seženj, dunajsk	6 čevljev.	Milimeter, francozk	0.455 d. črt.
Čevelj, dunajsk	12 palcev.	Milja, nemška zemlje-	
Palec (cola)	12 črt.	merska	3905.6 d. sež.
Poteza, v vojaški meri	3 palce.	„ italijanska	976 „
Vatel, dunajsk	29.579 palcev.	„ angleška	848 „
		Palica, bistriška	1.5 d. vat.
		„ novomeška	2 „
		Ped, navadna	9 d. palc.
		„ stara tekavska	8.333 „
		Pest, v konjski meri	4 „
		Seženj, francozk	6.322 „
		Vatel, stari kranjski	
		(4 stare pedi	1.127 d. vat.
		„ st. štajerski	1.111 „
		„ požunsk	0.706 „
		„ anglešk	1.172 „
		Vrsta, ruska	562.5 d. sež.

Druge mere.

Brač, benešk, za volno	0.878 d. vat.
Brač, benešk za svilo	0.821 „
Čevelj, parišk	1.027 d. čev.
Dlan (4 prstje)	3 d. palc.
Kilometer, francoz.	593.922 d. sež.
Komolec (4 na 1 sež.)	1.5 d. čev.
Korak (4 na 2 sežnja)	2.4 „
Lahtra rudarska	1.033 d. sež.
Laket (3 stari vatli)	3.381 d. vat.

Mere na planoto.

<i>Avstrijske zakonite mere.</i>		<i>Druge mere.</i>	
Štirjaška milja	10000 orali.	Vagan posetve	533.333 ☐ sež.
Oral, avstrijska	1600 ☐ sež.	Postat vinograda	1200 ☐ „
Štirjašk seženj	36 ☐ čev.	Ara, francozka	27.112 ☐ „
„ čevelj	144 ☐ palc.	Hektara, franc.	1.760 oral.

Mere na debelost.

<i>Avstrijske zakonite mere.</i>		<i>Druge mere.</i>	
Kočen seženj	216 k. čev.	Kočen palec, parišk	1.083 d. k. pc.
„ čevelj	1728 k. palc.	Stera, francozka	31.64 k. čev.

Votle mere za suhe stvari.

<i>Avstrijske zakonite mere.</i>		<i>Druge mere.</i>	
Vagan, dunajsk	8 osmink.	Birgelj, celovšk	1.333 d. vag.
Osminka	4 bokale.	„ grašk	1.311 „
Merica	2 bokala.	„ mariborsk	1.406 „
Bokal	2 poliča.	Bokal, tržašk	1.357 d. bok.
Polič	2 masljeca.	Hektoliter, franc.	2.141 d. vag.

Liter, francozk	0.687 d. bok.	Somma, metrična,	
Mernik, nov kranjsk		italijanska	1.622 d. vag.
(16 d. bok.)	0.5 d. vag.	Star, krajnsk (4 stari	
,, star kranjsk	0.437 ,,	merniki)	1.748 ,,
,, star celjsk	0.432 ,,	,, tržašk	1.5 ,,
Polovnik, tržašk	0.401 ,,	Vagan, peštansk	1.232 ,,

Votle mere za tekočino.

<i>Avstrijske zakonite mere.</i>		Liter, francozk	0.627 a. bok.
Vedro, avstrijsko	40 bokalov.	Polovnjak štajersk	5 a. ved.
Bokal	2 poliča.	Šrtin, štajersk	10 ,,
Polič	2 masljec.	Vedro, poljansko (15	
		bokalov)	0.337 ,,
		,, hrvaško in	
		celjsko (20 b.)	0.5 ,,
		,, trebanjsko (30	
		bokalov)	0.75 ,,
		,, dolensko (32	
		bokalov)	0.8 ,,
Barilo, primorsko	1.166 a. ved.	Orna tržaška	1.162 ,,
Čeber, vipavsk (50			
bokalov)	1.25 ,,		
,, ogersk véliki	1.468 ,,		
Hektoliter, franc.	1.718 ,,		
Kvinč, primorsk (60			
bokalov)	1.5 ,,		

Druge mere.

Tehete za vaganje.

<i>Avstrijske zakonite tehte.</i>		<i>Druge tehte.</i>	
Cent, dunajsk (1.120 colnih centov) 100 funtov.		Funt, budsk, 28 d. lotov.	
Funt, dunajsk (1.120 colnih funtov) 32 lotov.		Gram, francozka 0.228 d. kv.	
Lot, dunajsk (0.035 colnega funta) 4 kvintelci.		Kilogram, francozk 1.785 d. ft.	
Cent, novi colni (100 colnih funtov) 89.285 d. funt.		Kvintal, francozk (200 colnih funt.) 178.571 d. funt.	
Funt, novi colni (500 francozkih gram) 28.571 lotov.		Libra, beneška 0.851 d. funt.	
Manjše deline funta so desetinke, stotinke, tisočinke.		Marka, kolonijska (16 dunajskih lot.) 0.5 d. funtov.	
		Pud, rusk 29.250 d. funt.	
		Tunja, mornarska 20 d. cent.	
		Unča, dunajska 2 d. lot.	
		,, tržaška 8 d. lot.	

Novci (denarji) novi in stari.

Po novejših cesarskih zakonih se morajo vsa plačila šteti po novem avstrijskem denarju. Iz 1 novega funta srebra se kuje po 30 zveznih tolarjev, in po 45 avstrijskih goldinarjev, iz 1 novega funta zlata pa po 50 zveznih kron, in po 100 polkron. Veljava srebrnega denarja je stanovitna, veljava zlatega in tujega denarja se ravná po kupčijski ceni.

*Avstrijski zakoniti novci (denarji).***Srebrni.**

Véliki zvezni tolar	3 gld. — kr.
Mali zvezni tolar	1 „ 50 „
Dvagoljdinarsk tolar	2 „ — „
Goljdinar, zlatnik ali forint	1 „ — „
Petica ali četrtnik (4 na 1 gld.)	— „ 25 „
Desetica (10 na 1 gl.)	— „ 10 „
Petérka (20 na 1 gl.)	— „ 5 „

Kupreni.

4 Kraje	— gld. 4 kr.
Krajcar ali sold (100 na 1 gld.)	— „ 1 „
Pol krajcarja ali pol solda	— „ 0.5 „

Papirnati.

Bankovci po 1 gld., 5 gld., 10 gld. 100 gld. in 1000 gld.	
---	--

Razmera starih in novih denarjev.

100 gld. konvencijnih 105 gld. — kr.	
100 „ dun. veljave 42 „ — „	
100 „ renskih . 87.50 „ — „	
100 lir avstrijskih . 35 „ — „	

*Stari avstrijski novci (denarji).***Srebrni.**

Dvagoljdinarsk tolar in avstrijsk skudo	2 gld. 10 kr.
Goljdinar, pol skuda	1 „ 5 „
Dvajsetica, nova, in avstrij. lira	— „ 35 „

Pri menjevanju starega in novega denarja sploh velja vodilo:

4 stari krajcarji dadé 7 novih; 20 starih goljdinarjev dáje 21 novih; in 1 star goljdinar dáje 1 gld. 5 kr. novega denarja.

Stari krajcarji se lahko premené v nove, če se k številu starih pridene polovica in še četrtnina tega števila. Na pr.: 20 kr.; k 20 polovica 10, in še četrtnina 5, to je 35 n. kr.

Stari goldinarji se premené v nove, če se k številu starih prišteje po 5 odstotka ali percentov; na pr. 100 gld. daje 105 n. gld.

Novci dunajske veljave se lahko premené najpoprej v konvencijne (250 gld. dun. velj. dáje 100 gld. konv.), po tem v nove.

Dvajsetica stara	— gld. 34 kr.
Desetica, pol lire	— „ 17 „
Petérka, četrt lire	— „ 8.5 „
Šestica	— „ 10 „
Gróš, srebrn	— „ 5 „
Križavec	2 „ 30 „
Pol križavca	1 „ 12 „
Četrt križavca	— „ 55 „

Drugi novci (denarji).**Zlati.**

Krona, zlata nova	13 gld. 50 kr.
Pol krone	6 „ 75 „
Cekin ali dukat, avstrijsk	4 „ 72.5 „
Suverendór ali sovran avstrijsk	14 „ — „
Friderikdór, prusk	7 „ 70 „
Imperijál, rusk	8 „ 1.5 „
Napoleondór, francozsk (20 frankov)	8 „ 10 „
Suverendór, anglešk	10 „ — „

Srebrni.

Duro, špansk	2 gld. 10.3 kr.
Frank, francozsk	— „ 40.5 „
Funt šterlingov, anglešk	9 „ 89.5 „
Goljdinar, južno-nemšk	— „ 85.7 „
Lira, italijanska	— „ 40.5 „
Pijaster, turšk	— „ 8.9 „
Drahma, grška	— „ 36.2 „
Rubelj, rusk	1 „ 61.9 „
Skudo, rimsk	2 „ 17.6 „
Tolar, za 5 frankov	2 „ 2.5 „
„ za 5 lir ital.	2 „ 2.5 „

Menjava starega avstrijskega denarja v novega.

Stari denar		Novi denar		Stari denar		Novi denar	
gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
—	1/4	—	0·43	—	42	—	73·5
—	1/2	—	0·87	—	43	—	75·25
—	3/4	—	1·31	—	44	—	77
—	1	—	1·75	—	45	—	78·75
—	2	—	3·5	—	46	—	80·5
—	3	—	5·25	—	47	—	82·25
—	4	—	7	—	48	—	84
—	5	—	8·75	—	49	—	85·75
—	6	—	10·5	—	50	—	87·5
—	7	—	12·25	—	51	—	89·25
—	8	—	14	—	52	—	91
—	9	—	15·75	—	53	—	92·75
—	10	—	17·5	—	54	—	94·5
—	11	—	19·25	—	55	—	96·25
—	12	—	21	—	56	—	98
—	13	—	22·75	—	57	—	99·75
—	14	—	24·5	—	58	1	1·5
—	15	—	26·25	—	59	1	3·25
—	16	—	28	1	—	1	5
—	17	—	29·75	2	—	2	10
—	18	—	31·5	3	—	3	15
—	19	—	33·25	4	—	4	20
—	20	—	35	5	—	5	25
—	21	—	36·75	6	—	6	30
—	22	—	38·5	7	—	7	35
—	23	—	40·25	8	—	8	40
—	24	—	42	9	—	9	45
—	25	—	43·75	10	—	10	50
—	26	—	45·5	11	—	11	55
—	27	—	47·25	12	—	12	60
—	28	—	49	13	—	13	65
—	29	—	50·75	14	—	14	70
—	30	—	52·5	15	—	15	75
—	31	—	54·25	16	—	16	80
—	32	—	56	17	—	17	85
—	33	—	57·75	18	—	18	90
—	34	—	59·5	19	—	19	95
—	35	—	61·25	20	—	21	—
—	36	—	63	21	—	22	5
—	37	—	64·75	22	—	23	10
—	38	—	66·5	23	—	24	15
—	39	—	68·25	24	—	25	20
—	40	—	70	25	—	26	25
—	41	—	71·75	26	—	27	30

Stari denar		Novi denar		Stari denar		Novi denar	
gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
27	—	28	35	73	—	76	65
28	—	29	40	74	—	77	70
29	—	30	45	75	—	78	75
30	—	31	50	76	—	79	80
31	—	32	55	77	—	80	85
32	—	33	60	78	—	81	90
33	—	34	65	79	—	82	95
34	—	35	70	80	—	84	—
35	—	36	75	81	—	85	5
36	—	37	80	82	—	86	10
37	—	38	85	83	—	87	15
38	—	39	90	84	—	88	20
39	—	40	95	85	—	89	25
40	—	42	—	86	—	90	30
41	—	43	5	87	—	91	35
42	—	44	10	88	—	92	40
43	—	45	15	89	—	93	45
44	—	46	20	90	—	94	50
45	—	47	25	91	—	95	55
46	—	48	30	92	—	96	60
47	—	49	35	93	—	97	65
48	—	50	40	94	—	98	70
49	—	51	45	95	—	99	75
50	—	52	50	96	—	100	80
51	—	53	55	97	—	101	85
52	—	54	60	98	—	102	90
53	—	55	65	99	—	103	95
54	—	56	70	100	—	105	—
55	—	57	75	200	—	210	—
56	—	58	80	300	—	315	—
57	—	59	85	400	—	420	—
58	—	60	90	500	—	525	—
59	—	61	95	600	—	630	—
60	—	63	—	700	—	735	—
61	—	64	5	800	—	840	—
62	—	65	10	900	—	945	—
63	—	66	15	1000	—	1050	—
64	—	67	20	2000	—	2100	—
65	—	68	25	3000	—	3150	—
66	—	69	30	4000	—	4200	—
67	—	70	35	5000	—	5250	—
68	—	71	40	6000	—	6300	—
69	—	72	45	7000	—	7350	—
70	—	73	50	8000	—	8400	—
71	—	74	55	9000	—	9450	—
72	—	75	60	10000	—	10500	—

Kako se štejejo obresti ali interesi.

Kapital		na 1 leto		na 1 mesec		Kapital		na 1 leto		na 1 mesec	
		gld.	kr.	gld.	kr.			gld.	kr.	gld.	kr.
Po 1 od 100						Po 2½ od 100					
od	1	—	1	—	0·08	od	1	—	2·5	—	0·20
	2	—	2	—	0·16		2	—	5	—	0·41
	3	—	3	—	0·24		3	—	7·5	—	0·62
	4	—	4	—	0·33		4	—	10	—	0·83
	5	—	5	—	0·41		5	—	12·5	—	1·04
	6	—	6	—	0·49		6	—	15	—	1·24
	7	—	7	—	0·58		7	—	17·5	—	1·45
	8	—	8	—	0·66		8	—	20	—	1·66
	9	—	9	—	0·74		9	—	22·5	—	1·87
	10	—	10	—	0·83		10	—	25	—	2·08
	20	—	20	—	1·66		20	—	50	—	4·17
	30	—	30	—	2·49		30	—	75	—	6·25
	40	—	40	—	3·33		40	1	—	—	8·34
	50	—	50	—	4·16		50	1	25	—	10·43
	100	1	—	—	8·33		100	2	50	—	20·86
	200	2	—	—	16·66		200	5	—	—	41·73
	300	3	—	—	24·99		300	7	50	—	62·59
	400	4	—	—	33·33		400	10	—	—	83·45
	500	5	—	—	41·66		500	12	50	1	4·33
	1000	10	—	—	83·33		1000	25	—	2	8·66
po 2 od 100						Po 3 od 100					
od	1	—	2	—	0·16	od	1	—	3	—	0·25
	2	—	4	—	0·33		2	—	6	—	0·50
	3	—	6	—	0·49		3	—	9	—	0·75
	4	—	8	—	0·66		4	—	12	—	1·00
	5	—	10	—	0·83		5	—	15	—	1·25
	6	—	12	—	0·99		6	—	18	—	1·50
	7	—	14	—	1·16		7	—	21	—	1·75
	8	—	16	—	1·33		8	—	24	—	2·00
	9	—	18	—	1·49		9	—	27	—	2·25
	10	—	20	—	1·66		10	—	30	—	2·50
	20	—	40	—	3·33		20	—	60	—	5·00
	30	—	60	—	4·99		30	—	90	—	7·50
	40	—	80	—	6·66		40	1	20	—	10·00
	50	1	—	—	8·33		50	1	50	—	12·50
	100	2	—	—	16·66		100	3	—	—	25·00
	200	4	—	—	33·33		200	6	—	—	50·00
	300	6	—	—	49·99		300	9	—	—	75·00
	400	8	—	—	66·66		400	12	—	1	—
	500	10	—	—	83·33		500	15	—	1	25·00
	1000	20	—	1	66·66		1000	30	—	2	50·00

Kako se štejejo obresti ali interesi.

Kapital		na 1 leto		na 1 mesec		Kapital		na 1 leto		na 1 mesec	
		gld.	kr.	gld.	kr.			gld.	kr.	gld.	kr.
Po 3½ od 100						Po 5 od 100					
od	1	—	3·5	—	0·29	od	1	—	5	—	0·41
	2	—	7	—	0·58		2	—	10	—	0·83
	3	—	10·5	—	0·87		3	—	15	—	1·24
	4	—	14	—	1·16		4	—	20	—	1·66
	5	—	17·5	—	1·45		5	—	25	—	2·08
	6	—	21	—	1·74		6	—	30	—	2·49
	7	—	24·5	—	2·04		7	—	35	—	2·91
	8	—	28	—	2·33		8	—	40	—	3·33
	9	—	31·5	—	2·62		9	—	45	—	3·74
	10	—	35	—	2·91		10	—	50	—	4·16
	20	—	70	—	5·83		20	1	—	—	9·33
	30	1	5	—	8·74		30	1	50	—	12·49
	40	1	40	—	11·66		40	2	—	—	16·66
	50	1	75	—	14·58		50	2	50	—	20·83
	100	3	50	—	29·16		100	5	—	—	41·66
	200	7	—	—	58·33		200	10	—	—	93·33
	300	10	50	—	87·94		300	15	—	1	24·99
	400	14	—	1	16·66		400	20	—	1	66·66
	500	17	50	1	45·83		500	25	—	2	8·33
	1000	35	—	2	91·66		1000	50	—	4	16·66
po 4 od 100						po 6 od 100					
od	1	—	4	—	0·33	od	1	—	6	—	0·5
	2	—	8	—	0·66		2	—	12	—	1
	3	—	12	—	0·99		3	—	18	—	1·5
	4	—	16	—	1·33		4	—	24	—	2
	5	—	20	—	1·66		5	—	30	—	2·5
	6	—	24	—	1·99		6	—	36	—	3
	7	—	28	—	2·33		7	—	42	—	3·5
	8	—	32	—	2·66		8	—	48	—	4
	9	—	36	—	2·99		9	—	54	—	4·5
	10	—	40	—	3·33		10	—	60	—	5
	20	—	80	—	6·66		20	1	20	—	10
	30	1	20	—	9·99		30	1	80	—	15
	40	1	60	—	13·33		40	2	40	—	20
	50	2	—	—	16·66		50	3	—	—	25
	100	4	—	—	33·33		100	6	—	—	50
	200	8	—	—	66·66		200	12	—	1	—
	300	12	—	1	—		300	18	—	1	50
	400	16	—	1	33·33		400	24	—	2	—
	500	20	—	1	66·66		500	30	—	2	50
	1000	40	—	3	33·33		1000	60	—	5	—

Semnji bližnji in daljni.

Na Kranjskem.

- V *Ljubljani*, glavnem mestu, 3. poned. po sv. 3 kraljih, 1. poned. m. maja, poned. po sv. Petru in Pavlu, po malem šmarnu, in po sv. Leopoldu; vsak semenj traja (trpi) ves teden.
- V *Bistrici*, na Pivki, poned. po sv. Jurji, in po sv. Martinu.
- V *Bistrici* v Bohinju, 24. jun. in 6. dec.
- Na *Blokah* nad Ložem, poned. po sv. imeni Jezusovem in 29. sept.
- Na *Bučki*, v Krškem kant., 24. febr., 25. apr., poned. pred kresom, poned. pred sv. Mihelom in 11. nov.
- V *Bušēci vasi*, v kostanjeviškem kant., vtorek po beli ned., binkoštni vtorek 9. sept. in 13. nov.
- V *Cerkljah*, 17. jan., véliki petek, 16. avg. in 21. okt.
- V *Črknici*, 24. febr., 4. poned. po veliki noči, 26. jul. in 2. nov.
- V *Črmošnicah*, v Novomeškem kant., 12. marca, 24. jun. in poned. po roženkr. nedelji.
- V *Črnem vrhu*, nad Vipavo, 24. apr. in poned. po malem šmarnu.
- V *Črnomlji*, vsak kvateren vtorek, véliki vtorek, vtorek po sv. Petru in Pavlu in po sv. Simonu in Judi.
- V *Césnjicah*, v Brdskem kant., velikon. vtorek, 24. jun. in 28. okt.
- V *Dobrnicač*, v Trebanjskem kant., velikon. vtorek, 4. maja in sredo po sv. Jakobu.
- Na *Dobravi*, 14. febr., véliki poned. in 29. avg.
- V *Dobu*, v Brdskem kant., 14. febr., 15. jun., 10. avg., 28. dec.
- V *Doljih*, v Mokronoškem kant., 20. jan., 3. poned. po velikinoči, poned. pred sv. Lorenцем in 29. sept.
- V *Dolu*, v Brdskem kant., 26. marca in 5. avg.
- V *Gočah*, na Vipavskem, 30. nov.
- V *Št. Gothardu*, v Brdskem kant., cvetni petek, 5. maja, 25. maja in 2. jul.
- V *Grahovem*, v Planinskem kant., 9. febr. in 17. apr.
- V *Hotēdrašici*, v Planinskem kant., 10. okt. in 21. nov.
- V *Idrii*, véliko sredo, 16. maja, 15. okt. in 4. dec.
- V *Idrii spodnji* (pri fari), 3. maja, 17. avg., poned. po roženkr. ned. in 11. nov.
- Na *Igu*, 27. febr., 20. marca, 2. poned. po veliki noči, binkoštni četrtek, 10. avg. in 11. nov.
- V *Izlahah* pri sv. Jurji, v Litijskem kant., 24. apr. in poned. po sv. Tilnu.
- V *št. Jerneji*, v Kostanjeviškem kant., poned. po sv. Trojici, 24. avg. in poned. po vernih dušah.
- Na *Jesenicah*, v Radoliškem kant., 22. jul. in 2. nov.
- V *št. Jurji* pri Svibnem, v Radeškem kant., 24. apr. in 24. jun.
- V *Kamni gorici*, v Radoliškem kant., 10. avg. in 4. dec.
- V *Kamniku*, 20. jan., 12. marca, 9. jun. 24. avg., 15. okt. in 4. dec.
- Na *Krki*, v Višenskem kant., poned. po sv. 3 kraljih, 16. maja, 5. jun. in poned. po roženkr. ned.
- V *Krškem*, 3. febr., pustni ponedeljek, 18. marca, 4. maja, 4. jun., 2. avg., poned. po sv. Luki in 25. nov.
- V *Kočevji*, 20. jan., 4. maja, 15. jun., 25. jul., 24. avg., 30. nov., 31. dec.
- V *Kostanjevici*, poned. po tihi ned., po sv. Jakobu, po sv. Mihelu in kvat. poned. v adventu.

- V *Kranjski gori*, poned. pred žégnanjsko ned.
- V *Kranji*, 25. apr., 1. avg., 21. sept., 18. okt. in 11. nov.
- V *Krašnji*, v Brdskem kant., 5. avg. in 21. dec.
- V *Kropi*, v Radoliškem kant., 12. jul. in 6. nov.
- V *Leskovci* pri Krškem, poned. pred sv. Jurjem in 14. avg.
- V *Litii*, poned. po 4. ned. v postu, 4. maja, poned. po sv. Telesu, po sv. Mihelu in po sv. Miklavu.
- V *Logatci doljnem*, v Planinskem kant., 3. jan., 12. marca, 24. okt.
- V *Logatci gornjem*, petek po nebohodu Krist., poned. po roženkranski nedelji in 13. dec.
- V *Loki*, 17. marca, 24. apr., binkoštni vtorek, 24. jul., 24. avg., 29. sept. in 25. nov.
- V *Loži*, 4. maja, 16. avg. in 28. okt.
- V *št. Lovrenci*, v Trebanjskem kant., 10. avg. in 23. nov.
- V *Lukovci*, v Brdskem kant., 3. febr., 26. marca, 27. apr. in 9. sept.
- V *Maténji vasi*, v Postójskem kant., 24. jun.
- V *Mengši*, 9. febr., 17. marca, 25. maja, 29. sept., 6. nov. in 13. dec.
- V *Metliki*, vtorek po sv. 3 kraljih, po svečnici, po sv. Jožefu, po beli ned., po binkoštih, po sv. Marjeti, po vélikem šmarnu, po sv. Mihelu, po sv. Martinu in po sv. Miklavu.
- Na *Mirni*, v Trebanjskem kant., 24. jun. in 3. nov.
- V *Mirni peči*, v Novomeškem kant., 20. marca, 31. maja, 30. jun., 29. sept. in 29. dec.
- V *Mokronogu*, sob. pred tiho ned., sob. pred sv. Jernejem, 28. okt. in 9. dec.
- V *Moravčah*, v Brdskem kant., 24. febr., véliki poned., 16. maja, 21. jun. in 11. nov.
- V *Motniku*, Kamniškem kant., 12. febr., 3. poned. v postu, 22. apr., 2. jun. in sredo po roženkr. nedelji.
- V *Novem mestu*, vtorek po sv. Antonu p., pred sv. Jurjem, po sv. Jerneji, po sv. Luki in po sv. Andreji.
- V *Planini*, 24. apr., 12. jul., 16. avg. in 30. nov.
- V *Polhovem gradci*, v Vrhniškem kant., poned. pred tiho ned. in 13. jun.
- V *Podveljbu*, na Vipavskem, 25. maja in kvaterni četrtek jeseni.
- V *Polšnjaku*, v Litijskem kant., poned. po sv. Urhu.
- V *Postójsini*, poned. po nebohodu Krist., 24. avg., 18. okt. in 3. dec.
- V *Radečah*, 1. poned. v postu, poned. pred sv. Jurjem, 28. jun., 1. sept. poned. po sv. Martinu in 27. dec.
- V *Radohovi vasi*, v Višenjskem kant., 2. jan., pustni poned., poned. pred sv. Urbanom in pred sv. Lukom.
- V *Radolici*, 12. marca, 24. apr., binkoštni vtorek, 26. jul., 28. okt., 13. dec.
- Na *Raki*, v Krškem kant., kvaterno sob. v postu in 19. nov.
- V *Razdrtem*, v Senožéškem kant., 14. febr. in 11. nov.
- V *Ratečah*, pri Kranjski gori, poned. po žégnanjski ned.
- V *Ribnici*, 2. jan., 2. poned. po veliki noči, 24. jun., poned. po 2. avg. in 21. sept.
- V *Rovtah*, v Vrhniškem kant., poned. po tihí ned., 24. jun., 10. avg. in 29. sept.
- V *št. Ruprtu*, v Mokronoškem kant., 16. avg. in poned. pred s. Luk.
- V *Senožéčah*, binkoštni četrtek in poned. po kvat. nedelji jeseni.
- Na *Škarúćini*, v Kamniškem kant., 15. apr., 1. sept. in 28. okt.
- Na *Slancem vrhu*, v Mokronoškem kant. 4. jul.
- V *Slapjem* na Vipavskem, véliki poned. in 22. nov.
- V *Sodraščici*, v Ribniškem kant., poned. pred sv. Gregorjem, 22. jul. in 15. okt.
- V *Sorici*, v Loškem kant., 1. maja in 18. okt.

- V *Starem logu*, na Kočevskem, 13. apr.
 V *Starem trgu*, v Črnomeljskem kant., 13. jun. in 1. okt.
 V *Svibnjem*, v Radeškem kant., 1. maja in 25. maja.
 V *Šmarji*, v Ljubljanskem kant., 16. maja.
 V *Šmartnem*, pri Litii, poned. po sv. Jakobu in po sv. Martinu.
 V *Štorji*, na Vipavskem, 1. febr., poned. po beli ned. in sredo po roženkr. ned.
 V *Trnovem*, na Pivki, poned. po sv. 3 kraljih, po sv. Petru in Pavlu in 19. okt.
 V *Tršišci*, (pri sv. Trojici), v Mokronoškem kant., poned. pred nebohomodom Krist., po sv. Trojici in 23. jun.
 V *Tršiči*, 18. marca, véliki četrtek, poned. po sv. Trojici, 30. nov. in 21. dec.
 V *Toplicah*, pri Novem mestu, 21. jan., četrtek po sv. Matii, po sv. Florijanu, pred vnebovzetjem Marije D. in po roženkr. ned.
 Na *Travi*, na Kočevskem, 1. maja, poned. po sv. Urhu in 10. avg.
 Na *Trebnem*, v Mokronoškem kant., sob. po veliki noči.
 V *Trébnjem*, 13. jun., 12. jul. in 16. avg.
 V *Turjaku*, v Laškem kant., 12. marca in 30. nov.
 Na *Unci*, v Planinskem kant., 17. jan. in 1. poned. m. marca.
 Na *Vačah*, v Litijskem kant., poned. po beli ned., vtorek po sv. Trojici, 16. avg. in 30. nov.
 Na *Včliki loki*, v Trebanjskem kant., 12. maja in 25. jul.
 Na *Vrhniki*, kvat. poned. v postu, velikonočni vtorek, poned. pred nebohomodom Krist., po sv. Trojici, 25. jul., 6. nov. in 27. dec.
 V *Vrhpolji*, na Vipavskem, 22. jan. in 9. jun.
 Na *Veseli gori*, v Mokronoškem kant., 12. marca in sob. pred angeljsko ned.
 V *št. Vidu*, nad Blokami, poned. po sv. Gregorji, po sv. Vidu in po sv. Jerneji.
 V *št. Vidu*, pri Zatičini, velikonočno sredo, binkoštni vtorek, 15. jun., poned. po malem šmarnu in po roženkr. ned.
 V *št. Vidu*, na Vipavskem, 14. marca, 15. jun. in 14. avg.
 V *Vipavi*, pustni poned., velikonočni vtorek, poned. po angeljski ned. in 28. oktobra.
 V *Višnji gori*, vsak poned. po kvaterni ned., véliki poned., 24. jun., 26. jul., 1. sept. in poned. po vseh svetih.
 Pri *sv. Voljbenku*, v Loškem kant., soboto po sv. Jurji in po sv. Jakobu.
 V *Zagorji za Savo*, 9. febr., 12. maja, 30. jun., 2. nov., 31. dec.
 V *Zagorji* na Pivki, 17. jan., vel. poned., binkoštni poned. in 11. nov.
 V *Zatičini*, v Višnjnskem kant., véliki četrtek, poned. po nebohomodu Krist., 20. avg. in 25. nov.
 V *Zeleznikih*, 17. jan. velikonočni vtorek, 10. avg. in 30. nov.
 V *Ziréh*, v Idrijskem kant., 17. jan., sředpostno in véliko sredo, 4. jul. in 21. oktobra.
 V *Zušemberku*, 3. febr., 12. marca, 24. apr., 9. jun., dan po nebohomodu Krist., 14. sept., 28. okt. in 6. dec.

Na Štajerskem.

- V *Gradci*, glavnem mestu, 4. poned. v postu in 1. sept.; vsak semenj traja (trpi) tri tedne.
 V *št. Andraži* pri Ptujem, 20. jan. in 30. nov.
 V *Arnoži*, v Lipniškem kant., 20. jan., cvetni petek in 24. sept.
 V *Arveži*, v Graškem okrogu, 24. febr., križev poned., 20. jul. 24. avg., poned. po sv. Mihelu in 21. nov.
 Pri *sv. Barbari*, v Ptujskem kant., 20. marca, velikonočni vtorek, 5. maja, 15. jun., poned. po škapul. ned., 10. avg. in 29. sept.

- V *Bistrici slovenski*, 24. febr., 27. marca, 4. maja, 25. jul., 24. avg. in 29. septembra.
- V *Brasločkah*, v Vranskem kant., poned. po sv. Matii, cvetni petek, križev sredo in poned. pred sv. Matevžem.
- V *Bréšicah*, 14. febr., poned. po sv. Florijanu, 13. jun., 10. avg., 6. nov. in kvat. sob. v adventu.
- V *Bruku*, poleg Mure, 1. poned. v postu, binkoštni vtorek in 11. nov.
- V *Celji*, sředpostno sredo, 1. maja, 15. jun., 10. in 28. avg., 21. okt. in 30. novembra.
- Na *Doberni*, v Celjskem kant., poned. po svéčnici, poned. po roženkr. ned., 6. decembra.
- Pri *sv. Duhu*, v Ločah, v Konjiškem kant., velikon. vtorek in 13. jun.
- Pri *sv. Emi*, v Jelškem kant., binkoštni vtorek.
- Pri *št. Florjanu*, v Landsberškem kant., 4. maja, vsak kvat. poned., véliki četrtek in 21. dec.
- V *Frauhajmu*, v Mariborskem kant., 26. jul. in 21. sept.
- V *Firštenfeldu*, v Graškem okrogu, 2. poned. po božiči, križev poned., 24. jun., 28. avg., poned. pred vsemi svetimi in pred sv. Miklavom.
- V *Gomilici*, v Lipniškem kant., 25. jan., 30. jun. in 14. nov.
- V *Gomilskem*, v Vranskem kant., 4. dec.
- V *Gornjem gradu*, 6. febr., 4. maja in 9. sept.
- Na *Hajdini*, v Mariborskem kant., 5. sob. po veliki noči, 1. maja in 30. avg.
- V *Hojčah*, v Mariborskem kant., 23. apr.
- V *št. Ilu*, v Mariborskem kant., 5. apr. in 4. sept.
- V *Ivnici*, v Graškem okrogu, cvetni petek, 23. apr., 22. jul. in 14. sept.
- Pri *sv. Jakobu na Dolih*, 10. marca, poned. po sv. Jurji, 31. jul., poned. po sv. Mihelu.
- V *št. Janži*, v Marenberškem kant., 17. jan. in poned. po sv. imenu Mariinem.
- V *Jarenini*, v Mariborskem kant., 3. febr., véliki četrtek, križev poned., 10. avg., 16. avg. in poned. po roženkranski nedelji.
- V *Judenburgu*, petek po nebohodu Krist. in 21. okt.
- V *št. Jurji*, v št. Lenartskem kant., 23. apr.
- V *št. Jurji*, v Mariborskem kant., 23. apr. in 8. jul.
- V *št. Jurji*, pod Rifnikom v Celjskem kant., 12. marca, 23. apr., 4. maja, poned. po sv. Trojici, 22. jun., po kvat. ned. jeseni in 28. okt.
- V *št. Jurji na Tabru*, v Vranskem kant., 10. marca, 25. apr.
- V *Konjicah*, véliki četrtek, poned. po sv. Jurji, križevó sredo, 24. jun., 31. jul., poned. po sv. Mihelu in 3. nov.
- V *Kostrivnici*, v Rogaškem kant., 10. marca, 25. apr., 15. jun., 30. jul.
- V *Kozjem*, 16. apr., 25. jul. in 7. sept.
- Pri *sv. Križi*, v Lutenberškem kant., 26. jul.
- Na *Laškem*, 24. febr., véliki četrtek, 23. apr., binkoštni vtorek, 24. jun., 21. sept., 11. nov. in 21. dec.
- V *Lambahu*, v Mariborskem kant., 15. jun. in 16. avg.
- V *Lembergú*, v Jelškem kant., 4. poned. v postu, cvetni petek, 12. apr., poned. po sv. Urhu in 5. avg.
- V *Landsbergu*, v Graškem okrogu, 2. nov.
- V *št. Lenartu*, v Slov. goricah, poned. po beli ned., 24. jun., 2. avg. in 6. novembra.
- V *Lipnici*, v Graškem okrogu, poned. po svečnici, 1. maja, 25. jul. in 11. nov.
- V *Ljubnem*, na gornjem Štaj., 25. jul. in 30. nov.
- Na *Ljubnem*, v Gornjegraškem kant., 1. maja in 19. nov.
- V *Loki*, v Laškem kant., 22. maja, poned. po sv. imenu Mariinem.
- V *št. Lovrenci*, na Ptujskem polji, 10. avg. in 29. sept.

- V *št. Lovrenci*, v puščavi, v Mariborskem kant., 4. maja in 10. avg.
 V *Lučah*, v Arveškem kant., velikonočni in binkoštni vtorek, 10. avg., 21. sept. in 6. dec.
 V *Lutenbergu*, velikonočni in vsak kvat. vtorek.
 Pri *sv. Magdaleni*, pri Mariboru, 22. jul.
 V *Mariboru*, sob. pred svečnico, 4. jul. in sob. po sv. Luki.
 V *Marenbergu*, 4. poned. po božiči, cvetni poned., binkoštni vtorek, 29. sept. in 11. nov.
 V *Marinem Celji*, na gornjem Štaj., petek po nebohodu Krist. in 16. avg.
 Pri *sv. Marjeti*, v Ptujskem kant., 20. jul.
 Pri *Materi Božji* v puščavi, v Mariborskem kant., poned. po vél. šmarnu.
 V *Mozirji*, v Gornjegraškem kant., 5. apr. 15. jun., poned. pred malim šmarnom, 16. avg. in 18. okt.
 V *Mureku*, 16. marca, 16. maja, 14. avg., 29. sept. in 6. dec.
 Pri *Novi cerkvi*, v Celjskem kant., 10. avg.
 Pri *Novi štifti*, v Ptujskem kant., 18. marca, velikonočni vtorek, in 2. jul.
 V *Olimji*, v Kozjanskem kant., 22. maja, poned. pred binkoštni in 30. jun.
 V *Ormuži*, cvetni petek, poned. po sv. Jakobu in 11. nov.
 Pri *sv. Petru*, pod sv. gorami, v Kozjanskem kant., 7. sept.
 Na *Pilštajnu*, v Kozjanskem kant., 9. jun., 16. avg. in 29. sept.
 Na *Planini*, v Kozjanskem kant., 1. marca, 12. maja, 15. jun., 13. jul., 15. okt. in 3. dec.
Podsredo, v Kozjanskem kant., tiho soboto, 3. maja, binkoštno sob., 24. jun. 21. sept. in 19. nov.
Podčetrtkom, v Kozjanskem kant., 16. marca, velikonočni vtorek, 10. avg. in 21. nov.
 Na *Polji*, v Kozjanskem kant., 8. maja in 4. dec.
 V *Ptужи*, 23. apr., 5. avg., in 25. nov.
 V *Radgoni*, v Graškem okrogu, 14 dni pred pustom, binkoštni vtorek, 10. avg. in 15. novembra.
 V *Rajhenbergu*, v Selniškem kant., véliki četrtek, poned. pred binkoštni, poned. po sv. Telesu in 30. jun.
 V *Rogatci*, 24. febr., 21. marca, poned. po béli nedelji, križev poned., 25. maja, 13. jun., 12. jul., 24. avg., 14. sept. in 30. nov.
 V *št. Ruprtu*, v št. Lenartskem kant., 24. sept.
 V *Rušah*, v Mariborskem kant., poned., četrtek in soboto po malem šmarnu.
 V *Selnici*, v Mariborskem kant., véliki poned., 3. maja in 6. nov.
 V *Selnici*, na Savi, 14. febr., cvetni poned., velikonočno sredo in 22. jun.
 V *Slovenjem gradci*, 25. jan., 4. in 6. soboto v postu, 12. maja, 10. avg. in 10. nov.
 V *spodnji Poljskavi*, v Bistriškem kant., 10. marca in 30. jun.
 V *Središci*, v Ormuškem kant., 14. febr., binkoštni vtorek in 24. avg.
 V *Švičini*, v Mariborskem kant., 16. marca, 4. maja, in 30. nov.
 V *Šetalih*, v Mariborskem kant., 24. jun., 25. jul. in poned. po vel. šmarnu.
 V *Šmarji*, v Celjskem kant., poned. po sv. 3 kraljih, 3. poned. po veliki noči, poned. po sv. imenu Marinem in 4. dec.
 V *Šoštajnu*, vélikon. vtorek, 22. jun., 12. jul. in 29. sept.
 V *Štrasu*, v Lipniškem kant., 26. marca, 24. jun. in 28. nov.
 V *Svambergu*, v Graškem okrogu, 12. marca in 24. jnn.
 Na *Teharjih*, v Celjskem kant., 21. jan., 26. marca, 12. maja in 26. jul.
 Pri *sv. Trojici*, v št. Lenartskem kant., 4. maja, 28. maja, 16. avg., 28. avg. in 24. sept.
 V *Velenji*, v Šoštajnskem kant., 1. maja, križev poned. in 24. avg.
 V *št. Vidu*, v Ptujskem kant., 15. jun., 6. sept. in 6. nov.

- V *Vitanji*, v Konjiškem kant., sředpostno sredo, 25. maja in 20. jul.
 V *Vojniku*, v Celjskem kant., poned. pred svečnico, po beli ned., 16. maja, 4. jul. in 18. okt.
 V *Vojtsbergu*, v Graškem okrogu, 1. vtorek v postu, velikonočni petek, 24. avg., 29. sept. in 28. okt.
 Na *Vranskem*, velikonočni vtorek in 2. sredo po veliki noči.
 V *Vildouu*, v Graškem okrogu, 24. febr., velikon. vtorek, 2. jul., 22. jul., 29. sept. in 25. nov.
 V *Zalci*, v Celjskem kant., 14. febr. 29. avg. in 4. okt.

Na Koroškem.

- V *Celovci*, glavnem mestu, poned. po sv. Janezu N. in po sv. Uršuli; vsak semenj 14 dni.
 V *Africi*, v Beljaškem kant., tihi četrt., poned. pred sv. Lukom in po sv. Katarini.
 V *Althofnu*, velikon. in binkoš. vtorek in poned. po sv. Martinu.
 V *št. Andraži*, cvetni petek, 3. maja, 28. avg. in 30. nov.
 V *Beljaku*, poned. po sv. 3 kraljih in po sv. Lovrenci.
 V *Blajbergu*, nemškem, v Beljaškem kant., 21. avg.
 V *Crni*, v Pliberškem kant., poned. po sv. Florijanu in po sv. Jerneji.
 V *Doberli vasi*, poned. pred sv. Lukom.
 V *Dravbergu*, doljnem, v št. Pavelskem kant., 21. sept.
 V *Dravbergu*, zgornjem, v Grafenberškem kant., na pepelnico, sředpostni petek, velikonočni vtorek, 4. maja, 14. in 28. jun., 9. in 24. nov.
 V *Eberstajnu*, vtorek pred cvet. ned., pred binkoštni, 29. sept. in 27. dec.
 V *Feldkirhnu*, v trgu, poned. po iznajd. sv. križa in 24. avg.
 V *Frešah*, 3. febr., 1. maja, 24. avg. in 28. okt.
 V *Gmindu*, sob. po sv. treh kraljih, 1. vtorek v postu, poned. po malem šmarnu, po sv. Luki in 25. nov.
 V *Gradišči*, v Freškem kant., poned. po beli ned., po malem šmarnu, po sv. Marjeti in 30. nov.
 V *Grajsenbergu*, 15. in 28. jun., 29. sept. in 25. nov.
 V *Gribinji*, v Velkovskem kant., poned. po sv. Jožefu.
 V *Gutštajnu*, v Pliberškem kant., 23. apr., 24. jun. in 21. okt.
 Pri *sv. Hemi*, na Krki, 20. jan., bink. vtorek in 11. nov.
 V *št. Jakobu*, v Roži, poned. po malem šmarnu.
 V *Kapli*, 1. maja, 2. jul. in 28. okt.
 V *Kotočah*, v Mavtenskem kant., 3. febr., petek po nebohodu Krist., 24. avg. in 2. poned. m. okt.
 V *Kotaričah*, v Althofenskem kant., pustni poned., 26. jul. in 21. okt.
 V *Labodi*, v št. Pavelskem kant., 12. marca, 4. maja, 24. avg. in 7. dec.
 V *št. Lenartu*, velikonočni in binkoštni vtorek, 10. avg. in 28. okt.
 V *Mavtnu*, 25. apr., poned. pred sv. Mihelom.
 V *Milštatu*, sredo po sv. 3 kraljih, 4. vtorek v postu, 23. apr., 18. okt. in kvat. sredo v adventu.
 V *št. Mohorji*, cvetni poned., vtorek pred binkoštni in 28. okt.
 V *Mozirji*, v Celovškem kant., 23. apr. in v poned. pred sv. Uršulo.
 V *Naborjetu*, v Trebiškem kant., poned. pred vsemi svetimi.
 V *Paternijonu*, pustni poned., 8. jul., poned. pred sv. Martinom in kvat. poned. v adventu.
 V *št. Pavlu*, 25. jan., velikon. in binkoštni vtorek in 29. sept.
 V *Pliberku*, 8. jun., 1. sept. in 6. nov.
 V *Podgorjah*, v Podklosterskem kant., binkoštni vtorek.

- Podkloštrov*, 4. maja in poned. po vseh svetih.
 V *Pontablu*, v Trebiškem kant., 30. jun. in 16. okt.
 V *Pusarnici*, v Špitalskem kant., véliki poned. in 29. sept.
 V *Rajhensfelsu*, v št. Lenartskem kant., 25. jul.
 V *Renvegu*, v Gmindskem kant., velikon. vtorek, 1. maja in kvat. četrtek jeseni.
 V *Rožeku*, za Dravo, 29. sept.
 V *Šaksenbergu*, v Špitalskem kant., 1. maja, 25. jul. in 28. okt.
 V *Špitalu*, 4. poned. v postu in poned. po sv. Martinu.
 V *Strasbergu*, poned. po sv. 3 kraljih, 1. četrtek v postu., 25. jul., 10. avg. in 6. dec.
 Na *Trebiži*, 1. sob. m. aprila, 30. jun., 16. okt. in 1. sob. m. okt.
 V *Trebnjem*, v Beljaškem kant., poned. po sv. Matii in po poviševanji sv. križa.
 V *Velkovci*, 27. marca in 6. dec.
 V št. *Vidu*, poned. po sv. imenu Jezusovem in 29. sept.; vsak semenj po 4 tedne.
 V *Volfsbergu*, poned. po sv. Telesu in 13. okt.; vsak semenj po 4 tedne.
 V *Zgornji Belí*, 3. poned. v postu, 21. sept. in 14. nov.

Na Primorskem.

- V Trstu, glavnem mestu, 1. do 20. avg., 2. do 9. nov.
 V *Ajdovšcini*, v s. Kriškem kant., 10. marca, križev petek, 24. jun. in 15. okt.
 V *Akvileji*, v Cervinjanskem kant., 26. do 28. marca, 11. do 13. in 19. do 21. decembra.
 V *Boljunci*, v Koperskem kant., 1. sept.
 V *Bolci*, v Goriškem okrogu, 20. in 21. marca, 29. in 30. sept.
 V *Brezovici*, v Novogradskem kant., 28. apr., 3. jul. in 17. okt.
 Na *Bukovi*, v Cerklenskem kant., 1. maja in 29. sept.
 V *Buljah*, v Istri, 17. jan. in 8. sept.
 V *Buzetu*, v Istri, poned. po sv. imenu Marije.
 V *Čerkni*, v Goriškem okrogu, 24. febr. in 21. okt.
 V *Črvinjanu*, v Goriškem okrogu, poned. po sv. Martinu, 3 dni.
 V *Čresu*, (Cherso), 1. do 8. avg.
 V *Dolini*, na Istranskem, 4. jul.
 V *Dvinu*, v Monfalkonskem kant., 24. jun.
 V *Gorici*, 16. marca 8 dni, 24. maja 14. dni, 1. okt. 8 dni in poned. po sv. Andreji 14 dni.
 V *Gradiški*, 25. marca, 1. sept. in 25. okt.
 V *Kačičih*, v Sežanskem kant., 25. maja in 9. sept.
 V *Kanalu*, v Goriškem okrogu, poned. pred sv. Martinom.
 V *Karminu*, 25. jun. in 4. sept.; po 3 dni.
 V *Kastvu*, v Volovškem kant., 22. maja, poned. po roženkr. ned. in 13. dec.
 V *Krku* (Vegliá), v Istri, 10. avg.
 V *Komnu*, v Goriškem okrogu, 20. marca in 12. nov.
 V *Konskem*, v Karminskem kant., 25. apr. in 17. okt.
 V *Kopru*, v Istri, 21. sept. in 21. okt.
 V *Kubedu*, v Koperskem kant., 11. nov.
 Pri sv. *Križi*, v Goriškem okrogu, poned. po sv. Telesu in 14. sept.
 V *Labinu*, (Albona), 30. jun. in 7. okt.
 V *Lokvi*, v Goriški okolici, véliki poned. in 9. nov.
 V *Medeji*, v Karminskem kant., 13. jun.
 V *Monfalkonu*, 20. marca in 6. dec.; po 2 dni.
 V *Moščenicah*, na Istranskem, 3. febr. in 29. nov.
 V *Muji*, na Istranskem, 7., 8. in 9. okt.

- V *Novem gradu*, (Cittanuova), 28. avg.
 V *Novem gradu* (Kastelnovo), v Istri, 16. apr., 28. jun. in 27. nov.
 V *Osoru* (Ossero), 1. jun.
 V *Pasji vasi*, v Koperskem kant., 9. maja.
 V *Pasnu* (Pisino), v Istri, 2. avg.
 V *Piranu*, v Istri, 24. apr. in 15. sept.; po 2 dni.
 V *Poreči* (Parenzo), v Istri 21. nov.
 V *Poviru*, v Sežanskem kant., poned. po sv. Antonu Pad. in po sv. Frančišku Ksav.
 V *Ricmanih*, v Koperskem kant., 20. marca.
 V *Rocinu*, v Kanalskem kant., 30. nov.
 V *Rovinji*, v Istri, 11. do 20. nov.
 V *Šešani*, v Goriškem okrogu, 3. maja, 14. sept. in 12. vsacega meseca.
 V *Šmarji*, v s. Kriškem kant., 3. febr. in 22. nov.
 V *Štanjelu*, v Komenskem kant., 7. jan.
 V *Štjaku*, v Komenskem kant., 24. febr.
 V *Tominu*, 15. apr., 21. sept. in poned. po sv. Miklavu.
 V *Turjaku*, v Monfalk. kant., 20. apr., 10. okt. in 9. dec.; po 2 dni.
 V *Vodnjanu*, 10. avg. in 13. dec.
 V *Volovskem*, v Istri, 16. maja.
 V *Zlivji*, v Novogradskem kant., 15. apr. in 26. sept.
 V *Ziminu* (Gimino), v Istri, 2. avg.

Na Hrvaškem.

- V *Zagrebu*, glavnem mestu, cvetni četrtek, 26. apr., 3. jul., 21. avg., 29. okt. in 9. decembra.
 V *Bakru*, v Reški županii, 13. jul., 2. nov. in 30. nov.
 V *Bosiljevem*, v Zagrebški žup., vtorek pred bink., 26. jul. in 24. avg.
 V *Čakovci*, v Varažd. žup., véliki poned., 30. jun., 2. avg. in 25. nov.
 V *Čebri*, poned. po bink., pred sv. Jakobom in po malem šmarnu.
 V *Grobniku*, v Reški žup., 1. maja in poned. po sv. Trojici.
 V *Jastrebarskem*, v Zagrebški žup., binkoštni vtorek.
 V *Karlovc*, 8. maja, 15. jun., 25. jul., 29. sept. in 21. dec.
 V *Klanci*, v Varažd. žup., poned. po sv. 3 kraljih, pustni in véliki poned., 4. poned. po veliki noči, 24. jun., 10. avg. in 9. sept.
 V *Krčpini*, v Varažd. žup., 19. marca, 4. maja, 16. maja, 27. jun., poned. po nebohodu Krist. in po sv. imenu Mariinem, 29. sept., 11. nov. in 6. dec.
 V *Križevci*, 20. jan., véliki poned., 3. maja, binkoštni vtorek, 27. jun. 2. avg., 14. sept., 18. okt., 11. nov. in poned. pred božičem.
 V *Ogulinu*, v vojaški meji, bink. vtorek in 9. sept.; po tri dni.
 V *Ravni gori*, v Reški žup., 7. jan. in 15. okt.
 Na *Reki*, 23. apr., 24. jun., 15. avg. in 1. sept.
 V *Samoboru*, v Zagrebški žup., 14. febr., 19. marca, véliki petek, 22. maja, 28. jul., 10. avg. in 21. dec.
 V *Severinu*, v Zagrebški žup., 24. jun. in 16. avg.
 V *Sisku*, v Zagrebški žup. sredo po svečnici, veliki vtorek, 4. maja, petek po nebohodu Krist., 15. jul., 12. avg., 16. sept. in 19. nov.
 V *Šošicah*, v Žumberški voj. meji, 6. maja in 2. avg.
 V *Štrigovi*, v Varažd. žup., 19. marca, 22. jul., 30. sept. in 4. dec.
 V *Varaždinu*, 24. apr., 24. jun., 25. jul. in 5. nov.
 V *Vrbovskem*, v Reški žup., poned. po sv. Telesu in 11. nov.

Na Ogerskem na ti strani Donave.

- V **Šopronu** (Oedenburg), glavnem mestu, 1. poned. v postu, 1. maja, 20. jul. in 19. nov.
- V **Belaticih**, v Zaladski županii, 20. jan., 24. febr., 25. apr., 15. jul. in 5. novembra.
- V **Bogojnini**, v Zaladski žup., petek po Krist. nebohodu in na dan po angelih váruhah.
- V **Dobrovniku**, v Zaladski žup., poned. po Krist. nebohodu in po sv. Jakobu.
- V **Gisingu**, v Železni žup., véliki poned., 13. jul., 1. sept. in 6. dec.
- V **št. Gothardu**, v Železni žup., véliki petek, 1. maja, poned. po sv. Trojici, 22. jul. in 18. okt.
- V **Kaniži**, véliki, v Zaladski žup., poned. pred svečnico, po cvet. ned., pred binškoštni, pred vel. šmarnom, pred sv. Terezijo, pred adv. šmarnom.
- V **Kiseku** (Güns), v Železni žup., petek po pepelnici, poned. po sv. Telesu, pred sv. Jakobom, pred sv. Tilmom, pred sv. Uršulo in po 3. adv. ned.
- V **Lendavi**, doljni, Zaladski žup., 25. jan., 3. četrtek po pepelnici, poned. po sv. Trojici, 28. okt. in četrtek pred božičem.
- V **Pečuhu** (Fünfkirchen), v Baranjski žup., poned. pred svečnico, pred binškoštni, pred vel. šmarnom in pred sv. Katarino; po ves teden.
- V **Rakičanu**, v Železni žup., 16. avg.
- V **Sobiti** (Olsniz), v Železni žup., 24. avg. 26. okt. in 6. dec.
- V **Sobotišči** (Steinamanger), v Železni žup., poned. po 2. predp. ned., 24. apr., poned. po sv. Trojici, 9. sept. in 30. nov.
- V **Vespremu**, v Vespremski žup., 14. febr., 4. maja in 21. sept.
- V **Zalaegersegu**, v Zaladski žup., 14. febr., poned. pred cvet. ned., 1. maja bink. vtorek, 22. jul., 9. sept., 28. okt., 30. nov. in 28. dec.

Na Beneškem.

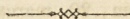
- V **Benedkah**, glavnem mestu, o Kristovem nebohodu, 14 dni.
- V **Basanu**, v Belunski del., 4. do 14. okt.
- Na **Beli** (Moggio), v Videmski delegaciji, 20. sept.
- V **Cevdatu** (Cividale), v Videmski del., zadnjo soboto vsacega meseca, 27. jul. 29. sept. in 10. nov.; po 3 dni.
- V **št. Danielu**, v Videmski del., 17. jan., 25. jun., 28. avg., poned. po 2. ned. m. okt., 24. dec.
- V **Drencii**, v Videmski del., poned. po s. Mohorji in 2. nov.
- V **Glemoni**, v Videmski del., 1. petek vsacega meseca, 3. febr. in 2. nov.
- V **št. Lenartu**, pod Altano, v Videmski del., 16. avg. in 6. nov.
- V **Osopu**, v Videmski del., 13. jul., in 22. okt.; po 3 dni.
- V **Padovi**, v Padovanski del., 10. do 20. jun., 7. do 21. okt.
- V **Palmi**, v Videmski del., 2. poned. vsacega meseca, 21. jul. in 2., 3. in 4. poned. m. okt.
- V **št. Petru**, v Videmski del., 30. jun.
- V **Pontebi**, v Videmski del., 9. sept.
- V **Rezii**, v Videmski del., 16. avg.
- V **Trčetu** (Tarcento), v Videmski del., 30. jun.
- V **Tolmecu**, v Videmski del., 18. marca in 14. sept.; po 3 dni.
- V **Trevisu**, v Treviški del., 15. okt., 5 dni.
- V **Venci** (Venzona), v Videmski del., 30. nov. in 13. dec.
- V **Veroni**, v Veronski del., poned. po beli ned., 4. okt.; po 14 dni.
- V **Vidmu**, v Furlanii, 14. do 16. jan., 15. do 17. febr., 20. do 26. apr., 31. maja in 1. jun., 5. do 20. avg., 24. nov. do 3. dec.

Drugod po avstrijskem cesarstvu.

- Na **Dunaji**, vsega cesarstva glavnem mestu, poned. po 2. ned. za veliko nočjo in po sv. Terezii; vsak po 14 dni.
- V **Brnu**, glavnem mestu na Moravskem, 3. poned. m. febr., 2. poned. m. maja, 1. poned. m. sept., 1. poned. m. dec.; po 14 dni.
- V **Bolsanu** (Botzen), na Tirolskem, 20. marca, 15. jun., 9. sept. in 30. nov.; vsak po 15 dni.
- V **Brašovu**, (Kronstadt), na Erdeljskem, po sv. Tel. in po vseh svetih.
- V **Brodeh**, na Gališkem, sredo pred sv. 3 kralji, 13. okt.
- V **Budi**, glavnem mestu na Ogerskem, 7. jan., 23. apr., 13. jul. in 29. sept.
- V **Debrečinu**, na Ogerskem, 17. jan., 24. apr., 10. avg. in 9. okt.
- V **Dobrovniku** (Ragusa), v Dalmaciji, 3. febr.
- V **Krakovu**, glavnem mestu v zah. Galiciji, 16. jan. in 6. jun.; po 14 dni.
- V **Levovu**, glavnem mestu v Galiciji, 21. jan., 24. maja in 12. okt.
- V **Linci**, glavnem mestu v zgornji Avstrii, 1. poned. po veliki noči in 10. avg.; po 3 tedne.
- V **Oseku**, na Slavonskem, 20. jan., 24. apr., 20. jul. in 18. okt.
- V **Peštu**, na Ogerskem, 19. marca, 8. jun., 29. avg. in 15. nov.; po 14 dni.
- V **Prasi**, glavnem mestu na Češkem, sredi posta, 28. sept., po 3 tedne.
- V **Solnem gradu** (Salzburg), glavnem mestu na Solnograškem, soboto pred pustno ned. in 21. sept.
- V **Temešvaru**, glavnem mestu v Banatu, poned. po 2. postni ned. in pred sv. Mihelom.
- V **Zadru** (Zara), glavnem mestu v Dalmaciji, 8. okt.; 8. dni.
- V **Zemunu**, v Srbski voj. mej., 25. febr.

Opomba. Semnji, ki bi imeli priti na nedeljo ali zapovedan praznik, pridejo na prihodnji dan.

Za cerkvenopravni koledarček kaj.

Zakonski zadržki.

Po novem konkordatu, ki je bil 18. avgusta 1855. l. sklenen med papežem Pijem IX. in cesarjem Francem Jožefom I., imajo tudi za državni zakon (postavo) moč vsi tisti zakonski zadržki, kateri po cerkveni postavi zakon delajo neveljaven ali nedopuščen, tedaj so razvezni ali oviralni.

I. Razvezni zakonski zadržki.

1. Mankanje dušne zmožnosti za privolitev. Brezumni, nori, otroci, in sploh vsi, kateri ne morejo dati privolitve po natori te reči, ne morejo zakona sklepati.

2. Pomota v osobi. Zakon brani pomota, ki se tiče osebe prihodnjega zakonskega družeta, ali se povrača na pomoto v osobi.

3. Pomota zarad sužnjosti. Ko bi se svoboden človek zaročil s sužnjim, za kterega méni, da je svoboden, tedaj je zakon neveljaven.

4. Telesna nezmožnost za opravljanje zakonske dolžnosti zadržuje zakon, ako je bila poprej, in se ne dá ozdraviti.

5. Nedoraslost. Moške osebe, ki štirinajst, in ženske, ki dvanajst let niso dopolnile, niso zmožne za zakon.

6. Sila ali strah. Privolitev, v katero bi bil kdo po velikem neogibnem zlu in po krivici primoran, ni zadosti za zakon.

7. Plen (rop) neveste. Ženska, ki je bila ugrabljena zarad zakona, ne more skleniti zakona s svojim plencem, dokler je v njegovi oblasti.

8. Zakonska vez dela tiste, ki so ž njo zavezani, nezmožne za drug zakon.

9. Duhovno posvečenje in slovesna obljuba. Duhovni, ki so prejeli više posvečenje, in redovne osebe, ki so storile slovesne obljube, ne morejo zakona sklepati.

10. Različnost vere med krščenimi in nekrščenimi. Med krščenikom in med takim, kateri ni prejel svetega krsta, zakon ne more obstati.

11. Rodba ali žlahta. Kteri so si v ravni vrsti, ali pa v četrtem ali v bližnjem kolenu stranske vrste v rodu, ne morejo med seboj sklepati veljavnega zakona; naj rodba izhaja iz zakonske ali nezakonske združbe, to ne dela razločka.

Rodba v ravni vrsti.

Deblo:	oče	mati
I. rod:	sin	hči
II. „	vnuk	vnuka
III. „	pravnik	pravnuka
IV. „	prapravnik	prapravnuka

Rodba v stranski vrsti.

Deblo:	oče	mati
I. rod:	brat	sestra
II. „	bratranec	sestričina
III. „	prabratranec	prasestričina
IV. „	praprabratranec	praprasestričina.

12. Duhovno sorodstvo izhaja po sv. krstu in po sv. birmi, in razvezuje zakon med delilcem zakramenta in krščencem ali birmancem in roditelji, tudi med botrom ali botro in krščencem ali birmancem in njegovimi roditelji.

13. Državljansko sorodstvo. Popolno posinovljenje zadržuje zakon med posinovljalcem in posinovljencem, tudi zakon katerega s ženo ali otroci ónega, dokler so v očetovski oblasti.

14. Svaštvo po dopuščeni združbi. Zvršen zakon med eno stranjo in sorodniki druge strani do četrtega rodu, napravlja svaštvo ki zakon zadržuje.

15. Svaštvo po nedopuščeni združbi. Taka, zunaj zakona zvršena združba razdira zakon med eno stranjo in sorodniki druge strani v prvem in družem kolenu.

16. Pravica očitne spodobnosti. Potrjen zakon, pa nezvršen, zakonskemu, ki družega preživi, ali ostane med svetom, jemlje zmožnost, zakon sklepati s sorodniki druge strani do četrtega kolena; enak zadržek dela tudi neveljavno sklenen in nezvršen zakon. Zaroka veljavno in brez pogodbe storjena, brani, da zaročence ne more zakona sklepati s sorodniki druge strani v prvem kolenu.

17. Prešestvo brani zakon med krivima osobama, če sta si že poprej dala obljubo za zvezo, ko je bil zakonski drug še živ.

18. Uboj zakonskega družeta brani zakon med krivim zakonskim in med osobo, s katero se je pomenil za hudodelstvo.

19. Skrivna poroka. Za veljavnost zakona je treba, da zaročenca v zakon stopiti privolita pred lastnim duhovnim pastirjem te ali óne strani, ali pred drugim duhovnim po njem pooblaščenim, in pred dvema pričama.

20. Pogodba pristavljena. Privolítev v zakon, ki je dana s kako pogodbo, dáje zakonu obstanek le po izpolnjeni pogodbi.

II. Oviralni zakonski zadržki.

1. Zaroka ali obljava zakona. Dokler zaroka velja, dela nedopuščen vsak zakon, ki bi ga eden zaročencev sklenil s kako drugo osebo.

2. Neslovesna obljava pokorščine, uboštva in čistosti v katem duhovnem društvu, tudi neslovesna obljava vedne čistosti, ali neslovesna obljava prestopa v duhovski ali meniški stan, ne daje sklepati dopuščenega zakona.

3. Prepovedani čas. Od prve adventne nedelje do godú razglašenja Gospodovega, in od pepelníčne srede do bele nedelje je prepovedano oženiti se.

4. Oklič zakona. Dokler oklič ni trikrat opravljen, kakor gré, ni dopuščeno, zakon sklepati.

5. Različna vera med katoličanom in nekatoličanom. Katoliška cerkev odvráčuje svoje otroke, sklepati zakon z odpadniki ali nekatoličani.

6. Cerkvena prepoved. Iz važnih vzrokov morejo škofje prepovedati, da se kak zakon ne sme skleniti; dokler prepoved ni odnehala, zakon ni dopuščen.

7. Privolítev roditeljev. Zakoni, v ktere bi roditelji iz právičnih vzrokov ne privolili, niso dopuščeni.

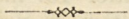
8. Državna prepoved. Krščanski državljan ne sme v nemar puščati zakonov (postav), ki jih cesarska vlada daje o maloletnih, vojaških, tujih in drugače zadetih osobah, ali zarad oglasa pri politíčni gosposki, ali pri višem uradu.

9. Poduk v veri. K poroki se ne smejo puščati taki, kteri poglavitnih resnic krščanske vere ne znajo.

10. Prejema svetih zakramentov. Spodobno je, da ženin in nevesta, predno se zvežeta v pričo cerkve, v sv. pokori očistita svoje srce, in vredno prejmeta sv. rešnje Telo.

Národne stvari.

Zgodovina slovenske Matice.

Dolgo so se že glasili slovenski rodoljubje po časopisih, in tudi ustno so se pogovarjali med seboj, kako zeló nam je treba „Matice“, kakoršnih imajo drugi Slovani, ker še živo pogrešamo toliko potrebnih knjig, kajti nimamo niti bogatih pisateljev, kateri bi lahko ob svojih stroških med svét pošiljali rokopise, niti bukvarjev, kateri bi radi v zalogo jemali taka dela. Vse to prizadevanje pak je ostalo besedovanje, ter ni imelo vspeha dokler dr. Lovro Toman, v državni in deželni zbornici svojega naroda srčni branitelj, 7. januarja 1863. leta v „Novicah“ v svojem sestavku: „1863!“ ne izreče Matici zgodovinskih besed: „mislimo in nabirajmo močí, da ustanovimo Matico slovensko, iz ktere, kakor bučele iz ulnjaka, naj prileté podučilne knjige za narod naš mili!“

Ta glas je globoko v srce segel posebno štajerskim rodoljubom, ki so prvi začeli nabirati podpise za novéno pomoč prihodnji Matici. Dr. Lovru Tomanu gre torej slava, da so njegove besede vzbudile naše rojake, a Štajercem gre slava, da so prvi jeli delati za to narodno napravo; kajti že 8. marca 1863. leta, ko je ljubljanska čitalnica v slovesni „besedi“ hvaležnost kazala sv. Cirilu in Metodu, ktera sta pred 1000 leti našim očetom prižgala sv. vere luč, in položila prvi kamen slovanskemu slovstvu, stopi dr. Lovro Toman v čitalnici na oder, in pové, da mu je pisalo blizu 40 mariborskih Slovencev, kateri se oglašajo Matici za ustanovnike, obetáje vsak po 50 gld. darila. Naposled govornik reče, naj bode ta na čast slovanskima apostoloma osnovane tisočlétnice slavni dan tudi slovenske Matice prvi dan! Vse mu je navdušeno vzkliknilo: živio! in 8. marca 1863. leta je bila torej prav za prav ustanovljena slovenska Matica, najlepši slovanski spominek 863. letu!

Deset dní potem, 18. marca 1863. leta, oznanijo „Novice“: „Matici so se začele radodarne roke že brez oklica in povabila odpirati. Gosp. Fid. Terpinec je izročil dr. Tomanu obligacijo za 500 gld., a vredništvo je prejelo od rodoljuba, kateri neče

biti imenovan, iz Konjic na Štajerskem, obligacijo za 1000 gld., drugo pa za 100 gld.“ — Dalje ta časnik 8. aprila 1863. leta govori: „prihodnji Matici so darovali domoljubni gospodje: baron Anton Zois obligacijo za 500 gld., Valentin Krišper in Valentin Češko pa vsak po 50 gld.“ Potem so „Novice“ pogovorom o slovenski Matici 13. maja 1863. leta odločile poseben prostor, oznanjaje v tem in prihodnjem listu dr. Tomanov dopis, kateri naj se tu ves ponatisne, ker ima v sebi prvih mariborskih ustanovnikov dr. Tomanu poslano pismo, v kêm vidimo že Matičinih pravil črtež in teh slavnih rodoljubov imena:

„Da Slovenci nečemo izginiti, nas je trdna volja, — da moramo napredovati v izobraženji, nam je Božja naloga.

Celo telo slovenskega naroda mora oživetiti, okrepčati se in vredno stati z drugimi v družini narodov.

Zaveduje se naš mili narod; udje njegovi se gibljejo; to nam pričajo mnoge djanja izvrstnih rodoljubov, posebno pa marljivih naših čitavnic. Da pa ti udje narodnega telesa dobivajo dostojne hrane, mora se izbuditi telesno srce, ker v njem se čisti zdrava, redivna in krepična krv po celem telesu, po vseh njegovih udih. To srce v narodovem životu naj bode Matica, in krv, ktera se ima v njem čistiti po pravilih pravega zdravega izobraženja, je slovstvo.

Tako bode Matica tudi prava mati svojim hčerkam čitavnicam, in mati vseh vernih in delavnih sinov celega naroda.

Klicalo je že mnogo rodoljubov Matico na dan, — priča tega so mnogi listi „Novic“ in družih slovenskih časnikov preteklih časov; vendar pravo praktično pot so nastopili rodoljubi v Mariboru, kar je toliko bolj pomenljivo in tolaživno za nas, ker to nam je dokaz, da na meji naše zemlje veje djansko pravi domorodni duh. Priskočilo je že tudi mnogo drugih rodoljubov z imenitnimi pomočki, da se ni več bati, da bi misel za ustanovljenje Matice morala zopet leči v spanje smrtno.

Naj se vam tedaj, dragi rodoljubi, naznani, kaj in koliko se je do zdaj storilo, da plodivno seme kdaj zastavi obilni sad.

Oznanilo se je že po „Novicah,“ da dan godú naših slavnih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda, smo v ljubljanski čitavnicí očitno si obljubili zagotoviti si Matico slovensko, kateri so prvi temelj položili mariborski rodoljubi. Naj sledí tedaj list, kterege so mi v Ljubljano poslali vrli Mariborčani, in ki se tako glasi:“

„Blagorodni gospod! „Mislimo in nabirajmo močí, da ustanovimo tudi Matico slovensko, iz ktere, kakor bučele iz ulnjaka naj prileté podučilne knjige za narod naš mili!“ Te besede so našle odmev v srcih naših, so bile nam geslo za naše početje, so bile nam klic, nič več odlagati, ampak poskusiti svoje močí, in blagorodni gospod, tù Vam izročamo iznesek svojega prizadevanja. Zadoljni se smemo ozirati na svojo poskušnjo. Blizo štirideset podpisov, med njimi imena veljavnega glasú, stojí na listu. To izročamo Vam, ki ste

željo naših src očitno iznova izrekli, Vam, ki ste nas k djanju spodbodli. Postavili smo si le kratek čas, kakor iz priloga sprevidite, in vendar se je za naše mejne pokrajine precej znamenito število nabralo onih, ki so Vaš glas poslušali, in brez presmelih nád smemo pričakovati, da se jih iz naših krajev še znamenito število udeleži, kadar naši voditelji in prvaki s svojim pristopom se podvzetju na čelo postavivši delo posvetijo. V trdnem prepričanju, da smo Vaše prizrčno delo pospeševati pripomogli, izročamo nabrano tvarino, da Vi in pa oni možje, katerim je blagor našega slovenskega naroda pri srcu vedno bil in vedno je, po svoji sprevidnosti ž njo obračate. Ako na dalje še kaj predložiti smemo, priklenemo željo, da bi Vi, blagorodni gospod, z gospodom dr. Bleiweisom za nasho novano početje poziv in povabilo na vse Slovence izdelati, in poleg podpisov Vajnih slavnih imen za Koroško gosp. Eijnšpielerja, za Štirsko gosp. Terstenjaka in za Primorsko gosp. Černeta, katerim smo ob enem pisma poslali, sprejeti blagovolili.

V Mariboru na dan sv. Matija 1863.

Dr. Srnec, Jos. Šuman, J. Majciger, E. Chocholoušek.““

„Tako navdušeno, praktično in nemudno postopajo naši bratje v Mariboru, ki so nam tudi poslali načrt pravil (štatutov) s prevažnim predgovorom, kakor sledi:“

„Kdor brez presodkov na našo literaturo gleda, bode pripoznal, da še skrbljive matere potrebuje, da posamezni delavci na polji literarnem potrebujejo svetega zavetja rodovinske zaveze, da potrebujejo medsobne podpore, ako hočejo živeti in na nogah krepko stati, — na kratko, slovenski literaturi je treba „Matice.““

V mislih osnovana in kdaj morda tudi dovoljena jugoslovanska akademija imade postati glavna bitna žila južni betvi slovanskega naroda. Akademija bode, da v pripodobi govorimo, velika Donava, slovenska Matica le naša Sava, ki naj zbira potoke in vodice, da ne posahnejo na dolgem potovanji, ampak da pritekó tje kot veličastna, mogočna reka. Imamo sicer že drugo, vsega spoštovanja vredno društvo, namreč društvo sv. Mohora, katero ima na tanko izrečen, hvale vreden namen, kteremu mora vse svoje moči posvetiti, ako ga hoče doseči. To društvo je podobno društvu „Dedictvi sv. Ivana“ na Češkem, ki tudi poleg „Matice češke“ stoji in za krščansko pobožnost naroda blagovito skrbi; Matica pa se peča z izdavanjem znanstvenih knjig.

Tako bodedo tudi v okom prišli večnemu očitanju, ki ga krativci naših pravic nam Slovanom, posebno nam Slovencem, tako radi v oči vtikajo, očitanju namreč, da nimamo učnih sredstev, in da tedaj ne moremo tirjati ravnopravne šole in urada. Ako vsaktero teh društev svoj namen jasno pred očmi ima, lahko drugo poleg drugega obstoji in deluje, nobeno drugemu v kvar, kajti prizadevanje vsakterega je izobraženje in požlahnjenje milega naroda, — le poti so različne, in to po pravici, kajti druge pripomočke je treba ponuditi priprostemu kmetu, druge izobražencu vseh stopinj, zopet druge stvarjajočemu preiskatelju. Društvo, katero bi vse te naloge rešiti hotelo, bi moralo biti tako mnogoudno, da bi postalo neukreten nástroj, in javaljne bi doseglo svoj namen. Pa kaj je treba besed, ker vsakdo sam potrebo živo občuti? Narisajmo si rajše praktično pot, po kateri svoj cilj doseči menimo. Tu podamo svoj načrt s prošnjo, naj vsakteri misli svoje o njem razodene in naše popravi:

Načrtajmo si tedaj najprej osnovo o gospodarenji in delovanji Matičinem, o dolžnostih in pravicah udov. Tu pa hočemo slediti že živemu

izgledu, „Matici češki,“ ki je razvitek češke literature v obilni meri in blagovito pospeševala in še pospešuje.

1. Namen „Matice slovenske“ je na svitlo dajati dobre tako znanstvene kakor občno koristne knjige v slovenskem jeziku ali pa njih izdavanje podpirati.

2. Ta namén se doseže, ako se udje zavežejo vsakteri izmed njih 50 gld. a. vr. ali koj enkrat za vselej, ali pa 55 gld. a. vr. v petih letnih obrokih izplačati. S tem dobí utemelitelj dosmrtno pravico, od vsakega dela, ki ga je Matica na svoje stroške na svitlo dala, en iztis brezplačno, od dela pa, ki je le s pomočjo Matičino na svitlo prišlo, en iztis po onih pogojih dobiti, ktere Matičin odbor postaviti za dobro spozná.

Tako morejo tudi zavodi, knjižnice, društva postati utemeljitelji Matičini, samo morajo, kakor neumerjoče osebe, 100 gld. a. vr. koj ali pa 110 gld. a. vr. v petih letnih obrokih odrajtati.

Kdor dela v treh letih potem, ko je na svitlo prišlo, ne vzame, zgubí pravico do njega.

3. Tretjina vložnin in darov, ki vsako leto pritekó v Matico, naj se na obresti hipotekarno gotovo naloží, dve druge tretjini pa, kakor tudi kapitalne obresti in izneski poprodanih založnin se porabijo vsako leto za Matičine namene. Iz tega denarja se tudi poravnajo upravni stroški.

4. Treba je, da se pri Matici slovenski ustanoví knjižnica, ki bode obsezala vse slovenske knjige v najširjem pomenu, pa tudi druge slovanske in take neslovanske knjige, ki o slovanstvu sploh ali posebej govorijo.

5. Ud biti Matici prestane: a) kdor se prostovoljno odpové; b) kdor umerje; c) kdor tri leta podpisani prispevek dolžan ostane; č) kdor se nevednega skaže. Glavni zbor ima pravico to spoznati in izreči.

To bi bila tedaj blizo osnova, na kateri podlagi bi se rodoljubi pozvati mogli, da se izrekó, hočejo li pristopiti ali ne.

Ako se 600 udov nabere, kar kapital od 30.000 gold. reprezentuje, ako vštujemo tudi više prispevke, ktere bi premožni rodoljubi morda darovati blagovolili, je podvzeto delo po naših mislih zagotovljeno. Udje naj se potem pozovejo v glavni zbor, ki ima voliti odbor, obstoječ iz 30 odbornikov, kterih naloga bode, pravila v končni veljavi izdelati in v potrjenje slavni vladi predložiti.

S tem bi bila slovenska Matica vstanovljena. Ena reč se nam pa še neobhodno potrebna zdí, in sicer ta-le: Kakor hitro dobimo od naših vodij, kterim se celo podvzettej prav za prav izročí, ugoden odgovor, se mora gledati, da obljubljeni prispevki koj tečí začnú, kajti to je bistvena potreba celemu početju, o katerem ni dvomiti, da dobí potrebno število udov in dovoljenje na dotičnem mestu. Prvi denar bode tukaj setev, ki obilen sad prinese in tudi po izgledu vabi. Denar je pravo delo, vse drugo le mrtva beseda. Bog pa naj blagosloví naše početje, da se širi prava krščanska omika in poviša slava našega premilega naroda.““

„Zvedite, dragi Slovenci, tudi imena milih rodoljubov, ki so se prvi zavezali za utemeljitev Matice slovenske svoje obilne darove po mariborskem načrtu, kteri se vé, da se bo prevdaril in popravil, ako bo treba, po dotičnem posvetovanji. Ti gospodje iz Štajerskega so:

Dr. Vogrin, korar in profesor bogosl. v Mariboru. Dr. J. Uлага, profesor bogosl. v Mariboru. Dr. Dominkuš, pravdosrednik v Mariboru. Franc Kosar, duhovni vodja v mariborskem semenišču. Michael Pikl, stolni dekan in vodja semenišni v Mariboru. Dr. Prelog,

zdravnik v Mariboru. Jan. Rupnik, trgovec v Mariboru. Dr. Val. Pavlič, pravdosredni koncip. v Mariboru. Jos. Gorup, denarničar pri podvzetništvu koroške železnice v Mariboru. Jan. Majciger, gimn. profesor. Dr. Srnec, pravdosredni koncipist. Fr. Vrlič, kaplan v Lembahu. Eman. Chocholoušek, inženir. Josip Šuman, gimn. profesor. Jakob Roj, c. k. uradnik. Božidar Šinko, profesor bogoslovja v Mariboru. Dr. Radey, c. k. biležnik v Mariboru. Fr. Jančar, kaplan pri sv. Benediktu v Slov. goricah. Dom. Čolnik, posestnik na Drvanji v Slov. goricah. J. Junkar, inženirski asistent. J. Budal, vodja podvzetništveni pri koroški železnici, za svojega sina: Brnarda Budala v Gorici. Juri Tutek, dekan pri sv. Lenartu v Slov. goricah. Franc Šrol, kaplan pri sv. Lenartu v Slov. goricah. Dr. Jan. Petovar, notar. koncipist. Edvard Knez, c. k. notar pri sv. Lenartu v Slov. goricah. (Poleg teh imen se v Matičinih pismih iz Štajerskega nahaja tudi g. Ambroz Petrović brez kacega družega pristavka. Pis.)

Tem darovom so došli drugi znameniti darovi,* in gosp. Fid. Terpinc mi je poslal sledeče pismo od 9. sušca:

„Ljubi prijatelj gosp. dr. Toman! V slavni spomin naših slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda, prvih bojevavcev krščanskega slovenskega naroda, Vam na Vaš včerANJI iskreni in srčni ogovor v naši čitavnici za osnovo Matice na izdavanje dobrih slovenskih bukev v povzdigo in omiko našega častitljevega slovenskega jezika, podam tukaj eno 5odstotno metalično obligacijo za 500 goldinarjev. Želim, da bi mnogo vrlih sinov slovenskega naroda k temu lepemu namenu pripomoglo, in nadjam se, da bo tudi naša blaga kranjska hranilnica iz bogate svoje zaloge krepko pomoč za ta lepi namen dodala; saj ne more po svojih štatutih lepše za našo slovensko deželo in njene prebivavce skrbeti, kakor da se med prve osnovavce toliko koristne „Matice“ šteje. Da bi se pa Matica kmali močna na noge spravila, nasvetujem, naj bi prostovoljno udje vseh slovenskih čitavnic, kateri zamorejo, in katerim v prsih slovensko srce bije, vsako leto Matici en goljinar prikladali. Blaga Matica bi tako neumerjoča postala. Ostanimo, kakor smo, vrli slovanski avstrijski sinovi! Z Bogom!“

„Tem darovom pridenem še jaz obligacijo za 100 gld.

Tako stoji zdaj brez povabila nabrano premoženje za Matico slovensko.

Dostavljam pa k temu še željo, naj bi rodoljubi blagovolili poslati z lastnoročnim podpisom zagotovljeni pripomoček, kakor hitro je mogoče, g. dr. Bleiweisu, ki shranuje vse dosihmal mu izročene darila.

Predvarili smo v posebnem posvetu, kako bi dokončno ustanovili našo drago Matico, in sklenili smo si poskrbeti pravila (štate) vseh drugih slovanskih Matic, po katerih, gledé na mariborski načrt in na naše lastne okoliščine, se bojo osnovale pravila Matice slovenske. Ta osnova se bode v pretres poslala še drugim rodoljubom,

*) Namreč tisti, ktere so bile „Novice“ razglasile 18. marca 1863. leta.

in to osnovo, podpisano od več naših veljavnih mož, imenitnih po rodu, posestvu, učenosti, stanu itd., bomo podali po ces. postavi od 26. novembra 1852 sl. vladi v potrjenje. Potem stopimo s potrjenimi pravili pred naš ljubi narod in druge slovanske dobrotnike in rodoljube, ter jih bomo vabili, da donesejo svoje pomočke za trdno ustanovitev Matice naše.

Vi, dragi rodoljubi in mile rodoljúbince, ne odlašajte tedaj darovati svojih doneskov blagemu početju; budíte svoje brate in sestrice, da spoznavajo korist Matice, in da se udeležujejo nje naprave.

Pokažimo, da se zavedamo, da hočemo in znamo sami sebi pomagati, da nam je mar za narodovo omiko, in da smo voljni zanjo darovati, kolikor je vsakemu mogoče. Bog pa naj blagoslovi naše početje, da se širi prava krščanska omika in poviša slava našega premilega naroda!“

Dr. Lovro Toman.

Potem oznanjajo „Novice“ 3. junija 1863. l., da g. dr. J. Muršec, veroznanski učitelj na višej realki v Gradci, zagotavlja Matici 100 gld., in da je nek rodoljub iz Vidma (Udine) poslal 4 obligacije národnega posojila za 240 gld.; a 10. junija 1863. l. „Novicam“ zopet g. Belanec dopisuje, da se je za ustanovnike oglasilo teh-le 12 Holožanov iz Stajerskega, namreč:

Gosp. Weixl Ivan, dekan in župnik pri sv. Barbari,
 „ Vučnik France, učitelj
 „ Stranjščak Davorin, župnik na Žavrči,
 „ Trampuš Ivan, kaplan na Žavrči,
 „ Mlinarič Jožef, župnik v Leskovci,
 „ Arnoš France, kaplan v Leskovci,
 „ Pinežič Viktorin, kaplan pri sv. Vidu,
 „ Švajger Gabrijel, kaplan pri sv. Vidu,
 „ Kancler Pavel, župnik pri sv. Trojici,
 „ Hirtiš Benedikt, kaplan pri sv. Trojici,
 „ Lajhov Jožko, novinec v Admontu,
 „ Raičev Božidar, duh. pomočnik pri sv. Barbari.

Gosp. Belanec svoj dopis sklepa s temi prelépimi besedami:

„Znano je rodoljubje naših gosp. duhovnikov, ki so vselej pripravljeni žrtvami pokazati ljubezen svojemu rodu. Mnogo so učinili, in mislim, da hočejo tudi sedaj si osvetljati lice pred sedašnjim in bodočim svétom, ter krepko pomagati temu národnemu zavodu — Matici — na noge. Za razne stvari smo darovali, pošiljali celó novce v tujevino, v Ameriko, Afriko, in Bog vé, kam; pomozimo najpred sebi in svojemu narodu; to nam bode gotovo doneslo največo zaslugo, slavo in hvaležnost.“

„Novice“ dalje oznanjajo 1. julija 1863. l., da je naš vrli rojak Kranjec g. Leopold Jugovec iz Aleksandrije v Egiptu poslal prihodnji Matici 120 frankov zlatá, katerim je 20. avgusta 1864. l. priložil še družih 46 gld. a. vr., obetáje Matici tudi prihodnje pomoči.

Južnoslovanskega slovstva prvi in najkrepkejši podpornik, svetli dijakovski škof Josip Juraj Štrosmajer je tudi našej Matici 27. julija 1863. l. zagotovil 1000 gld., ktere je prejela že 15. decembra 1863. l.

Naposled imamo še opomniti: da sta že 1863. l. za ustanovnika pristopila tudi g. Lavoslav Petanjek, kaplan pri sv. Trojici na Štajerskem in g. Dragotin Rudež, grajščák, zdaj v Ribnici, ki je dal 100 gld. ustanovnine; da sta g. Macák pa Gruden iz Črnomlja in Kostanjevice poslala 95 gld. nabranega darila; da so se oglasili nekteri „Naprejevi“ naročniki, naj se dá raje Matici, kolikor bi se od tega časopisa imelo njim povrniti naročnine, — ter da „Novice“ 2. decembra 1863. l. pripovedujejo: „svetli knezoškof ljubljanski g. dr. Jernej Widmer so blagovolili Matici zagotoviti denarno podporo, ker njena potreba za naše slovstvo je preočitna, da bi je ne podpiral vsak pravi domoljub. Kako naš presvetli škof Matici, katero svojemu duhovstvu živo priporočajo, želé veselega razcvíta, nam kažejo tudi „Novice“ 5. oktobra 1864. leta, rekoč:

„Iz cerkveno-ukaznega lista, v katerem prečestiti ljubljanski knezoškof svoji duhovščini v latinskem jeziku priporočajo slovensko Matico, posnamemo sklep tega priporočila, ki se tako-le glasi: ustanovila se je v naši domovini družba, ki si je postavila za namén, združenimi močmi pospeševati domače slovstvo. Prizadevanje vse hvale vredno! Ta družba, ki se po domače imenuje „Matica,“ naj bi po izgledu bučelne matice v sebi zbrala vse, ki letajo po znanstvenem polji, ter si nabirajo sladki med prave modrosti. O priliki, ko Vam pošiljamo „povabilo“ k pristopu, za svojo dolžnost spoznamo, vas opomniti temelja, na katerem smo sezidani, in moramo rasti, kakor živi kameni — v svet tempelj Božji. Duhovni moramo biti svetu luč, ki mu razsvetljuje pot v življenje, ne pa, da bi mu ga temnila v pogubljenje. Ljudstvo, nam v skrb izročeno, trdno se drží katoliške vere; to tedaj krepčati, pojasnovati in čedalje globokeje vtiskati mu, je naša dolžnost. V vsaki družbi, ki si je postavila za namén, da pospešuje domače slovstvo, pred vsem skrbimo, da škode ne trpi katoliška vera. Lepo in spodobno je, da se dušni pastirji odlikujejo v slovstvu, in da stojé na čelu učenjakov; ali najviše pravilo, ki ga ne smejo prestopiti, bodi jim vselej njih katoliška vera. Oni, ki so na čelu ustanavljajoči se „Matici,“ s podpisi svojih imén pričajo, da spoštujejo sveto katoliško vero, kateri so Slovenci iz srea udani; oni spoznavajo, da bode „Matici“ sveto opravilo, v izdanih knjigah nikdar ne žaliti katoliške vere. Ka.

kor je med njimi, ki slové v slovenskem slovstvu, do sedaj največ duhovščine, ravno tako se nadjamo, da se bode duhovščina tudi v prihodnje vdeleževala nove družbe, ter ji pospeševala namén. Vsak tedaj, ki spozná, kako velik uplív dan današnji ima slovstvo v nrvnem človeškem življenji, mora želeti, da se veselo razcvete „Matičina družba,“ in da hvale vrednemu početku sledí tudi vesel napredek.“

Že predno je bila naša Matica potrjena, prejme 22. sept. 1863. l. od mlade slovaške Matice v Turčijanskem sv. Martinu na Ogerskem, pozdrav in željo, da bi z ljubljansko sestro stopila v društveno zvezo, v katero se je pozneje pridružila tudi dalmatinska v Zadru in srbska Matica v Novem sadu.

Gosp. dr. Etbin H. Costa je v dogovoru z g. dr. Bleiweisom in g. dr. Tomanom Matici sestavljal v tem času pravila po mariborskem načrtu in po raznih pravilih slovanskih Matic in društev, ktera so bila v ta namén naročena. „Novice“ so 9. in 16. septembra 1863. l. oznanile, da so pravila osnovana, ter da se skoro pošljó na podpis 40, začasno postavljenim, osnovnim odbornikom, predno se na potrditev položé pred sl. vlado. V ta odbor so stopili gospodje: dr. Lovro Toman, državni poslanec in pravdosrednik v Radolici; dr. Ivan Bleiweis, deželni odbornik, vrednik „Novic“ itd. v Ljubljani; gosp. dr. Etbin H. Costa, pravoznanskega društva prvi tajnik v Ljubljani; dr. France Miklošič, državni svetovalec itd. na Dunaji; dr. Juri Dobrila, škof poréški in puljski; Anton Črne, župan v Tomaji in državni poslanec; Fideli Terpine, grajščák in kmetijske družbe prvosednik v Ljubljani; Anton baron Zois, grajščák in deželni poslanec v Ljubljani; France K. S. Sovan, starejši, trgovec in posestnik v Ljubljani; Valentin Krišper, trgovec in posestnik v Ljubljani; dr. Leon Vončina, profesor bogoslovja v Ljubljani; dr. Janez Kriz. Poglačar, kanonik v Ljubljani; Jožef Debevc, posestnik in mestni odbornik v Ljubljani; dr. Jernej Zupanec, c. k. biležnik v Ljubljani; Anton vitez Gariboldi, posestnik v Ljubljani; Jožef grof Barbo-Waxensteinski, c. k. ključar in grajščák v Rakovniku; Konrad Lokar, župan in deželni poslanec v Kranji; Janez Reš, dekan v Kranji; Matevž Pirc, trgovec v Kranji; Konrad Pleiweis, trgovec v Kranji; Dragutin Šavnik, lekár v Kranji; Mihael Pikl, stolni dekan v Mariboru; dr. Jožef Ulaga, profesor v Mariboru; dr. Ferdinand Dominkuš, pravdnik v Mariboru; dr. Janko Srnc, prvosednik čitalnici v Mariboru; dr. Štefan Kočevár, c. k. okrajni zdravnik v Celji; Davorin Terstenjak, župnik pri sv. Jurji poleg Celja; Andrej Pirnat, rudninski uradnik v Golcih na Štajerskem; France Kapuz, trgovec v Celji; Ivan Žuža, rudarski lastnik v Zabukovci na Štajerskem; dr. Šte-

fan Kocijančič, profesor bogoslovja v Gorici; Andrej Winkler, deželni odbornik itd. v Gorici; Andrej Marušič, profesor v Gorici; Janez Kalister, véliki posestnik v Trstu; Edvard Sorč, véliki trgovec v Trstu; France Cegnar, c. k. viši telegrafist v Trstu; Teodor Napret, svetovalec c. k. deželnega sodstva v Trstu; Peter Kozler, c. k. biležnik v Sežani; Matija Majar, župnik v Gorjah na Koroškem; Andrej Einšpieler, profesor v Celovci.

„Novice“ 2. decembra 1863. l. pišejo, da so tako podpisana pravila izročena c. k. deželnemu poglavarju v Ljubljani, ter 16. decembra 1863. l. že oznanjajo, da so šla na Dunaj, da se potrdijo, kar se je zgodilo 4. februarja letos, toda s tem pristavkom, da jih je treba tu pa tam nekoliko predelati, kar je potem c. k. deželno prvosedstvo osnovalnemu odboru oznanilo 20. februarja letošnjega leta.

Nato se je 9. marca letos razposlalo osnovalnim odbornikom povabilo k prvi seji, koja je bila 11. aprila t. l. O tej priliki je g. dr. Bleiweis oznanil, da hrani že okoli 4000 gld. matičinega imetka; da je treba po vladnem ukazu predelati pravila; da je treba za prihodnje opravke, dokler prvi občni zbor ustanovljene Matice ne izvoli odbora, postaviti začasne opravnike, kteri dovrše vse, česar je treba, da se precej začne Matičino delo. Potem so se predelala pravila, kakor je ukazala slavna vlada, in ko je bilo to dovršeno, stopijo volitve na vrsto. Za prvomestnika je bil soglasno izvoljen g. Anton baron Zois, za njegovega namestnika g. dr. Leon Vončina, za blagajnika g. dr. Jernej Zupanec in za ključarja gg. dr. E. H. Costa pa Fr. Ks. Sovan, starejši, ter za tajnika je seja postavila g. Fr. Levstika, in odločila mu po 30 gld. a. vr. plače na mesec. Dalje se je ukrenilo, da bi se po raznih krajih Matici dobili poverjeniki, in da bi se dal natisniti njenih pravil kratek posnêtek s povabilom k pristopu, a to povabilo da se razpošlje raznim slovenskim škofijam, čitalnicam, slovanskim Maticam itd., ter naj se za doklado priloži tistim slovenskim in nemškim časopisom, kteri hodijo med naš narod. Naposled se je sklenilo, da se izmed osnovalnih odbornikov naredi opravljen oddelek treh glav, in v ta oddelek so bili izvoljeni gg.: dr. J. Bleiweis, dr. E. H. Costa in dr. Leon Vončina, da prevzemó potrebne opravke in poiščó najprvo tajniku pisalnice, za ktero so mu potem za nekaj časa odločili 1. maja let. l. sobo čitalničnih prostorov, čitalničnemu strežaju naročivši, naj bode za zdaj stregel tudi Matici, za kar se mu je pozneje odločila plača.

Matičinega povabila se je priložilo:

raznim časopisom	16.675	iztiskov,
izročilo: škofijstvom	1.530	„
čitalnicam, Maticam in društvom	2.408	„
kranjskim c. k. okrajnim gosposkam	330	„
poverjenikom	1.100	„

Vsega vkup 22.043 iztiskov.

Slovenska Matica v Ljubljani je torej ustanovljena. Opravilnega oddelka 4. seja 23. julija letos je sklenila, da se je njeno prvo leto djanski začelo 4. februarja 1864. leta, ker ta dan so dobila nje pravila najvišjo potrditev. Ta seja pak je tudi ukrenila, naj Matica za 1865. leto ob svojih stroških dá med ljudi Postójskega dekana g. Petra Hicingerja „Koledar,“ da udje prvo leto dobodo v roke delce, po katerem začasni odbor še posebno želi razglasiti „slovensko Matico“ po svetu in pridobiti ji obilo prijateljev.

Ljubljansko c. k. deželno prvosedstvo je bilo 14. junija letos vrnilo Matici popolnoma potrjena prenarejena pravila, katerih je društvo 2100 iztiskov dalo natisniti, in ktera so taka-le:

Pravila slovenske Matice v Ljubljani.

Ta pravila so potrjena vsled najvišega sklepa, narejenega 4. februarja 1864. l.
Na Dunaji 6. junija 1864. Schmerling s/r.

Namén tega društva.

§. 1. Društvo Slovenske Matice ima sedež v Ljubljani. Matici je namén, slovenskemu narodu pripomoči do omike, na vse strani znanstveno izobraževáje slovenski jezik in slovensko slovstvo, toda brezi vse politične délavnosti.

§. 2. Zatorej društvo:

- dobre, čisto znanstvene, pa tudi ljudstvu primérne spise v slovenskem jeziku bode ali samo dajalo na svítlo ali pa vsaj podpíralo, da se izdadé;
- bode skrbélo, da se počasi napravi ter napolni knjižnica, ki bode ustrezala društvenemu namenu.

§. 3. Knjižnica bode sicer Matičina, ali vendar bode smela za zdaj rabiti ljubljanskej národnej čitalnici.

Udje.

§. 4. Kdor je neoporečen in v Avstrii stalno prebiva, ter ima polne državljanske pravice, lahko pristopi k Slovenskej Matici, ako svojo željo oznani društvenemu odboru, in vsaj 50 gld. a. vr. ali precej plača, ali pa v 5 letih, in sicer vsako léto po enólíko — ali pa, če se zavéze, da bode Matici plačeval vsaj po 2 gld. a. vr. na leto. — Ustanovniki se bodo imenovali udje prve vrste, kateri plačajo vsaj po 50 gld. a. vr.

§. 5. Kdor ne bi v redu plačeval, in sicer ne vsaj v prvej polovíci vsacega leta, kolikor je podpisal Matici podpore, tak se izbriše izmed družábnikov. — Tuji državljanje se za častne ude smejo izvoliti le, če deželna vlada pritrdi.

Kake pravice imajo udje.

§. 6. Vsak ud ima pravico:

- a) da lahko odboru podaja nasvete, kateri se tičejo društvenega naména;
- b) da pride k vélicemu zboru, v katerem se lahko glási pri vseh razgovorih, glasúje in voli odbornike, pa tudi sam je lahko izvoljen;
- c) vsak ud prejme vsako leto poročilo o tem, kaj je storilo društvo, kako je gospodarilo z novci, in dobode tudi imenfk vseh družábnikov.

§. 7. Vsak častni ud in vsak ustanovnik dobode po en iztisk vsake knjige, kolikor jih društvo dá na svitlo. — Drugi udje pak dobodo po odborovem sklepu na leto samo vsak po toliko tacih ob Matičinih stroških natisnenih knjig, da bodo te knjige vrédne po pródalnej ceni vsaj polovíco toliko, kolikor so po tej ceni vredni vsi spisi, kar jih društvo dá tisto leto na svitlo.

§. 8. Ali vsi razni udje dobodo ali ne po nižej ceni knjige, ktere so prišle z Matičino pomočjo na svitlo, mora za vsako priliko posebej odbor odločiti in razglasiti.

§. 9. Knjižnice in vsakovrstne družbe so nesmrtné; če se torej hoté zagotoviti, da bodo prejemale vse knjige, kolikor jih na svitlo dá Matica, morajo plačati po 100 gld. a. vr. ali precej, ali pa v 5 letih.

§. 10. Družábniki morajo sami plačevati stroške za pošiljanje društvenih knjig, in tudi samo njih zadene, ako bi se kaj izgubilo med pošiljanjem.

Vélikí zbor.

§. 11. Vsako leto skliče v polétnih mesecih odbor vse družabnike v Ljubljano k vélicemu zboru, kar se pa mora vsaj 14 dní poprej vsem udom oznaniti z natisnenimi povabili, v kterih mora biti povedano, kaj pride na vrsto v vélicem zboru.

§. 12. Samoedini vélikí zbor ima pravico:

- a) da izbere izmed udov tri možé, kteri pregledajo in presodijo, ter potrdijo odborov letni račun o novčnem gospodarstvu. Ta račun mora vsaj 14 dní pred vélikim zborom v društvenem stanovanji ležati razgrnen, da ga lahko pregleda vsak družabnik;
- b) da smé voliti odbornike;
- c) da prenarediti smé tá pravila. Nasvetje o tacih preuredbah se morajo v natisnenem povabilu od besede do besede razglasiti, in da obveljajo, treba da jih v prvem vélicem zboru nadpolovična večina glasov potrdi, v prihodnjih vélicih shodih pa vsaj dve tretjini zbranih udov; a prenarejenim pravilom je potem zopet prositi najviše potrditve;
- č) da, če okolnosti tako nanesó, lahko sklene, naj društvo néha — toda v natisnenem povabilu se je poprej moralo razglasiti, da pride v zboru ta reč na vrsto, in vsaj dve tretjini zbranih udov morati potrditi razpust;
- d) da razsoja prepíre, ki bi zarad kacih društvenih reči vstali med odborom in med drugimi udi.

§. 13. Praviloma smejo glasovati le tísti udje, kteri sami pridejo k vélicemu zboru. Samo pri volitvah (§. 12. za a in b) se za veljavne vštevajo tudi volilni listki tacih družabnikov, kteri sicer niso mogli sami priti, pa so vendar svoje volilne listke odboru poslali tako, da ni prav nič suma zarad kake preváre. — Da sklepje obveljajo, mora biti v vélicem shodu vsaj 45 družabnikov zbranih, in nadpolovična večina glasov mora potrditi vsako reč, samo tistih reči ne, ki so bile v misel vzete v §. 12. za c in č. Pri volitvah (§. 12. za a in b) je podpolovična večina glasov dovolj.

Odbor.

§. 14. Vélikí shod izvoli 40 odbornikov, da vodijo društvo in njegova opravila; da razsojajo prepíre, ki bi zarad kacih društvenih reči vstali med posameznimi družabniki; da za društvo pred uradovi in drugimi ljudmi, ki niso družabniki, govoré o vsakej priliki, celó tedaj, kadar bi po §. 1008. državnega zakonika bilo treba, da se jim podá posebna oblast za kako

vrsto opravil, ali pa za kako posamezno opravilo. Izmed le-téh 40 odbornikov jih mora vsaj 16 navadno prebivati v Ljubljani. Vsako leto stopijo iz odbora po štirje tistih, ki prebivajo v Ljubljani, po šest pa vnénjih. Prva tri leta žreb (los) razsodi, kdo ima stopiti iz odbora; potlej pa stopijo vselej tisti, ki so takrat že najdalje časa bili za odbornike. Vendar se zopet lahko volijo tudi tisti, ki so odstopili.

§. 15. Odbor izmed sebe izvoli prvosednika, njegova dva namestnika, blagajnika in pregledovalca društvenih računov. Odbor tudi za vsako priliko posebej ali pa za vso dobo izmed sebe izbere tiste poročevalce, katerih je treba povprašati, kakošen se jim zdi rokopis, ki se društvu ponuja, da bi ga dalo na svitlo.

§. 16. Odbor ima pravico:

- a) da za častne ude izvoli take osebe, ki so se posebno uslužile ali za društvo ali pa za slovensko slovstvo;
- b) da družbo dene v obrambo kacega slavnega pokrovitelja (protektorja).

§. 17. Odbor naredí, ter družabnikom razglasi opravični red, ki ima posebno razločiti, o kacijh važnejših prilikah mora pri glasovanji, predno se kaj sklene, vsak odbornik svojo misel zapisano podati. Kadar je kaj tacega, treba da vsaj 21 odbornikov pritrdi, sicer se ne more nič skleniti.

§. 18. Po navadi pak je dovolj, da obveljá odborov sklep: če se o pravem času pred sejo vsem odbornikom pošljó preporočena (rekomandirana) pisma, v katerih se morajo povedati najvažnejše reči, ki bodo v seji na vrsti, in če je potem s prvosednikom ali njegovim namestnikom vred vsaj 11 odbornikov pričujočih, pa če dve tretjini teh odbornikov potrditi nasvèt.

§. 19. Odbor odločuje, koliko bode po velikosti društvenih dohodkov smelo biti stroškov; skleplje, koliko se za rokopis dá vsacemu pisatelju posebej, koliko blagajnik dobode za svoj trud; odbor tudi izvoli tajnika poleg družih potrebnih pomočnikov, in ukrene, koliko bode kteremu dajati plače. Odbor nima pravice, da bi se lotil Matičine glavine, ali da bi se nánjo zadóžil.

Društveni imétek.

§. 20. Društveni imétek so oni zneski, kateri so bili že podarjeni ali pa za gotovo obljubljeni do tistega dneva, ko je Slovenska Matica dobila najvišjo potrditev. Potem osnovalni odbor te novce z računi vred podá za trdno izvoljenemu odboru. Imétek bode rastle:

- a) iz novcev, ktere dadé ustanovniki (§. 4.);

- b) iz novcev, ktere dadé knjižnice in druga društva (§. 9.);
- c) iz daril, dedovín (jerbščin) in zapisov (legatov), kar se mora pa vselej prištéti Matičinej glavíni, ako bi kteri teh zneskov bil nad 30 gld. a. vr.;
- č) iz novcev, ki bodo ostajali od létnih dohodkov (§. 22.).

§. 21. Matičina glavína mora imeti tako varnost, kakoršne je po zakonu treba sirotínskemu imétku, in dati se mora precej v take roke, da bodo od nje tekle obresti. Javne in zasobne obligacije ter vsi drugi listi, ki se tega tičejo, morajo biti pod ključema dveh odbornikov.

§. 22. Letni stroški se morajo plačevati:

- a) iz novcev, kar jih bode na léto dajala Matičina glavína;
- b) iz novcev, ktere bodo na leto plačevali udje;
- c) iz daril in dedovín izpod 30 gld. a. vr.;
- č) iz dobičkov od razprodanih knjig, ktere bode na svitlo dajalo društvo. — Dokler pa društvo ne bode imelo 40.000 gld. a. vr. glavíne, smé biti létnih stroškov samo po 3000 gld. a. vr.; vse drugo se mora prištéti Matičinej glavíni.

§. 23. Ko bi društvo nehalo, mora zadnji véliki zbor z nadpolovično večíno glasov skleniti, v kakošen občnokoristen namén se obrne društveni imétek.

§. 24. Dokler ne bode prvi véliki zbor postavil za trdno izvoljenega odbora, ima njegove pravice in dolžnosti osnovalni odbor.

Naj čestitim bralcem zdaj še oznanimo vseh udov slovenske Matice imena.

Ustanovniki.

Arko Jernej, vitez Franc-Jožefovega reda, prošt itd. v Novem mestu.

Arnoš France, kaplan v Leskovci v Halozah.

Balon Anton, kaplan na Doberni pri Celji.

Barbo-Waxensteinski grof Jožef, c. k. ključar in grajščák v Rakovniku.

Bensa Štefan, nadškofijski kancelár in konzistorijski svetovalec v Gorici.

Blaznik Jožef, tiskar in posestnik v Ljubljani.

Bleiweis Dragutin dr., zdravnik v Kranji.

Bleiweis Janez dr., vrednik „Novic“, deželni odbornik itd. v Ljubljani.

Bratkovič Andrej, c. k. biležnik na Vranskem.

Brinšek Ivan, trgovec v Trnovem na Notranjskem.

Budal J. Brnard v Gorici.

- Chocholoušek Emanuel, zemljemérec v Celovči.
 Costa Etbin Henrik dr., mestni župan, deželni poslanec itd. v Ljubljani.
 Cvajer Janez dr., posestnik v Ljubljani.
 Čepon Anton, krajaški mojster v Ljubljani.
 Češko Valentin, posestnik v Ljubljani.
 Čitalnica celovška.
 Čitalnica celjska.
 Čitalnica ljubljanska.
 Čitalnica mariborska.
 Čolnik Dominek, posestnik v Drvanji v Slov. goricah.
 Debevc Jožef, posestnik v Ljubljani.
 Divjak Jožef, mlajši, župnik pri sv. Ani na Krembergu.
 Dobovšek Mihael, doslužen duhovnik v Gradci.
 Dobrila Juri dr., škof poréški in puljski itd. v Poréči.
 Dolencec Henrik dr., avskultant pri c. k. deželnem sodstvu v Ljubljani.
 Dominkuš Ferdinand dr., pravdosrednik v Mariboru.
 Držečnik Luka, mlajši, v Ribnici na Štajerskem.
 Florijanova Nikolaja v Kranji.
 Gestrin Dragutin dr., pravdosredni koncipist v Ljubljani.
 Glazer Marko, častni kanonik in župnik pri sv. Petru blizu Maribora.
 Gollmair Andrej dr., knez in nadškof itd. v Gorici.
 Gorup Jožef, blagajnik pri zidateljstvu koroške železnice v Mariboru.
 Grašič Anton, dekan v Trnovem na Notranjskem.
 Greselj Josipina, v Trebnjem.
 G. H. iz Ljubljane.
 Hicinger Peter, dekan in župnik v Postójjini.
 Hirtiš Benedikt, kaplan pri sv. Trojici v Halozah.
 Holcer Janez, odbornik čitalnice v Kranji.
 Ipavec Gustav dr., zdravnik v št. Jurji pri Celji.
 Jamšek Janez, trgovec v Ljubljani.
 Jančar France, kaplan pri sv. Benediktu v Slov. goricah.
 Janežič Anton, profesor na c. k. realki v Celovci.
 Jerajeva Ivana, posestnica v Ljubljani.
 Jeraj Jožef, farni vikár v Celji.
 Jugovec Leopold, trgovec v Aleksandrii v Egiptu.
 Junkar Janez, zemljemérski asistent v Mariboru.
 „Južni Sokol,“ društvo v Ljubljani.
 Kadilnik France, gostilničar v Ljubljani.
 Kancler Pavel, župnik pri sv. Trojici v Halozah.
 Kaplenk Janez, kaplan v Sódražici.
 Kapuz France, trgovec v Celji.
 Kerzić Gregor, c. k. uradnik v Novem mestu.
 Knez Slavoljub, c. k. biležnik pri sv. Lenartu v Slov. goricah.
 Koeijančič Štefan dr., profesor sv. pisma v Gorici.
 Kočevar Štefan dr., okrožni zdravnik v Celji.

- Kosar France, duhovni vodja v semenišči v Mariboru.
 Kozler Peter, trgovec na Dunaji.
 Krišper Valentin, trgovec in posestnik v Ljubljani.
 Krušič Ivan, c. k. gimnazijski profesor v Celji.
 Lajh Jožef Korbinijan, novinec v Admontu.
 Lésar Anton, c. k. učitelj veroznanstva in slovenskega jezika na realki
 v Ljubljani.
 „Leseverein“, društvo v Bistrici na Notranjskem.
 Lesjak Janez, župnik v Kostanjevici na Dolenskem.
 Ličan Škender, trgovec v Bistrici na Notranjskem.
 Lukman Jakob, c. k. računski uradnik v Ljubljani.
 Majciger Ivan, c. k. gimnazijski profesor v Mariboru.
 Majhenič Gaspar, župnik in duhovnik nemškega reda v Vinici.
 Marn Jožef, c. k. gimnazijski profesor v Ljubljani.
 Marušič Andrej, c. k. učitelj veroznanstva na gimnazii v Gorici.
 Mežnarec Anton, duhovni pomočnik v Kranji.
 Mlinarič Jožef, župnik v Leskovci v Halozah.
 Močnik Matevž, učitelj mestne glavne učilnice v Ljubljani.
 Mrgolič Ivan Živko v Promonturi v Istri.
 Muršec Jakob, aktuar pri c. k. okrajni gosposki v Konjicah.
 Muršec Jožef dr., c. k. učitelj veroznanstva na viši realki v Gradci.
 Novak Jožef, kaplan v Žužemberku.
 Novak Vincenci, župnik v spodnji Poljskavi.
 Občina idrijska mestna.
 Občina razdrtska selska.
 Ogradi France, kaplan v Konjicah.
 Oset Simon, trgovec na Vranskem.
 Pauša Matija, kaplan pri sv. Petru blizu Maribora.
 Pavlič Valentin dr., pravdosredni koncipist v Mariboru.
 Petanjek Lavoslav, kaplan pri sv. Trojici v Halozah.
 Petovar Ivan dr., pravdosredni koncipist v Ptuj.
 Petrovič Ambroz, trgovec v Karlovc.
 Pfeifer France, c. k. uradnik računstva v Ljubljani.
 Pikel Mihael, stolni dekan v Mariboru.
 Pinežič Viktorin, na Dunaji.
 Pirc Matevž, trgovec v Kranji.
 Pirnat Andrej, rudninski uradnik v Golcih na Štajerskem.
 Pleiweis Jožef, trgovec v Ljubljani.
 Pleiweis Konrad, trgovec v Kranji.
 Pleiweis Valentin, starejši, posestnik v Ljubljani.
 Potočnik Lovro, kaplan v Slov. Bistrici.
 Prelog Matija dr., zdravnik v Mariboru.
 Radey France dr., c. k. biležnik v Mariboru.
 Raič Božidar, duhovni pomočnik pri sv. Barbari v Halozah.
 Rapoc France, pravdoslovec v Mariboru.

- Ravnikar France, uradnik deželnega računstva v Ljubljani.
 Razlag Jakob Radoslav dr., pravdosrednik v Brežicah.
 Reisinger France, trgovec in posestnik v Dobravi na Štajerskem.
 Repič Andrej, kaplan pri sv. Ani na Krembergu.
 Reš Janez, dekan v Kranji.
 Robič Luka, c. k. davčni nadzornik v Ljubljani.
 Rodoljub iz Konjic.
 Rodoljub iz Vidma (Udine).
 Roj Jakob, c. k. prístav (adjunkt) pri okrožnem sodstvu v Ljubnu (Leoben).
 Ros Matevž, trgovec v Kranji.
 Rudež Dragutin, grajščák, zdaj v Ribnici.
 Rupnik Janez, trgovec v Mariboru.
 Schweiger Juri, c. k. policijski komisar v Gorici.
 Skale Pavel, učitelj živinozdravstva v Ljubljani.
 Slomšek Janez, kaplan v Slov. Bistrici.
 Smukavec Janez, uradnik v bólnici v Ljubljani.
 Sovan France, mlajši, trgovec v Ljubljani.
 Sovan Ferko, trgovec v Ljubljani.
 Srebre Gvidon dr., pravdosredni koncipist v Mariboru.
 Srnec Janko dr., pravdosredni koncipist v Mariboru.
 Srnec Jožef, v Mariboru.
 Strbenec Juri, dr. prava, duhovni pomočnik v Kranji.
 Stranjščák Davorin, župnik na Zavrči v Halozah.
 Strosmajer Josip Juraj, škof itd. v Dijakovu.
 Svetec Luka, prístav (adjunkt) c. k. okrajne gosposke na Brdu.
 Šavnik Dragutin, lekar v Kranji.
 Šentak France, posestnik na Vranskem.
 Šinko Božidar, c. k. profesor bogoslovja v Mariboru.
 Solar Janez, c. k. gimnazijski profesor v Gorici.
 Šrol France, kaplan pri sv. Lenartu v Slov. goricah.
 Šuman Jožef, c. k. gimnazijski profesor v Mariboru.
 Švajger Gabriel, kaplan pri sv. Vidu v Halozah.
 Šventner Lavoslav, trgovec na Vranskem.
 Terpinc Fideli, grajščák in kmetijske družbe prvosednik v Ljubljani.
 Toman Lovro dr., pravdosrednik in državni poslanec v Radolici.
 Trampuš Ivan, kaplan na Zavrči v Halozah.
 Tutek Oroslav, dekan pri sv. Lenartu v Slov. goricah.
 Ulaga Jožef dr., c. k. profesor bogoslovja v Mariboru.
 Valenta Alojži dr., profesor in primár v Ljubljani.
 Vavrů Janez, c. k. gimnazijski profesor v Ljubljani.
 Vidmar Jožef, kaplan v Škofji Loci.
 Vilhar Ivan, trgovec v Ljubljani.
 Vodušek Matija, opat itd. v Celji.
 Vogrin Lovro dr., kanonik in c. k. profesor bogoslovja v Mariboru.

Vojska Andrej dr., c. k. uradnik v Ljubljani.
 Volčič Jakob, kaplan v Kastvu pri Reki.
 Volovšek France, kaplan v Makolah pri Slov. Bistrici.
 Vončina Leon dr., c. k. profesor bogoslovja v Ljubljani.
 Vošnjak Jožef dr., c. k. okrajni zdravnik v Slov. Bistrici.
 Vrečko Matevž, kaplan v Konjicah.
 Vrlič France, kaplan v Lembahu pri Mariboru.
 Vučnik France, učitelj pri sv. Barbari v Halozah.
 Weixel Ivan, dekan in župnik pri sv. Barbari v Halozah.
 Winkler Andrej, c. k. uradnik in deželni odbornik v Gorici.
 Zois baron Anton, grajščák in deželni poslanec v Ljubljani.
 Zorčič France, kanonik v Mariboru.
 Zupanec Jernej dr., c. k. biležnik v Ljubljani.
 Žerovec France, pravdosredni koncipist v Ljubljani.
 Žnidarič Anton, c. k. gimnazijski profesor v Mariboru.

Létni plačniki.

Abram Lavoslav, učitelj pri Fari v Kočevji.
 Adrenček Benignus, župnik pri sv. Trojici v Slov. goricah.
 Belar Leopold, učitelj mestne glavne učilnice v Ljubljani.
 Blaž Justin, kaplan pri Fari v Kočevji.
 Cebin Peter, učitelj v Kranji.
 Čomel Andrej, c. k. poročnik v Terezini (Theresienstadt.)
 Čuček Jožef, pravdosredni koncipist v Mariboru.
 Drašler Pavel, trgovski pomočnik v Ljubljani.
 Drčar Martin, kaplan pri sv. Petru blizu Nov. mesta.
 Endlicher Rudolf, c. k. uradnik v Loži.
 Erjavec Janez, kaplan v Slavini na Notranjskem.
 Fortuna France, trgovec v Kočevji.
 Göck Ferdinand, opravnik v Ljubljani.
 Gradišnik Luka, zdravnik na Vranskem.
 Grčar Jožef, kaplan v Hrenovicah na Notranjskem.
 Gregoračeva Malica v Kranji.
 Hafner Jožef, župnik v pokoji v Škofji Loci.
 Höchtl Dragutin, c. k. biležnik v Idrii.
 Ivanetič Martin, načelnik deželnega računstva v Ljubljani.
 Jaklič Štefan, kaplan v Postójini.
 Jentl Anton, trgovski pomočnik v Ljubljani.
 Jerin Jakob, župnik pri Beli cerkvi blizu Nov. mesta.
 Kafol Štefan, nadškofijski tajnik in cerkveni računar v Gorici.
 Klemenec France, eksposit pri sv. Petru na Notranjskem.
 Kolman France, trgovski pomočnik v Ljubljani.
 Kraus Vojteh, pravdoslovski doktorand v Novem mestu.

- Krek Gregor, dr. modroslovja v Gradci.
- Kremžar Andrej, uradnik deželnega računstva v Ljubljani.
- Križaj Andrej, eksposit v Orehku na Notranjskem.
- Krsnik Jožef, c. k. uradnik v Ljubljani.
- Kuhelj Matija, vikár v Novem mestu.
- Kurnik Vojteh, stolar v Ljubljani.
- Kušar Matija, trgovski pomočnik v Ljubljani.
- Lazar Mihael, vodja in katehet glavne učilnice v Kranji.
- Levstik France, v Ljubljani.
- Lopan Jožef, podučitelj na Vranskem.
- Lozar Jožef, trgovski pomočnik v Ljubljani.
- Lukanec Jožef, kaplan v Stópičah.
- Mali Ignaci, kaplan pri Devici Marii v Polji.
- Mencinger Janez dr., pravdosredni koncipist v Brežicah.
- Miklošič Ivan, učitelj glavne učilnice v Mariboru.
- Milec Rudolf, tiskar v Ljubljani.
- Molj Gustav, kaplan v Hrenovicah na Notranjskem.
- Morič Makso, trgovski pomočnik v Mariboru.
- Noli Jožef, pravdoslovski doktorand v Ljubljani.
- Oblak France, doslužen svetovalc mestne gosposke v Ljubljani.
- Orešnik Jožef, podžupnik v Mehovem.
- Pašič Janez, župnik v Senožečah.
- Pavlica Štefan, trgovski pomočnik v Mariboru.
- Pec Dragutin, c. k. uradnik v Kranji.
- Petini Andrej, trgovec v Celji.
- Plešnik Mihael, bogoslovec v Mariboru.
- Podobnik Ignaci, župnik v Preserji.
- Pokorn Anton, župnik v Slávini.
- Pour Edvard v Ljubljani.
- Praprotnik Andrej, učitelj mestne glavne učilnice v Ljubljani.
- Pregelj Rajmund, blagajnik hranilnice v Ljubljani.
- Raktelj France, učitelj mestne glavne učilnice v Ljubljani.
- Remschmidt Ferdinand, posestnik v Mariboru.
- Režek Peter, kaplan v Mirni peči.
- Ripšl Mavrici, trgovec v Celji.
- Robič Simon, duhovni pomočnik v Borovnici.
- Rudolf Lorenec, župnik v Vremah na Notranjskem.
- Saje Janez, učitelj v Prédosljah.
- Sajovec Jakob, duhovnik v Črnici pri Buzetu v Istri.
- Semlič Jožef, učitelj na slovenskej učilnici v Mariboru.
- Smolej Matija, kaplan v Ribnici.
- Srebrer Juri, zdravnik v Mariboru.
- Stepišnek Lovro, mlinar v zgornji Ložnici pri Slov. Bistrici.
- Stražimir France, lekarski pomočnik v Mariboru.
- Stritar Andrej, duhovnik na Skarúčini.

Strzelba Jožef, svečar v Ljubljani.
 Svetličič Matevž, kanonik v Novem mestu.
 Šauperl Dragutin, kaplan na Vranskem.
 Tisen Janez, trgovski pomočnik v Ljubljani.
 Tomec Jakob, zasobni uradnik v Ljubljani.
 Urbančič Anton, trgovec v Ljubljani.
 Urbas Leopold, c. k. rudninski pristav (adjunkt) v Idrii.
 Urh Peter, stolni kaplan v Ljubljani.
 Valenta Vojteh, uradnik c. k. vlade v Ljubljani.
 Vidic France, trgovski pomočnik v Ljubljani.
 Wiest Viktor, c. k. novčni koncipist in preiskovalni delegirani komisar
 v Liberci (Reichenberg) na Češkem.
 Zorman Anton, kaplan v Senožečah.
 Zupančič Davorin, podučitelj na Gomilskem na Štajerskem.
 Žagar Dragutin, uradnik pri dež. blagajnici v Ljubljani.

V djansko zvezo z Matico so stopile:

Matica dalmatinska v Zadru;
 Matica slovaška v Turčijanskem sv. Martinu;
 Matica srbska v Novem sadu.

Ti-le gospodje so do zdaj Matici podarili več, nego uka-
 zujejo pravila:

Prevzvišani gospod **Strosmajer Josip Juraj**, škof dijakovski itd.,
 podaril 1000 gld.
 Rodoljub iz Konjice, podaril 1000 gld.
 Visokorodni gospod Anton baron Zois, grajšček in deželni
 poslanec iz Ljubljane, podaril 500 gld.
 Blagorodni gospod **Fideli Terpinec**, grajšček in kranjske kme-
 tijske družbe prvosednik iz Ljubljane, podaril 500 gld.
 Rodoljub iz Vidma (Udine), podaril 240 gld.
 Blagorodni gospod **Ivan Vilhar**, trgovec iz Ljubljane, podaril
 200 gld.
 Blagorodni gospod **Jožef Pleiweis**, trgovec iz Ljubljane,
 podaril 160 gld.
 Prečestiti gospod **Mihael Dobovšek**, doslužen duhoven v
 Gradci, podaril 105 gld.
 Blagorodni gospod **Leopold Jugovec**, trgovec v Aleksandrii
 v Egiptu, podaril 120 frankov v zlatu in potem še 46 gld.
 Prevzvišani gospod **Andrej Gollmair dr.**, knez in nadškof itd.
 v Gorici, podaril 100 gld.
 Prevzvišani gospod **Juri Dobrila dr.**, škof poreški in puljski,
 itd., podaril 100 gld.

- Blagorodni gospod dr. Lovro Toman, pravdosrednik in državni poslanec iz Radolice, podaril 100 gld.
- Blagorodni gospod dr. Ivan Bleiweis, deželni odbornik, vrednik „Novic“, itd., podaril 100 gld.
- Visokorodni gospod Jožef grof Barbo-Waxensteinski, grajščak in c. k. ključar iz Rakovnika, podaril 100 gld.
- Blagorodni gospod Etbin Henrik Costa dr., pravdnik, mestni župan, deželni poslanec, itd., iz Ljubljane, 100 gld.
- Blagorodni gospod Dragutin Rudež, grajščak, zdaj v Ribnici, podaril 100 gld.
- Blagorodni gospod Jernej Zupanec dr., c. k. biležnik iz Ljubljane, podaril 100 gld.
- Prečestiti gospod Matevž Vrečko, kaplan v Konjicah na Štajerskem, podaril 100 gld.
- Visokočestiti gospod Anton Grašič, dekan v Trnovem na Notranjskem, podaril 60 gld. 38 kr.
- Blagorodni gospod Janko Srnec dr., odvetni koncipist iz Maribora, poklonil 55 gld.
- Blagorodni gospod Emanuvel Chocholoušek, zemljemérec v Celovci, poklonil 55 gld.
- Blagorodni gospod Ivan Junkar, zemljemerski asistent v Mariboru, poklonil 55 gld.
- Blagorodni gospod Andrej Repič, kaplan pri sv. Ani na Krembergu, poklonil 55 gld.

Za nesmrtno ude so se vpisali in dali doneske:

Slavna čitalnica celovška.

- „ „ celjska.
- „ „ ljubljanska.
- „ „ mariborska.

Slavno društvo „Leseverein“ v Bistrici na Notranjskem.

Slavna idrijska mestna občina.

„ razdrtska občina.

Matičini poverjeniki 1864. leta.

- Gosp. Terstenjak Davorin, župnik v Št. Jurji pri Celji.
- „ Tutek Oroslav, dekan v št. Lenartu na Štajerskem.
- „ Razlag Jakob Radoslav dr., pravdosrednik v Brežicah.
- „ Vošnjak Jožef dr., c. k. okrajni zdravnik v Slov. Bistrici.
- „ Marušič Andrej, veroznanski učitelj na gimnazii v Gorici.
- „ Srnec Janko dr., odvetni koncipist v Mariboru.
- „ Macun Ivan, gimnazijski profesor v Zagrebu.

- Gosp. Pirnat Andrej, rudninski uradnik v Golcih na Štajerskem.
- „ Šavnik Dragutin, lekár v Kranji.
- „ Candolini Adalbert, c. k. okrajni pristav (adjunkt) v Kostanjevici.
- „ Čolnik Dominek, posestnik na Drvanji blizu sv. Lenarta v Slov. goricah.
- „ Arko Jernej, vitez Franc-Jozefovega reda, prošt itd. v Novem mestu.
- „ Ciringer Jernej, župnik pri sv. Marii v puščavi na Štajerskem.
- „ Hicinger Peter, dekan itd. v Postójini.
- „ Karlatec Ignaci, posestnik pri sv. Lorenci v puščavi na Štajerskem.
- „ Matjašič, dekan v Jarenini na Štajerskem.
- „ Meško, dekan v Marenbergu na Štajerskem.
- „ Mravljak dr., pravdosredni koncipist v Ptuj.
- „ Pukšič, župnik pri sv. Jurji na Pesnici, na Štajerskem.
- „ Raič Božidar, duhovni pomočnik pri sv. Barbari v Halozah na Štajerskem.
- „ Rath, župnik v Fravhajmu na Štajerskem.
- „ Rudež Dragutin, grajščák, zdaj v Ribnici.
- „ Šrnec Gregor, kmetovalec blizu Ruš na Štajerskem.
- „ Šauperl Dragutin, kaplan na Vranskem blizu Celja.
- „ Varl Juri, župnik v Krášini.

Predno zvršimo, naj še povémo, da je bilo do 1. decembra letos po odbitih stroških Matičinega imetka:

V 5 ⁰ / ₀ obligacijah nominalne vrednosti	2550	gld.	—	kr.
„ 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ „	600	„	—	„
Na posojilu	100	„	—	„
V hranilnici istine in obresti	3820	„	59	„
Gotovine	192	„	20	„
Torej vsega	7262	gld.	79	kr.

Slovenska Matica.

Zložila **Luiza Pesjak-ova.****Matica — mati.**

Pozdravljam te ljubo, premilo imé,
 Ki sladko objemaš otrokom srcé,
 Pozdravljam besedo — ker lepše je ni —
 In ktera na zemlji se „mati“ glasi.
 Saj mati preskrbna nam zdaj je postala,
 Mati, ki bode bogastvo dajala —
 Zató naj jo hvali Slovenija vsa,
 Zató naj jo vedno le blagor obdá.

Matica — ognjišče.

Prekrasna je zemlja, — domá in drugod
 In čudeži stvarstva rastó nam povsod;
 Al vender veselje prebiva le tam,
 Kjer vzdiga domače ognjišče se nam.
 Le sèm zdaj k ognjišču, ki milo vas vabi,
 Ki sinov domačih nikol' ne pozabi,
 Gorkoto ponuja, obilno, lepó,
 In večno svitlobo za dušno okó.

Matica — mačica.

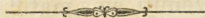
Ko gozdi dihljajo, ko trata cveti,
 Že mačica pridna ob zoru zleti
 In čas'ce poljubi cvetičice usih,
 Da sladko krepčalo napravlja iz njih.
 Tud' matici naši je spomlad scvetela,
 Tud' matica naša bo med preskrbela,
 Že miga presladki, nabirani sok
 Vsem sinóm in hčeram okrog in okrog.

Matica — svetišče.

V svetišče napóti se kmet in meščan,
 Ko ravno napočil Gospodov je dan,
 In verno se vzdigajo duh in roké
 Ko zvonček zapôje, ko orgle doné.
 Svetišče vas kliče, in pesmi stoglasne,
 In viže visoke, in viže prekrasne,
 Tje pojte in dajte hvaležnost za dar,
 Saj narod postavlja tam velik oltar.

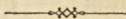
* * *

Matica mlada, naj Bog te živi
 Preskrbno bogato do konca nam dni,
 Podpóra ti bodi: ognjena mladost,
 Podpóra ti bodi: premodra krepost;
 In „mati“ nam draga, in svitlo „ognjišče“,
 In „mačica“ marna, in zlato „svetišče“,
 Cvetite ko roža, cvetite ko hrast —
 Premilo, orjaško — in domu na čast!

O raznih pomenih besede: „Matica.“

Spisal **Davorin Terstenjak.**

Matica! — slovenska matica! — prelepa beseda! kje imaš ti svojo koreniko? V domo- in rodoljubnih srcih slovenskih. — Da bi se čedalje globeje koreninila in svoje korenine razprostirala do bistre Mure in do sinjega morja jadranskega, da bi je poganjala po vseh stranéh lepih dežel, v katerih prebiva rod slovenski! —

Česa pa nas opominja beseda: „matica?“ — Česa drugzega kakor — matere. — Da bi bila skrbljiva dušna mati, in nam rodila obilo zalih sinov — krasnih umotvorov, in zalih hčeric — lepih ved! —

Materino srce pa je neizcepljivo — ono je polno ljubezni in milosti — ono je ognjišče, okoli kterega se zbirajo otroci ino domačinci; zato v staroslovenščini matica tudi pomenja ognjišče. Da bi bila matica slovenska — ognjišče rodu slovenskemu in ogrevala srca in razsvetljevala s svojimi plameni dušne temé! —

Veselo se dá povsod živeti, — ali „ljubo domá, kdor ga ima“, — pri ljubi materi je najvarniše, najprijetniše, zato v srbščini matica tudi pomenja: stanovališče; — da bi nam bila matica slovenska — zlata hiša, v kateri bodo našli varno zavetje umni pisatelji slovenski. —

Materino srce je pa tudi skrivna zaloga največih zakladov, v materi ste vtelešeni ljubezen in milost, — mati je vrelec vsega dobrega in blazega, zato je um slovenski dobro iztuhtal, ko je začel zalogo zlata in srebra imenovati: matico.

— Da bi slovenska matica bila zlata ruda, iz ktere se bodo kopali dušni zakladi modrosti in nrvnosti! —

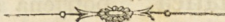
Materino srce vleče vse k sebi, — čeravno so skušnjave večkrat zmotile otročiče in otujile srca, vendar ljube matere mili glas jih zopet nazaj vleče, zato je Slovenec tudi magnet imenoval matico. Da bi, kakor magnet vleče železo k sebi, tudi matica slovenska vlekla k sebi zmožne in premožne, da jo podpirajo z močmi svojega uma in blaga, da bi nikdar ne opesala darežljivost deležnikov in udov njenih, ampak da bi jih vsako leto več k sebi privlekla! —

Mati je kraljica in vladarica rodovine, če ona umerje, podrli so se hiši trije vogli — mati naročuje in razdeljuje hišna opravila, zato voditeljico marljivih bučelic Slovenec lepo imenuje tudi matico; — da bi tudi matica slovenska bila skrbna in modra voditeljica, da bi ulnjake polnili pridni pisavci s sladko strdjo raznovrstnih znanosti! —

V materino srce je zapisan vsak otročič in domačin, mati pozna vse, in vé za vse, zato se tudi velijo imeniki in zapisniki — matice; — da bi matica slovenska bila imenik vseh ugledniših sinov slovenskih, da v tem imeniku ne bi pogrešali nobenega imena, da bi v njem bila zapisana slavna imena viših in nižih duhovnikov, slavnih častnikov vojaških, učenih uradnikov, bogatih trgovcev in pridnih ratarjev! —

Materino srce je pa tudi sveti tempelj, mati je prva učiteljica pobožnosti, njeno srce častljivo svetišče, zato južni Slovani, posebno slavni Dobrovčanje, imenujejo tudi stolno cerkev — matico; — da bi matica slovenska bila tudi dušni tempelj, v katerem se bodo učile čednosti krščanske in koristne znanosti v lepi ujemi na prid zdravemu dušnemu življenju našega naroda, in da matica — nebi postala —: matica, kar v srbščini pomenja: „nevidjena boleest — ma je težka, — jad je ubio!“ — kakor oče Vuk piše.

Korenika besede matica je ona, ktera besede mati, grški: μήτηρ, lat. mater, staropruski: mûti, let: mate, starovisokonemški: muotar, irski: mathair, armenski: matak, persk: mâdah — in sicer sansk: mâ, početi, začeti, ordiri. — Oj da bi matica slovenska bila srečni početek narodne omike — da bi bila mati krasnih umotvorov in lepih ved, da bi bila ogrevajoče ognjišče, varno zavetje, zlata ruda, močen magnet, skrbna in modra voditeljica, slavni imenik in zapisnik in národno svetišče! —

Štirinajst slovenskih sestic, njihov brat in njihova mati.

(Spisal A.—P.)

Pač zoper naravo! In vender le resnica!
Kaj, mati za sinom, za hčérami? —

* * *

Komaj je pripihljala spomladna sapica ustavnega življenja v mnogojezično Avstrijo, prisijalo je milo solnce enacega prava tudi pred slovenski prag in jele so domače cvetlice buditi se iz mnogoletnega dremanja in še celó iz trdega spanja, in poganjati čvrste bilke iz zdravih, toda dremločih ali spečih korenin in po koncu vzdigati nježne svoje glavice po domačem polji. Ali žalostnim srcem so ugledale, da

„mnogo ledine je še, mnogo križema rok;“

ozirale so se torej po marljivih delavcih. Kar se prikažejo svetle zvezdice

„domače navade in misli“

tudi na nebu slovenskem in seboj pripeljejo celo četo blazih možakov, tudi ženskega krasnega spola je bilo mnogo med njimi, in vsi ti so krepko prijeli za delo ter

„dvignili srčno zaklad slovenskega dlana in uma.“

Dragi bravec! ali hočeš zvediti, kdo so te mile zvezdice, podobne si kakor sestra sestrici? — **Slovenske čitavnice** so, ki jih je mati Slava v štirih letih rodila nam dosedaj štirinajst.

Ali rodovitna Slava ni nam povila le nježnih hčerek, dala nam je tudi sinka, podobnega svojim sestricam, vrlega „**južnega sokola**,“ v Ljubljani, ki je začel čvrsto gibati vsled visocega potrdila c. k. deželne naše vlade od 25. sept. 1863.

In da veleslavni otroci ne hirajo, poskrbela jim je majka „Slava“ tudi vidno namestnico svojo, da jih dalje gojí ter preskrbljuje z zdravim in tečnim domačim živežem; in ta namestnica je „**slovenska matica**,“ potrjena s carovim sklepom 4. februarja 1864.

Pred tremi leti bi me bil popraševal marsikteri mojih bravec: Kaj so „čitavnice?“ kaj „južni sokol?“ kaj „matica slovenska?“ —

Na dolgo in široko bi mu bil mogel popisovati in razjasnirati ta nova imena, še bolj pa naprave, dosedaj neznane, ako bi me bila volja, ž njimi seznaniti ga. Toda danes, ko ga skorej ni Slovenca, da ne bi bil saj že veliko slišal o njih, ni treba obširnega razlagovanja.

Novi časi, nove razmere v političnem in državnem življenju tudi novih naprav zahtevajo, da se po novih potih dosega državni namen ne le v celoti, ampak tudi v posamnih njenih delih, kajti celota je zdrava in cvrsta le óna, katero sestavljajo zdravi in krepki udje ali delci.

Geslo sedanjega časa se glasi: Naprej! v vsacem obziru, zlasti v omiki vsestranski; tega gesla ne smé prezirati nikdo, tudi noben narod ne, ako noče zaostati za družimi. Zlasti mogočno pa trka to geslo na srce Slovincem, nam, ki nam do sedaj niso sijale mile zvezde, ker nismo imeli z družimi enacih pravic v narodnih zadevah. Odkar pa je zadonela mogočna carova beseda: „enakopravnost“ vsem avstrijskim narodom, smemo in, ako hočemo vredni biti podeljenih narodnih pravic, tudi moramo delati za svoj narod, ter mu po svoji moči pomagati, da bode zdrav in krepak delec in vélike Avstrije vreden ud. Le po tej poti namreč državna celota svoj glavni namen doseže. Ker pa je moč le v združbah, v združbah le napredek prav po prislovcu svetlega našega cara: „unitis viribus,“ to je, z združenimi močmi, očividno je, da so nam združbe neobhodnje potrebne. Da pa morajo naše izobraževalne združbe stati na narodnem stolu, že prosta pamet pové vsacemu, kdor resnici ne zapira oči in ušes ne maši pravici. Kdor tega ne verjameš, djansko poskusi: sili kteremu narodu koli tuje šege in navade, ki se ne prilegajo njegovemu značaju, ponujaj mu iz najblažjega namena omiko in oliko v tuji obliki, to je v tujem jeziku, kmalu se bodeš prepričal, da si le glas vpijočega v puščavi, da si pri njem, ki te ne razumé, toliko opravi, kot žaba pri lešniku in le ob trdo steno metal bob. Lahko je torej umeti, da se vsak narod more in torej tudi mora izobraževati po svoje, zlasti v svojem jeziku. Ni ga pa na svetu jezika, tako omikanega, da ne bi potreboval vednega mikanja, in sicer po razmerah narodovega izobraževanja. Torej zastonj iščemo izobraženega naroda brez omikanega jezika, zastonj omikanega jezika pri neizobraženem narodu. Kdor tedaj hoče izobraziti narod, skrbi naj, da se mu mika tudi jezik. Iz tega dvojnega namena pa je treba skrbeti za pripravna mikališča ali take naprave, ki djansko pomagajo likati jezik narodu in narod v jeziku; in če

so ta pravila naravni zakoni vsacemu narodu, zlasti veljajo pri nas Slovencih, katerim učilnice in pisarnice do sedaj še niso osnovane na narodnem domačem stalu.

Možje, katerim srce bije le za vsestranski blagor svojega naroda, osnovali so nam potrebne naprave za djansko omiko, in te so: „čitavnice,“ „južni sokol“ in „matica slovenska.“

I. Čitavnice.

Kaj je čitavnica? Čitati se pravi brati, torej čitavnica sploh pomenja toliko kot bravnica, to je kraj, kjer se ljudje zbirajo, da berejo ali čitajo časopise ali knjige, zlasti slovenske. Ker se pa noben narod ne razcveta, in ne lika le z lastnimi močmi, temuč vsaki se ozira tudi okrog sebe, po bližnjih in daljnih sosedih in po narodih vsega svetá, da si tudi pri njih nabere kaj tečne hrane, ki si jo potem prebavi v domačo, slovenska čitavnica tudi knjigam in časopisom, v tujih jezikih pisanim, ne zapira svojih vrat.

Branje ali čitanje je izmed najpoglavitniših pomočkov do izobraženja. Ko bi torej čitavnice imele le edini ta namen, njihova korist bi bila očitna. Morda mi pa poreče kdo: „Knjige domače in tuje lahko berem tudi domá, čemu torej čitavnice?“ Res je to, toda le pri malokterem izmed nas; kajti kolikim je sreča v tako obili meri prisvetila na prag, da si more omisliti vsakovrstnih knjig in časopisov? Pač redki so! Če pa se nas, ki nimamo novcev nad potrebo, veliko zedini, in vsaki daruje le malo, postalo bode veliko takó, da jih je celó malo, ki premorejo toliko; kajti:

„zakon narave je tak, da iz malega raste veliko.“

In za te darove si nakupimo časopisov in knjig, ter jih hodimo prebirat, če pa ne utegnemo, hoditi v čitavnico, prinese nam jih na dom čitavničim strežaj, in tako se tudi nam spolni ugovarjavčeva želja.

Pa ni le branju namenjena čitavnica, temuč tudi poštemu mnogovrstnemu razveseljevanju, danes glediščnim igram, jutri milemu petju. Koliko dobre glediščine igre, ki nam pred oči stavijo, da je poštenje in nravno življenje veliko blažnjeje od samopašnosti in hudobnosti, in pa milo petje poštenih slovenskih pesem mika in lika, izobražuje in požlahtnuje ter narodno zavest in čut vzbuduje v poslušavcih, o tem vedó povedati nam vsi omikani narodi.

Koliko so pa vredni tudi pogovori, ki se snujejo v čitavničnih shodih, prijazno kramljanje njih, ktere druží en duh, resno posvetovanje tistih, ktere navdušuje ena misel, ta namreč,

po kateri poti, s katerimi pripomočki, bi se dal dragi domovini pospešiti duševni in materijalni blagor.

In če tudi vse to ni zadosti koristi, ki nam dohaja po čitavnici, omenjam še okoliščine, da se po čitavnicah snujejo prava učilišča za godbo, petje, deklamacije, in za jezik slovenski njim, katerim samim ni več mogoče dospeti, kar so jim zane-marile šole, na tuji podlagi osnovane.

Kdor vse to le nekoliko preudari brez sovražne strasti, javalne bode dvomil o koristi naših čitavnic, katerim gotovo c. k. vlada ne bi dajala potrjenja, da nima prepričanje o njihovi koristi za narod in za državo.

Kakó je pa to, da nemci, lahi, francozi in drugi narodi nimajo čitavnic? Kaj lahko je rešiti ta ugovor. Čitavnic se ve da nimajo, po slovenskem imenu, a stvar imajo. Njih „kazine,“ „resours,“ „Lesevereini“ in „teatri“ in sila veliko družih združeb, kaj družega so, kot naše čitavnice? Kdor to premisli, čudno se mu bode zdelo, da je še kateri narod na svetu, ki ne privošči tudi nam, kar ima že sam!

Komur umski dokazi nočejo v glavo, naj poprime za djanske. Poprašuje naj po sedanjem vspehu naših čitavnic, prebira naj o njihovem delovanji, in prepričal se bode, da so nam na veliko korist. Torej ni čuda, da se jih je že dosedaj osnovalo štirinajst, nadjamo se pa, da se v kratkem vstanové čitavnice povsod, kjer biva pravih rodoljubov toliko, da jih morejo vzdržati; saj je čitavnica najceneja knjigarnica, najpripravniše veselišče, najmočnejše budišče narodnega duhá in najprilicnejše shajališče pravih domoljubov, torej pravo národno učilišče.

Do sedaj so se ustanovile naslednje čitavnice:

a. Na Kranjskem:

1. v **Bistrici** na Notranjskem — vsled v. potrdila deželne vlade od 3. junija 1864. — Predsednik ji je: g. Anton Grašič, farman in dekan; odborniki gg.: Aleksander Ličan, posestnik in trgovec; Juli Murgel, c. k. aktuar; Janez Oblak, duh. pomočnik; Janez Tomšič, posestnik in trgovec; Janez Urbanček, duh. pomočnik; Lavoslav Magainar, perovodja. Udov šteje čitavnica 83.

2. v **Ipavi** na podlagi pravil, 22. aprila 1864 pri deželni vladi potrjenih. — Predsednik ji je: g. Juri Grabrijan, kanonik-dekan, podpredsednik: g. France Kavčič, posestnik, denarničar: g. A. Deperis, lekar, tajnik: g. Ant. Hribar, učitelj, odborniki pa: gg. Vincenci Jevnikar, c. k. predstojnik, Štef. Spazzapan, advokat, Jož. Ferjančič, posestnik in župan. Udov šteje 67.

3. v **Kranji** s pravili decembra meseca 1862. leta pri deželni vladi potrjenimi. — Predsednik ji je g. Matevž Pirc,

trgovec, odborniki pa gg.: Janez Holcer, privatnik, Konrad Lokar, mestni župan, Konrad Pleiweis, trgovec (denarničar), Drag. Šavnik, lekar (tajnik). Udov šteje 103; 54 domačih in 49 vnanjih.

4. v **Loki** na podlagi pravil, pri deželni vladi potrjenih meseca oktobra 1862. leta. Predsednik ji je g.: Jože Lah, c. k. uradnik; denarničar: g. Juri Franz, c. k. poštar; tajnik: g. Rudolf Glojnarich, kupčijski pomočnik. — Udov šteje 29 domačih, 36 vnanjih.

5. v **Ljubljani** na podlagi pravil, ktera je potrdila deželna vlada 30. avg. 1861. — Predsednik ji je: g. dr. Janez Bleiweis; predsednikov namestnik g. dr. Jožef Orel, tajnik: g. Andrej Praprotnik, blagajnik: g. France Kadilnik, odborniki: gg. dr. Jan. Ahačič, dr. Etbin Costa, Jožef Debevc, Anton vit. Gariboldi, Karol Holcer, Jan. Jamšek, Jožef Pleiweis, Franc Ravnikar, Ivan Vilhar, Leon Vončina, Jernej Zupanec, France Žerovec. — Družnikov šteje 360; 269 domačih, 91 vnanjih.

6. v **Planini** na Notranjskem, najmlajša med svojimi sestricami, ustanovljena po pravilih, pri deželni vladi 10. okt. 1864. l. potrjenih. Predsednik ji je: g. Janez Kastelec, c. k. svetovavstva tajnik; podpredsednik: g. Adolf Obreza, posestnik: odbornik: g. Emanuel Renc, logarski geometer; tajnik: g. Jožef Gecelj, c. k. davkarski preglednik; denarničar: g. Vekoslav Perenič, posestnik.

b. Na Štajarskem:

7. v **Celji** s pravili 20. decembra 1861 pri deželni vladi v Gradcu potrjenimi. Predsednik ji je: g. dr. Stef. Kočever, predsednikov namestnik: g. Dav. Terstenjak, tajnik: g. Ivan Krušič, blagajnik: g. France Kapuz, knjižničar: g. France Hafner, odbornika: gg. Ernest Ripšl in Andrej Pirnat. — Število udov znaša 151.

8. v **Mariboru** na podlagi pravil, pri deželni vladi v Gradcu 4. septemb. 1861 potrjenih. Predsednik ji je: g. dr. Janko Srnec, odvetni koncipist; tajnik: g. Josip Šuman, gimnazijski učitelj; blagajnik: g. dr. Valentin Pavlič, odvetni koncipist; odborniki gg.: Josip Jedlička, inženir in glavar kurjave na koroški železnici, Janez Majciger, gimnazijski učitelj, dr. Matija Prelog, zdravnik, dr. Lovro Vogrin, kanonik in viši šolski ogleda. — Število članov je 80.

9. v **Ptuju** s pravili 21. maja 1864 pri deželni vladi Graški potrjenimi. Ravnatelj ji je: g. Avgust Čuček; odborniki pa gg.: Mih. Herman, France Krajnec, dr. Ant. Mravljak, dr. Ivan Petovar, Božidar Raić, Ivan Senveter, Dragutin Švajgl, dr. Jožef Vošnjak. — Udov šteje 205.

c. Na Koroškem.

10. v **Celovcu** na podlagi pravil, 24. decembra 1862 pri deželni vladi v Celovcu potrjenih. V njenem letošnjem odboru so g. B. C. Rostbaher, predsednik, g. Alojzi Jenčič, tajnik, g. France Pesjak, denarničar, g. Jan. Kos in g. dr. T. Nemeec odbornika. — Udov šteje domačih 47, vnanjih 50 = 97.

d. Na Goriškem.

11. v **Ajdovščini** s pravili, pri deželni vladi v Trstu 22. febr. 1864 potrjenimi. Predsednik ji je g. dr. Drag. Lavrič, advokat; podpravatelj g. Andr. Vrtovec, župnik, tajnik g. Fr. Zarli, c. k. uradnik, denarničar g. Mojz. Duranti, ravnatelj ondašnje fabrike, peti in šesti odbornik sta: Drag. grof Lantieri iz Rihemberga in g. Daniel Godina, župan in posestnik. Učitelj deklamovanja je g. dr. Lavrič, voditelj pevskega zbora pa g. Fr. Švara. — Udov šteje 80.

12. v **Gorici** na podlagi pravil, pri deželni vladi v Trstu 26. sept. 1862 potrjenih. Predsednik ji je: g. A. Winkler, c. k. uradnik, dež. odbornik; podpredsednik: g. F. Huber, svet. c. k. okrožne sodnije; denarničar: g. Št. Kafol, vodja cerkv. računarije itd.; odborniki: gg. A. Jeglič (ki bo zdaj knjižničar in gospodar čitavnice); A. Jurišević, vodja gl. davk. urada; dr. K. Doljak, dež. odbornik, adv.; J. Šolar, gimn. profesor; dr. J. Tonkli, adv. kand.; K. Kerpan-Poli, lekarničar. Namestnika sta: gg. Leop. Budal, c. k. uradnik in grof Lantieri. — Udov šteje domačih (v mestu) 90, zunanjih okoli 40.

13. v **Tominu** s pravili, 8. febr. 1862 pri deželni vladi v Trstu potrjenimi. Predsednik ji je: g. dr. Kovačič, advokat, podpredsednik g. Jož. Devetak, c. k. uradnik; tajnik g. Val. Lužnik, notarski pisar; denarničar: g. Ant. Vogel, uradnik, knjižničar: g. Janez Golia, uradnik; odborniki pa gg.: dr. Jan. žl. Premerstein, notar, Jož. Gasperini, advokat in France Gabršček, c. k. uradnik. Število udov: 40.

e. Na Primorskem.

14. v **Trstu** od leta 1861: Njeni voditelji so: Ivan Kallister, Niko Tripković, Kristofor Opuić, Edvard Sorč; odborniki pa: gg. France Cegnar, tajnik, Pavel Jelovšek, Ivan Kovačević, Tomaž Makale, Dr. Muha, Teodor Napret, France Pleše, Tomaž Svetina, Ivan Skuljević, dr. Šust, Nikol. Trifić, Skender Vilhar, Andr. Zorman, Matija Žvanut. — Udov šteje nad 200.

II. Južni sokol.

Kdor je bil priča vélike besede v Kranji 29. junija 1864, slovesnega začetka bistriške (7. avg.) in ipavske čitavnice (14. avg.), gotovo je zapazil, da je ondašnje ljudstvo zlasti v eno vrsto ljudi obračalo svoje oči. Bili so ti možaki v enolični obleki, dosedaj nenavadni in neznani pri nas: v sivih hlačah iz ruskega platna in ravno tacih jopičih, izpod katerih se je okoli vrata kazala rudeča srajca, siv klobuček na glavi, na klobučeku pa sokolovo peró. Zdaj pa, ljubi bravec, že veš, da so ti vrli možaki bili udje mladega društva „južnega sokola,“ o katerem hočem spregovoriti nekoliko besed.

Namen temu društvu vsled njegovih stalnih in potrjenih pravil je: „dajati podbudo, priliko in navod pravilnim telesnim vajam.“ Vsemu svetu sploh je znana resnica, da „zdrava duša biva v zdravem telesu,“ toda jako premalo se je pri nas do sedaj gledalo na to naravno pravilo v polnem njegovem obsegu; kajti, ko se je mikal in izobraževal mladini duh, zamenjalo se ji je teló, ali celó nasproti ravnalo njegovemu zdravju. Ni zadosti, da se telesu le hrana daje, vse drugo pa prepušča naravi, treba je tudi, da telo vadimo z enomernim prostim gibanjem, če hočemo, da so udje njegovi gibčni in krepki; zlasti je telesnih vaj treba njim, ki so po svojih navadnih opravilih priklenjeni k sedečemu življenju, in vsled njega tudi slabotnega zdravja in okornih udov. Da se tem napakam v okom pride, ustanovila so se gimnastična, to je telovadska društva skorej že po vseh deželah; tudi Ljubljana v tem ni zaostala, marveč prekosila je, skorej bi rekel, večino vélicih mest, kajti spravila je na noge dve telovadski društvi; enemu je imé: „južni sokol,“ enemu pa: „Laibacher Turnverein.“

Kako je pa to, da ta sestavek ima le nadpis: „južni sokol“ in ne tudi: „Laibacher Turnverein?“ To je pač naravna reč: Slovenec Slovincem o slovenskih napravah slovenski pišem, o nemških pisati prepuščam Nemcem ali pa tistim Kranjcem, ki nočejo biti Slovenci. Ti pa, dragi moj bravec, v čegar žilah se pretaka naroda slovenskega kri, in v čegar telesu biva duh slovenski, živ blage národne zavesti, lahko sam spoznaš, da so narodu tvojemu na korist le tiste združbe, ki stojé na domačem stalu. Ni mi torej treba, spodbati te, da se vdeležuješ le domačih naših združeb, to je, tistih, katerim je materna beseda živa vez.

III. Slovenska Matica.

Kakor lačnemu hrane, žejnemu pijače, treba je bilo nam Slovincem zraven imenovanih dveh društev še tretjega, kterega

smo po hvalevrednem trudu svojih prvakov tudi dobili od presvitlega cesarja samega.

Komú je neznano, da se le po dobrih, v narodnem jeziku pisanih knjigah širi omika med narod? Da si naše slovstvo tudi ni tako revno, kakor trobijo po svetu naši protivniki, vendar tudi žalostnim sreem samí spoznamo, da pogrešamo še marsikterih knjig, bistveno nam potrebnih. Toda kdo ne pozná stoternih zadržkov, ki se stavijo našemu domačemu slovstvu? Ne da bi ne imeli sposobnih in zmožnih pisateljev, okolnosti, ki nam ga opovirajo, tiče vse v družih razmerah, neugodnih nam Slovincem. Vseh omenjati, namen temu spisu ni; izmed najpomembnejših ene pa vendar ne moremo zamolčati. Kdo ne vé, da marsikteri spis tiči v predalcu, kjer ga ní, da bi ga poslal v tiskarnico? Komu je neznano, da se je marsiktero slovstveno delo pod nič dalo založniku, skorej tako, da sta se delavcu komaj splačala črnilo in papir? Kaj čuda torej, da je kam drugam obračal ali celó križem držal roké marsikteri delavec, kateri bi napravil bil veliko gradiva slovstvu, ako bi se bil mogel nadjati, da mu bo saj nekoliko povrnjen velik trud? Ravno ta okolnost je pa tudi, o kateri se stavi zopet sto in sto ugovorov zoper národno naše slovstvo. Najnavadnjiši je naslednji sofistični: „Pisatelji ali založniki celó ne najdejo ali jako za nizko ceno zato, ker se založniki bojé zgube; zgube pa se bojé, ker premalo ljudi kupuje knjige, kajti premalo Slovencev biva na svetu, da bi se prodalo mnogo knjig. Pustite torej svoje slovstvo in poprimite se ptujega, se ve da, nemškega.“

Kaj hočemo temu zvitemu ugovoru odgovoriti? — Naj nam ugovarjavec blagovoli povedati imé kacega naroda, ki se je že vés prenároдил? — — Zastonj čakamo odgovora, kajti ni ga prenárojenega naroda. Ko bi prenaroditev mogoča bila, gotovo bi Slovenci bili že zginili s svetá, kajti dokaj let se je poskušalo, ponemčiti jih. A ni se še ponemčil narod slovenski, živ dokaz, da se protinaravna, tedej nemogoča stvar zahteva od njega. S temi kratkimi besedami je izpodbit temelj, na katerem sloni zvijačinati ugovor. — Narodu pa, ki biva na zemlji evropejski, ne privoščiti lastnega slovstva, djalo bi se, da ostani vedno neizobražen. To bi pa bilo trinoštvo, ktero bi se kaj malo spodobilo dóbi, v kateri se dan na dan toliko govori od omike. Da nas je malo Slovencev, ki štejemo pol drugi milijon duš, nič ne dé, dovolj je, da smo národ. Vrh tega pa pomisli, da smo čvrsta zdrava vejica najbogatejšega slovanskega debla in v sorodnosti z 80 milijoni duš. — Če nas je pa tudi malo, vendar bi jih med 1½ milijoni lahko bilo toliko, da bi se obilnejše spečevale knjige, ako bi nam bile okoliščine tako mile, kakor nam niso. Da je malo bravev, tega ni krivo malo šte-

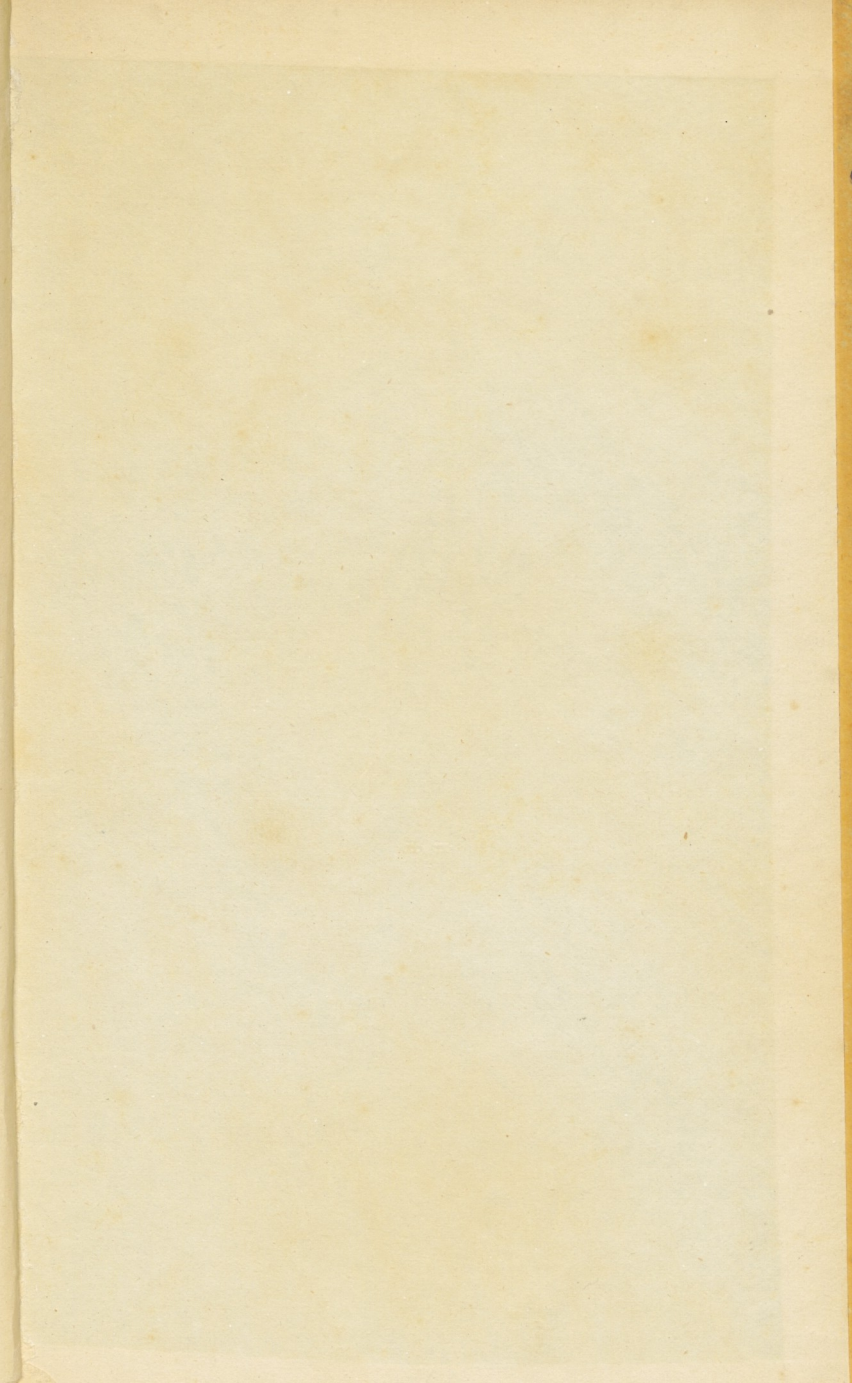
valo nas, kajti premalo nas vender ni, temuč to, kar je pri vseh družih narodih bilo, predno se je kateri narod knjig poprijel. Pri vseh narodih so še le šole, na domači podlagi ustanovljene, in pa veljava jezika domačega v javnih uradih (kancelijah) izbudile ukaželjnost. Naj se tudi pri nas skoz in skoz tako ravna, in kmalu bo naš ukaželjni narod popraševal po dobrih knjigah. Živ dokaz nam je poslednjih deset let, odkar so se naše učilnice nekoliko podomačile in se je sem ter tje iz kancelij prikazalo kakošno pismo v domačem jeziku, kajti desetkrat več knjig je šlo med narod v enem letu, kakor poprej v desetih. To nam pričajo knjigotržci, pa tudi slovstvo samo. Ker se je narod naš predramil iz dolzega, nezadolženega spanja, živa potreba je zdaj skrbeti, da dober kup izhajajo dobre knjige. Kakor drugod, tudi tukej je le v združbah moč, v združbah spešen napredek; in ravno to: slovenskemu narodu pripomoči do omike, na vse strani znanstveno izobrazevaje slovenski jezik in slovensko slovstvo,“ je „slovenski Matici“ blagi namen.

Vsacega pravega rodoljuba in domorodca, zlasti hčere in sina, veže sveta dolžnost po svoji moči pomagati, da se dobro in globoko v srce vsem Slovencem vkorenini „Matica slovenska.“ Pravi rodoljub bo rodoljubje svoje tudi v djnanji pokazal, in tedaj pristopil k „Matici“ saj kot ud, če ne more kot ustanovnik. Ravno to bo pa tudi družim svetoval ter z veseljem pridobival udov „matici slovenski.“ — In tako bo potem národni napredek, duševni in materijalni, gotov na vsako stran.

Napredek ta pa bode sjajno

„pričal našo modrost na desno, na levo narodom!“

Slovenska knjižnica

6K Z

C 3279/1865

66009550962

COBISS ©

Mestna knjižnica Ljubljana

Natisnil Jožef Blaznik v Ljubljani.